

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

นางสาวกัญจน์ภัส เกตุโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Improve Awareness
in Career Maturity of Mathayom Suksa III Students at
Phuket Wittayalai School in Phuket Province**

Miss Kanjapat Ketrote

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะ
ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุฎแก้ววิทยาลัย
จังหวัดภูเก็ต

ชื่อและนามสกุล นางสาวกัญจน์ภัส เกตุโรจน์

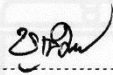
แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฦ ระนอง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรินาถ แสนสา

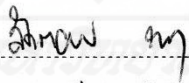
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุศรี เลิศรัตน์เดชากุล)

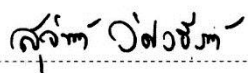
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฦ ระนอง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรินาถ แสนสา)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุ๊กแก้ววิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

ผู้วิจัย นางสาวกัญจน์ภัส เกตุโรจน์ รหัสนักศึกษา 2572800247

ปริญญา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ฌ ระนอง

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาท แสนสา ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุ๊กแก้ววิทยาลัย ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และ (2) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับในระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุ๊กแก้ววิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .91 และ (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุ๊กแก้ววิทยาลัย ในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ หลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว การตระหนักรู้ วุฒิภาวะ ด้านอาชีพ มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package to Improve Awareness in Career Maturity of Mathayom Suksa III Students at Phuket Wittayalai School in Phuket Province

Researcher: Miss Kanjapat Ketrote; **ID:** 2572800247;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor;
(2) Dr. Niranart Sansa, Assistant Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare the levels of awareness in career maturity of Mathayom Suksa III students at Phuket Wittayalai School in the experimental group before and after using a guidance activities package; and (2) to compare the awareness level in career maturity of the students in the experimental group with their counterpart level during the follow up period.

The research sample consisted of 30 Mathayom Suksa III students at Phuket Wittayalai School in Phuket province during the 2015 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) a scale to assess awareness in career maturity, with .91 reliability coefficient, a guidance activities package to develop time management ability, and (2) a guidance activities package to improve awareness in career maturity, with .91 reliability coefficient. The data were statistically analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The results revealed that (1) after using the guidance activities package to improve awareness in career maturity, the post-experiment mean score of awareness in career maturity of Mathayom Suksa III students at Phuket Wittayalai School in the experimental group was significantly higher than their pre-experiment counterpart mean score at the .01 level of statistical significance; and (2) the levels of awareness in career maturity of the experimental group students at the end of the experiment and during the follow up period were not significantly different.

Keywords: Guidance activities package, Awareness, Career maturity, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ฌ ระนอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ที่ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ให้แนวทางเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนการติดตามดูแลด้วยความห่วงใยเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุศรี เลิศรัตน์เดชา กุล ที่ได้กรุณามาเป็นประธานในการสอบ ผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณท่านทั้งสามเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอขอบพระคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณาจารย์ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทุกๆ ท่านที่ได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ความเอื้ออาทร และให้ประสบการณ์ที่ดีต่อศิษย์ด้วยใจกว้างขวางเสมอมา

ขอกราบขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนวัลย์ ภิญ โยสุภสิทธิ์, อาจารย์ฉันทวุฒิ บุญทอง, คุณครูอุไรวรรณ กิตตินนทิกกร, คุณครูศุภลักษณ์ สืบประสิทธิ์ และคุณครูจิราภรณ์ ศักดิ์แก้ว ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ นักศึกษาปริญญาโทสาขาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย ครูอาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองวิจัย

ขอขอบคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่านที่คอยให้กำลังใจ ให้ความห่วงใยเสมอมา ทุกๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ขอให้ท่านได้รับสิ่งดีงามตอบแทนในน้ำใจดีของทุกท่านเสมอไป ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

กัญจน์ภัส เกตุโรจน์

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
กรอบแนวคิด.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในตนเอง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาวะด้านอาชีพ.....	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
รูปแบบการวิจัย.....	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร.....	68
เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง.....	69
การรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
สรุปการวิจัย.....	88
อภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	102
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	103
ข ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้อง.....	105
ค ผลการวิเคราะห์การหาค่าความเที่ยง และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการตระหนักรู้ ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ.....	111
ง แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ.....	113
จ โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะ ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต.....	118
ง ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ.....	125
ประวัติผู้วิจัย.....	216

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงแบบแผนการทดลอง.....	66
ตารางที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างนิยามปฏิบัติการของตัวแปรตาม กับชุดกิจกรรม แนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ และ แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ.....	77
ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ในกลุ่มทดลอง.....	86
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมและระยะติดตามผล.....	87

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนและกระบวนการสร้างความตระหนักรู้.....	12
ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	59
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบวัดการตระหนักรู้ในภูมิภาคอาเซียน.....	71
ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ ในภูมิภาคอาเซียน.....	76

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยเกิดปัญหาการว่างงาน การเข้าทำงานไม่ตรงตามความสามารถ และขาดแรงงานกึ่งประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชากรในวัยเรียนขาดการตระหนักรู้ใน ภาวะด้านอาชีพ จึงส่งผลให้วางแผนการเรียนผิดพลาดและไม่สามารถเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเองได้ ทั้งนี้การจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาดังกล่าว ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตรา 24 กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล มาตรา 26 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการศึกษาต่อ (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2554, น. 92-93) ซึ่งสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) และมาตรฐานการศึกษาของ ชาติ ได้มุ่งนโยบายเร่งปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้วย การปฏิรูปปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้มีสาระ สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และการแข่งขันในสังคมโลกปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด สามารถแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความรู้เชิงวิชาการ และสมรรถนะทางวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2554, น. 38) จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีการตระหนักรู้ใน ภาวะด้านอาชีพของตนเองมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่จะต้องวางแผนการศึกษาต่อ ทั้งในส่วนของสายสามัญและสายอาชีพให้ สอดคล้องกับอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองในอนาคต และหากบุคคลใดมีการตระหนักรู้ใน ภาวะด้านอาชีพก็จะส่งผลให้บุคคลนั้น สามารถวางแผนและตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเองใน

อนาคตได้เป็นอย่างดี เพื่อความสุขในการประกอบอาชีพและประเทศได้พัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

การตระหนักรู้ เป็นการที่บุคคลได้สำรวจหรือตรวจสอบภายในตนเองในด้านต่างๆ จากที่ได้รับประสบการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่ เพื่อที่จะเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้นหรือเพื่อให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้การที่บุคคลเกิดการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับเอกลักษณ์หรือคุณลักษณะในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ จะส่งผลให้บุคคลรู้จักและเข้าใจความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง มีสติรู้คิด ทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของตนเองได้ทำให้ชีวิตมีทิศทาง หรือสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางชีวิตที่เหมาะสมกับตนเองได้และค้นพบตัวตนที่แท้จริงของตนเอง (ศจีแพรว โปธิกุล, 2555, น. 1) ซึ่งสอดคล้องกับ โกลแมน (Goleman, 1998) อ้างถึงใน วลีกาล ญาณสาร, 2550, น. 23-24) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ว่า หมายถึง การตระหนักรู้ในอารมณ์ความรู้สึกของตนเองตามสภาพจริง รวมทั้งรู้ผลของอารมณ์ที่จะเกิดขึ้นสามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเองเชื่อมั่นในความสามารถ และเห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองมีหลายวิธี เช่น การให้ความรู้โดยการจัดสัมมนาเพื่อกระตุ้นให้เห็นความสำคัญ การใช้กิจกรรมแนะแนวในการพัฒนาการตระหนักรู้ เป็นต้น ดังเช่น วรณิศา ปลอดโปร่ง (2555, น. 80-84) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการทดลองนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลอง และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ศจีแพรว โปธิกุล (2555, น. 131-141) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแล้วกลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วุฒิภาวะด้านอาชีพ คือ การที่บุคคลมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพและค่านิยมของตนในด้านอาชีพ ในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้นก็มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ และพร้อมสำหรับการเลือก

อาชีพ ทั้งนี้ลักษณะบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพนั้นจะต้องมีความเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองเป็นอย่างดี มีอิสระในการตัดสินใจเลือกงาน ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอยู่ตลอดเวลา มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถจัดการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพได้ดี (นวรรตน์ ย่อมิ, 2550, น. 25) ซึ่งนอกจากนี้ ลออ สมใจ (2556, น. 50-52) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอาชีพ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านทัศนคติทางอาชีพ และองค์ประกอบด้านความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอาชีพ ทั้งสององค์ประกอบนั้นแตกต่างกัน คือ องค์ประกอบด้านทัศนคติทางอาชีพ พบว่า ค่านิยมทางอาชีพนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติด้านอาชีพ และองค์ประกอบด้านความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่า ระดับผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จะเห็นได้ว่าจากผลการวิจัยข้างต้น ค่านิยมและระดับผลการเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอาชีพ และนอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว บุคลิกภาพ ความสนใจ ค่านิยม และทักษะ ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาวุฒิภาวะด้านอาชีพทั้งสิ้น ดังนั้น หากต้องการที่จะพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียน จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้และเข้าใจบุคลิกภาพ ความสนใจ ค่านิยม และทักษะด้านอาชีพของตนเอง โดยวิธีการในการพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้คำปรึกษา การใช้วิดีโอทัศน์ การสร้างโมเดล การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเหมาะสมสำหรับการใช้เพื่อพัฒนาวุฒิภาวะด้านอาชีพ เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนวอย่างเป็นระบบเพื่อการป้องกัน แก้ไข และพัฒนานักเรียน ให้รู้จักตนเอง สามารถคิด ตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพได้อย่างเหมาะสม ซึ่งลักษณะของกิจกรรมแนะแนวนั้นจัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแก้ปัญหา พัฒนา ป้องกันในทุกๆ ด้าน โดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญ และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย (สุภาวดี ทศมี, 2556, น. 53) จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเหมาะสมสำหรับการใช้เพื่อพัฒนาวุฒิภาวะด้านอาชีพ ดังผลการวิจัยของ เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 72-74) ที่ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการ

ทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุม และสุพัตรา ถนอมรัตน์ (2557, น. 97-99) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ จำนวน 30 คน ผลการวิจัย พบว่า (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 83.95/89.17 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (2) หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียนมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

โดยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาแนะแนว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ นักเรียนเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไม่ตรงตามบุคลิกภาพ ความสนใจ ค่านิยม และทักษะ เนื่องจากขาดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อการเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต จะช่วยลดปัญหาการว่างงาน หรือการทำงานไม่ตรงกับสายการเรียนที่จบการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับระยะติดตามผล

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่า ระยะเวลาก่อนการทดลอง

3.2 กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะ ติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 *ประชากร* เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ต วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 ห้องเรียน 507 คน

4.1.2 *กลุ่มตัวอย่าง* เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ต วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

4.2 *รูปแบบของการวิจัย* การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการ ทดลอง

4.3 *ระยะเวลา* ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการ ตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ใช้ทดลองเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ในเดือนมกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ ประจำปีการศึกษา 2558

4.4 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือตัวแปรที่ศึกษา

4.4.1 *ตัวแปรอิสระ* คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะ ด้านอาชีพ

4.4.2 *ตัวแปรตาม* คือ การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

4.5 เครื่องมือวิจัย

4.5.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

4.5.2 แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

5. นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจของคำและข้อความเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์ ดังนี้

5.1 การตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในการเลือกศึกษาต่อให้สอดคล้องกับบุคลิกภาวะด้านอาชีพของตนเอง ซึ่งการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของคุณลักษณะต่างๆ ภายในตัวบุคคล รวมถึงพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่ภายใน เช่น บุคลิกภาพชอบงานช่าง บุคลิกภาพจริงจังมีระเบียบ บุคลิกภาพชอบเสี่ยง

5.1.2 ด้านความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่งส่งผลให้บุคคลรู้สึกพอใจ ต้องการอยากจะทำ อยากจะเห็น และมีความโน้มเอียงที่จะเลือก หรือพยายามที่จะทำสิ่งนั้นๆ แม้อาจจะไม่มีความสามารถทำสิ่งนั้นๆ ก็ตาม ได้แก่ ความสนใจในอาชีพ ความสนใจในการเลือกศึกษาต่อ เป็นต้น

5.1.3 ค่านิยม หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเอง ในสิ่งที่ให้คุณค่า ยึดถือ หรือตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจและความสำเร็จของตนได้ เช่น ค่านิยมด้านความก้าวหน้า ความมีเกียรติในอาชีพ

5.1.4 ด้านทักษะ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองในความสามารถ ความถนัดด้านการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น ทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะทางช่าง ทักษะทางการสำรวจ คำนวณ วิเคราะห์ ทักษะทางศิลปะ ทักษะทางด้านสังคม ทักษะทางด้านธุรกิจหรือการจัดการ ทักษะทางด้านการควบคุมดูแลรักษาและการปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

5.3 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนกุ๊กเก็ดวิทยาลัย

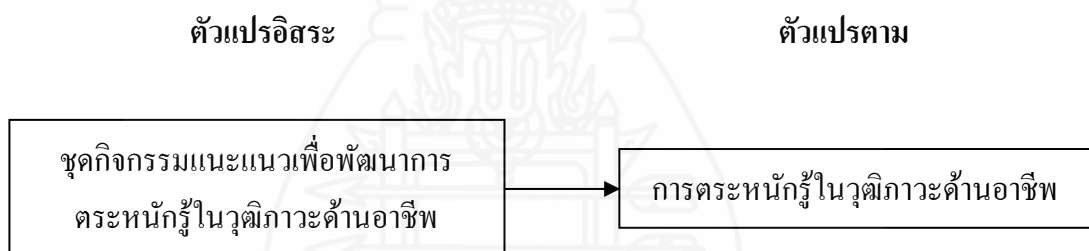
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รู้จักและเข้าใจตนเองในวุฒิภาวะด้านอาชีพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายสามัญและสายอาชีพ และเตรียมความพร้อมในการเลือกคณะในมหาวิทยาลัยเพื่อก้าวสู่อาชีพที่เหมาะสม

6.2 สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

7. กรอบแนวคิด

การพิจารณาจากลักษณะต่างๆ ของตัวแปรที่ทำการศึกษางานวิจัยนี้ จึงกำหนดตัวแปรอิสระ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุฎแก้ววิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขอบข่ายของหัวข้อสำคัญต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ในตนเอง
 - 1.2 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเอง
 - 1.3 กระบวนการสร้าง/พัฒนาความตระหนักรู้
 - 1.4 กระบวนการวัดความตระหนักรู้
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะด้านอาชีพ
 - 2.1 ความหมายของคุณลักษณะด้านอาชีพ
 - 2.2 ลักษณะของผู้ที่มีคุณลักษณะด้านอาชีพ
 - 2.3 คุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ
 - 2.4 การวัดคุณลักษณะด้านอาชีพ
 - 2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะด้านอาชีพ
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 3.3 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว
 - 3.4 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 3.5 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 3.6 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 3.7 การสร้าง/พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 3.8 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในตนเอง

1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ในตนเอง

สำหรับความหมายของการตระหนักรู้ในตนเองนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

โกลแมน (Goleman, 1998, อ้างถึงใน พระมหาอุทัย ปรีอารมณ์ 2552, น. 12)

อธิบายว่า ความหมายของการตระหนักรู้ตนเอง หมายถึง ตระหนักรู้ว่าตนกำลังรู้สึกอย่างไรในขณะนั้น ต้องการอะไร การตอบสนองทางร่างกายที่เกิดจากความรู้สึกโดยบอกได้ว่ารู้สึกอย่างไร พึงพอใจหรือเจ็บปวดจากความรู้สึกนั้น รู้ได้ว่าการเกิดของอารมณ์มีสาเหตุมาจากสิ่งใด และจะมีผลต่อตนเองหรือผู้อื่น และการปฏิบัติงานอย่างไร รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เป็นพื้นฐานในการสร้างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ด้านอื่นๆ

รอส (Ross, 1992, p. 53 อ้างถึงใน พระมหาอุทัย ปรีอารมณ์, 2552, น. 12) กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเอง เป็นการตระหนักที่เกิดจากการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่มากระตุ้น

ศศิแพรว โปธิกุล (2555, น. 13) กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเอง คือ การรู้จักและเข้าใจตนเอง เป็นความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งในด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ตลอดจนรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ทักษะความสามารถ บุคลิกภาพ และค่านิยม

ปริมาพร แสงพยับ (2553, น. 28) กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเอง คือ การรู้จักตนเอง ในเรื่องของอารมณ์ ความคิด ศักยภาพของตนเองรวมถึงเข้าใจตนเอง รู้จุดเด่น จุดด้อย และยอมรับตนเองในสถานการณ์ต่างๆ รู้ถึงเป้าหมายการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับตนเองและเข้าใจผู้อื่น ได้ดี

วสิกาล ญาณสาร (2550, น. 17) กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเอง ซึ่งเป็นความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ทั้งในด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม ตลอดจนทักษะความสามารถ บุคลิกภาพ ค่านิยมและความสนใจที่มีอยู่ภายในตนเอง โดยอาศัยการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตนเอง และการมุ่งความสนใจออกสู่ภายนอก จากการสำรวจ วิเคราะห์ พิจารณา และมองตนเอง

ปานรัชนี เทพจิตร (2556, น. 29) กล่าวว่า การตระหนักรู้ คือ การกระทำที่แสดงถึงความสำนึก การจำได้และรู้สึกผิดชอบในเหตุการณ์ต่างๆ มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าสำนึก ซึ่งจะมีความตระหนักรู้ได้นั้นก็ต้องมีการสังสมประสบการณ์รู้เกิดขึ้นก่อน

สุธาณี นพัญญะ (2551, น. 15) กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรู้ถึงความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ความต้องการ และความสามารถของตนเอง

พระมหาอุทัย ปรีอารมย์ (2552, น. 12) กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และเป็นความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ทั้งในด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม พฤติกรรม ตลอดจนทักษะความสามารถ บุคลิกภาพ และความสนใจที่มีอยู่ภายในตนเอง โดยการสำรวจ วิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้รู้ข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถปรับตนเองให้อยู่ในสภาวะที่เหมาะสมได้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองในเรื่องของอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม ความสนใจ และศักยภาพ รวมถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง โดยการสำรวจ วิเคราะห์ตนเองเพื่อให้รู้ข้อดีและข้อบกพร่อง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถปรับตนเองให้อยู่ในสภาวะที่เหมาะสมได้

1.2 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเอง

สุขฤดี ธัชศฤงการสกุล (2543, อ้างถึงใน วลีกาล ญาณสาร, 2550, น. 20) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักรู้ในตนเองว่า ประกอบไปด้วย

1. การรับรู้ คือ การที่บุคคลได้รับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ สถานการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การได้สัมผัส การมีส่วนร่วม และประสบการณ์ทางอ้อม ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องสิ่งนั้นๆ
2. ความรู้สึกหรืออารมณ์ เป็นการใส่ใจ หรือการไตร่ตรอง คิดหาเหตุผลต่อปรากฏการณ์ สถานการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลได้รับรู้มา ซึ่งจะทำให้มองเห็นความสำคัญ ความจำเป็น หรือเห็นคุณค่าของเรื่องหรือสิ่งนั้นๆ
3. เจตนาหรือความต้องการต่างๆ ของบุคคล เป็นการแสดงออกซึ่งความสนใจ ความคาดหวัง และความต้องการของบุคคลที่มีต่อเรื่องหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โกลแมน (Goleman, 1998, อ้างถึงใน สุธาณี นพัญญะ, 2551, น. 15-16) แบ่งองค์ประกอบของการตระหนักรู้เป็น 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การรู้อารมณ์ตนเอง การประเมินตนเองได้ถูกต้อง และความมั่นใจในตัวเอง รายละเอียดดังนี้

1. การรู้อารมณ์ตนเอง (Self-emotion) การรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผลที่ตามมาระบุน้ำความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และสามารถ

แสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างชัดเจน ตรงตามกาลเทศะ สถานการณ์ และสถานภาพ และสามารถปรับอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. การประเมินตนเองได้ถูกต้อง (Self-assessment) ทางจิตวิทยาถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่บุคคลจะต้องเรียนรู้และรู้จักประเมินตนเองตระหนักในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักสร้างความคิดที่มีเกี่ยวข้องกับตัวเอง และพัฒนาเจตคติที่ถูกต้องต่อตัวเอง จะมีกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญมาก

3. ความมั่นใจในตัวเอง สามารถจัดการกับความรูสึกภายในตนได้โดยให้อยู่ในวุฒิภาวะที่พอเหมาะพอดี

หลวงวิเชียร แพทยาคม (2505, อ้างถึงใน วลีกาล ญาณสาร, 2550, น. 20) ได้กล่าวถึง การตระหนักรู้ในตนเองว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ คือ

1. องค์ประกอบด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิด เป็นส่วนของการรับรู้หรือเกิดความรับรู้ของความสำนึกเป็นหลัก เช่น การรับรู้ ความทรงจำ ความมีเหตุผล และการใช้ปัญญา เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของความสำนึก ที่รวมเอาความรู้สึกของบุคคลในด้านบวกหรือด้านลบ เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนอง เมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

สรุป องค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเองนั้น สามารถสรุปได้ คือ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านการรับรู้ 2) องค์ประกอบด้านความคิด,ความรู้สึก 3) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ

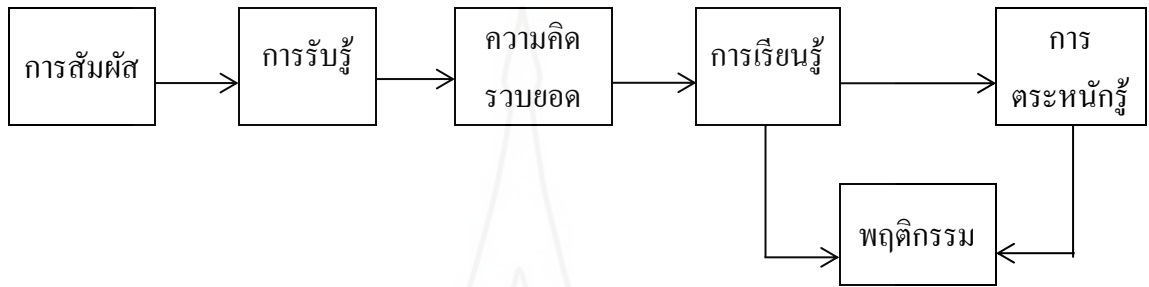
1.3 กระบวนการสร้าง/พัฒนาความตระหนักรู้

ทิสนา แคมมณี (2556, น. 125) กล่าวว่า กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนให้ความสนใจ เอาใจใส่ รับรู้ เห็นคุณค่าในปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

1. สังเกต ให้อ้อมมูลที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เอาใจใส่ และเห็นคุณค่า
2. วิจัยให้ตัวอย่าง สถานการณ์ ประสบการณ์ตรง เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หาสาเหตุและผลดีผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

3. สรุป ให้อภิปรายหาข้อมูลหรือหลักฐานมาสนับสนุนคุณค่าของสิ่งที่จะต้องตระหนักและวางเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องนั้น

กูด (Good, 1974, อ้างถึงใน ปานรัชณี เทพจิตร, 2556, น. 29-30) กล่าวว่า การตระหนักรู้เป็นไปตามขั้นตอน ดังแผนภูมิการตระหนักรู้ที่แสดงต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนและกระบวนการสร้างความตระหนักรู้

ที่มา: กูด (Good, 1974, อ้างถึงใน ปานรัชณี เทพจิตร, 2556, น. 29-30)

จากภาพประกอบ 2.1 การตระหนักรู้เป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ และเมื่อรับรู้ในขั้นต่อไป ก็จะเข้าใจในสิ่งเร้า นั่นคือ เกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดการตระหนักรู้ในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักรู้ต่างก็นำไปสู่การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้าเหล่านั้น การที่บุคคลจะเกิดการตระหนักรู้ขึ้นได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้มาก่อน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญความรับผิดชอบและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ต่อสิ่งนั้นๆต่อไปในที่สุด

พระมหาอุทัย ปรีอารมย์ (2552, น. 20-23) กล่าวว่า หลักสำคัญในการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง สามารถทำได้ด้วยวิธีการดังนี้

1. พิจารณาตนเอง หรือการประเมินตนเอง (Self Assessing) เป็นการตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในทุกๆ ด้าน การประเมินตนเองอาจทำได้ในสิ่งต่อไปนี้ คือ

1.1 ตนเองด้านร่างกาย (Physical Self)

1.2 ตนเองด้านอุดมการณ์หรือปณิธาน (Self Idea) ซึ่งรวมกับตนเองในทางศีลธรรม จรรยา ค่านิยม และความคาดหวังในชีวิต

1.3 ตนเองด้านความรู้สึกมีคุณค่า (Self Esteem) เป็นการประเมินถึงความรู้สึก
การมีคุณค่าแห่งตน

2. การรับฟังจากผู้อื่น การเรียนรู้ รู้จักตนเองจะสมบูรณ์ไม่ได้หากปราศจาก
ความสัมพันธ์ที่ต้องมีกับบุคคลอื่น การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น จะทำให้บุคคลได้เรียนรู้ รู้จัก
ตนเองได้อย่างชัดเจนขึ้น ในการพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง โดยการรับฟังข้อมูลจากบุคคลอื่น
นั้น จึงมีความสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงทั้ง 2 ด้าน คือ

2.1 ด้านผู้รับฟัง จะต้องใจกว้างในการที่จะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอย่าง
เป็นกลางพร้อมที่จะนำไปพิจารณา ไม่จำเป็นต้องไปว่าการมองเห็นจากบุคคลอื่นจะต้องถูกต้อง
ทั้งหมด การพิจารณาอย่างเป็นกลางจะช่วยให้ความตระหนักของบุคคลถูกต้อง ชัดเจนตรงตาม
ความเป็นจริงได้มาก

2.2 ด้านผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้บุคคลได้รู้จักตนเองมากขึ้นนั้นไม่ถือเป็นการ
ประเมินบุคคล หากแต่จะต้องเป็นการให้ข้อมูลที่ตนได้สังเกต ได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก
ซึ่งมีข้อควรระวัง คือ ควรกระทำด้วยความปรารถนาดี ไม่ใช่เพื่อมุ่งทำลายบุคคล การให้ข้อมูล
จะต้องถูกต้องชัดเจนและเฉพาะเจาะจง เข้าใจได้ไม่คลุมเครือ

3. การเปิดเผย (Self Disclosing) การพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองส่วนหนึ่งนั้น
ได้จากการเปิดเผยตนเอง เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ค่านิยม ความรู้สึก เจตคติ การให้ข้อมูล
เกี่ยวกับตนเองเปรียบเสมือนการยืนยันว่าตนได้ตระหนักในความเป็นตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนา

4. การปฏิบัติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง (Self Intervening) การพัฒนาการ
ตระหนักรู้ในตนเอง เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องกระทำอยู่เสมอ จากกระบวนการใน 3
ขั้นตอน ดังที่กล่าวมาแล้ว

ดังนั้น สรุปได้ว่า กระบวนการสร้าง/พัฒนาการตระหนักรู้ มีขั้นตอนการ
ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ คือ 1) เกิดจากการรับรู้ โดยการพิจารณาจากตนเองหรือฟังมาจากผู้อื่น
2) เกิดความคิดรวบยอดเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดการ
ตระหนักรู้ในที่สุด 3) สรุปและนำสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้

1.4 กระบวนการวัดความตระหนักรู้

Duval and Wicklund (1972, อ้างถึงใน วลีกาล ญาณสาร, 2550, น. 33) ได้แบ่งการ
ตระหนักรู้ในตนเองของบุคคลออกเป็น 2 ทิศทาง คือ

1. การตระหนักรู้ในตนเองส่วนบุคคล เป็นการวัดการรู้ตัวเกี่ยวกับความคิด
ความรู้สึกที่มีอยู่ภายในของบุคคล ตามธรรมชาติของบุคคลที่มีต่อตนเอง ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถมองเห็น

2. การตระหนักรู้ในตนเองเชิงสาธารณะ เป็นการวัดความรู้ตัวเกี่ยวกับพฤติกรรม การพูดจา และกิริยาท่าทางภายนอกของบุคคล ตามทฤษฎีของบุคคลที่คิดว่าผู้อื่นมีต่อตน ซึ่งผู้อื่นสามารถมองเห็น สังเกต มีความคิด ความรู้สึก และแสดงพฤติกรรมตอบโต้ได้ นอกจากนี้ องค์ประกอบที่บุคคลสามารถตระหนักรู้ในตนเองได้

สรุปว่า กระบวนการวัดความตระหนักรู้ในตนเอง เป็นการวัดการรู้ตัวเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกที่มีอยู่ภายในของบุคคล ตามทฤษฎีของบุคคลที่มีต่อตนเองและเป็นการวัดความรู้ตัวเกี่ยวกับพฤติกรรม การพูดจา และกิริยาท่าทางภายนอกของบุคคล ตามทฤษฎีของบุคคลที่คิดว่าผู้อื่นมีต่อตน

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5.1 งานวิจัยการตระหนักรู้ในตนเองในประเทศ

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550, น. 163-180) ได้ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ วัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 1,097 คน ที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม ส่วนกลุ่มที่สอง เป็นวัยรุ่นไทยของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ หนองบัวลำภู จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม และกลุ่มควบคุม 8 คน ไม่ได้รับการให้คำปรึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม มีค่าความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถวัดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมได้ โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม และขั้นยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยมีการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม การตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองหลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วม โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มมีผลให้การตระหนักรู้ทางสังคมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ศจีแพรว โปธิกุล (2555, น. 131-141) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนที่มีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองอยู่ในระดับต่ำ ถึงปานกลาง จำนวน 7 คน ซึ่งได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวนทั้งสิ้น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และแบบวัดการตระหนักรู้ในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปานรัชณี เทพจิตร (2556, น. 87) ศึกษา การพัฒนาวิดิทัศน์ เรื่อง การตระหนักรู้สู่ประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากมาจาก 2 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 2 ห้อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 32 คน ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า 1) วิดิทัศน์เรื่องการตระหนักรู้สู่ประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 98/90 ซึ่งเป็นไปตามตามเกณฑ์ 90/90 ที่กำหนดไว้ 2) การตระหนักรู้ของนักเรียนจากการรับชมวิดิทัศน์ โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับสูง (= 21.24/35) และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิดิทัศน์ เรื่อง การตระหนักรู้สู่ประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก (=4.33, S.D.= 0.93)

วรรณิศา ปลอดโปร่ง (2555, น. 80-84) ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สองห้องเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ปีการศึกษา 2555 การวิจัยพบผลที่สำคัญ คือ (1) ภายหลังจากทดลองนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนไม่แตกต่างกัน

วสิกาล ญาณसार (2550, น. 97-109) ศึกษาถึงผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer ที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง และความหวังของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 32 คน ที่มีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองและคะแนนความหวังต่ำ และมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับคู่ตามคะแนนการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อเข้าร่วมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน กลุ่มทดลองจะแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน เพื่อเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนวของ Trotzer จำนวน 15 ครั้ง ครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมงเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า (1) เยาวชนกลุ่มทดลองที่เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer มีการตระหนักรู้ในตนเอง และความหวัง สูงกว่าก่อนเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) เยาวชนกลุ่มทดลองที่เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer มีการตระหนักรู้ในตนเอง และความหวัง ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ได้เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.5.2 งานวิจัยการตระหนักรู้ในตนเองในต่างประเทศ

อัลสุวายดี (Alsuwaidi, S. A, 2012) ได้ศึกษาเรื่อง การทดสอบการตระหนักรู้ด้านอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนในประเทศอาหรับเอมิเรต (UAE) ได้รับข้อมูลที่จำเป็นในการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและโลกของการทำงาน การศึกษาครั้งนี้มีการตรวจสอบการตระหนักรู้ด้านอาชีพและการเตรียมตัวเกี่ยวกับการศึกษาที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโดยทั่วไปมักจะไม่ได้ตระหนักรู้ถึงตัวเลือกด้านอาชีพและการศึกษามีตัวเลือกหลักสูตรที่จำกัดในการสำรวจ โอกาสในการทำงานให้เหมาะสมกับนักเรียน

Fernan (1999, อ้างถึงใน วรณิศา ปลอดโปร่ง, 2555) ได้ศึกษาการตระหนักรู้และความพึงพอใจของนักเรียนกับบริการด้านอาชีพ วิธีการเตรียมตัวสมัครงาน ประชากรส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปีสุดท้าย เพศหญิง อายุระหว่าง 21-25 ปี ผลการวิจัยพบว่า ด้านศูนย์ให้บริการทางอาชีพ นักศึกษามีการตระหนักรู้และพื่อน้อยมาก ด้านการทดลองรับสมัคร นักศึกษามีการ

ตระหนักรู้ และพอใจปานกลาง ด้านการเตรียมตัวด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของ ตน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับที่สูงพอสมควร และตัวแปร ที่มีผลกระทบ ทำให้เกิด ความแตกต่างกันของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ ภูมิภาค ส่วนเพศ และอายุมีผลน้อยมาก

Park (1997, อ้างถึงใน พระมหาอุทัย ปรีอารมภ์, 2552) ที่ศึกษาความตระหนักรู้ในตนเองและการปรับตัวต่อการประเมินช่วงกว้างของคลื่นสมองด้วยเครื่อง โดยใช้ไบโอฟีดแบค (Biofeedback) และทำกลุ่มฝึกปฏิบัติการสร้างมโนภาพ การวาดรูป และประเมินผลโดยการวัด Eye Closed พบว่าภายหลังการทำกลุ่มฝึกปฏิบัติ Biofeedback มีการเปลี่ยนแปลงความคิด ความตระหนักรู้ใจในตนเอง และการปรับตัวด้านการสร้างมโนภาพ และการฝึกออกกำลังกายในกลุ่มทดลอง ทำให้มีค่าช่วงกว้างของคลื่นสมองอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ จากความสามารถในการปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสามารถเขียน และพูดได้อย่างคล่องแคล่วขึ้น เพื่อเป็นหนทางในการพิสูจน์ความตระหนักรู้ในตนเอง ได้ชัดเจนขึ้น

จากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า การตระหนักรู้สามารถพัฒนาได้หลายวิธี ทั้งการสร้างโมเดลเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย, การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อการตระหนักรู้ในตนเอง, การพัฒนาวิดิทัศน์, การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว, การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer ที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง และความหวังของเยาวชน, การใช้ไบโอฟีดแบค (Biofeedback) และทำกลุ่มฝึกปฏิบัติการสร้างมโนภาพ การวาดรูป และประเมินผลโดยการวัด Eye Closed จากการศึกษาซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาการตระหนักรู้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะด้านอาชีพ

2.1 ความหมายของวุฒิภาวะด้านอาชีพ

นวรรตน์ ย่อมิ (2550, น. 20) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ระดับการพัฒนาทางอาชีพของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงการมีทัศนคติและความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยมีความเข้าใจลักษณะงานของแต่ละอาชีพในด้านต่าง ๆ การเข้าใจตนเอง การรู้จักตนเอง ตามระดับอายุของบุคคล ทำให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

สุนีย์ สิงหะเคนทร์ (2532, น. 19) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ระดับของพัฒนาการทางอาชีพ และความเข้าใจด้านต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลในระดับวัยต่างๆ ซึ่ง

ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพของบุคคลนั้นจะสัมพันธ์กับระดับอายุของบุคคลมีผลทำให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

จิรวรรณ เจียมรัตน์ (2552, น. 20) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมที่จะทำการเลือกอาชีพ ซึ่งบุคคลจะต้องพิจารณาถึงความสามารถของตนเองให้สอดคล้องกับอาชีพที่เลือก มีความกระตือรือร้นในการตัดสินใจเลือกอาชีพ รวมทั้งต้องทำการตัดสินใจอยู่บนความเป็นจริง และมีความคงที่ในช่วงเวลาหนึ่ง

วิภาวดี ปัจจัยโก (2544, น. 40) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ความเข้าใจด้านต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลในระดับวัยต่างๆ ทั้งด้านเจตคติและความสามารถในการเลือกอาชีพของบุคคล ซึ่งจะมีผลให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

ประเวศ บุญราศรี (2555, น. 27) กล่าวว่า วุฒิภาวะด้านอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลนั้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตนเองอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถของตนเอง ความสนใจ ความถนัด ความชอบพอ ลักษณะบุคลิกภาพและค่านิยมที่ตนมี แล้วนำการรู้จักตนเองในทุกด้านมาหลอมรวมเป็นข้อมูลของตนเองอย่างแท้จริง ในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้นก็มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ หรือไม่ก็สามารถสืบค้นเพื่อให้มีความรู้เข้าใจอาชีพต่างๆ เพิ่มเติมได้ด้วยเหตุของความในข้อมูลทั้งสองอย่าง ทำให้บุคคลสามารถเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

สุวิมล เกือบคนโท (2552, น. 22) กล่าวว่า วุฒิภาวะด้านอาชีพ หมายถึง ความพร้อมของบุคคลในการเตรียมตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ เป็นการทำที่บุคคลมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้เข้าใจถึงอาชีพที่ตนได้เลือก เพื่อการประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ

จากการศึกษาความหมายของวุฒิภาวะด้านอาชีพ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วุฒิภาวะด้านอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งความรู้ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพและค่านิยมของตนในด้านอาชีพ ในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้นก็มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ และพร้อมสำหรับการเลือกอาชีพ

2.2 ลักษณะของผู้ที่มีวุฒิภาวะด้านอาชีพ

นวรรตน์ ขอมมี (2550, น. 25) กล่าวว่า ลักษณะบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพนั้นจะต้องมีความเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองเป็นอย่างดี มีอิสระในการตัดสินใจเลือกงาน ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอยู่ตลอดเวลา มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถจัดการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพได้ดี

วิภาวดี ปัจจัยโก (2544, น. 42) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพนั้น จะต้องมียุติธรรมในการเลือก ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ มีความมั่นคงในการเลือก และมีความเข้าใจตนเอง

ซูเปอร์ (Super, 1957, p. 187, อ้างถึงใน ชีร์ศักดิ์ อุ๋นอารมณ์เลิศ, 2542) กล่าวว่า บุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพจะมีลักษณะ ดังนี้

1. รู้จักเลือกอาชีพด้วยตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของใคร
2. ศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ และมีความเข้าใจในรายละเอียดการวางแผนอาชีพ

3. มีความมั่นคงในการเลือกอาชีพ
4. เข้าใจบุคลิกและความเหมาะสมของตนเอง
5. รู้จักเลือกอาชีพอย่างฉลาด มีหลักการและมีความเป็นไปได้

สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีวุฒิภาวะด้านอาชีพนั้นจะต้องมีความเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองเป็นอย่างดีและจะต้องมีอิสระในการเลือก ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ มีความมั่นคงในการเลือก และมีความเข้าใจตนเอง รู้จักเลือกอาชีพอย่างฉลาด มีหลักการและมีความเป็นไปได้ในการได้ประกอบอาชีพนั้นๆ

2.3 คุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพเป็นจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงจากประสบการณ์การสอนวิชาแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงสรุปได้ว่า คุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ที่ควรได้รับการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ประกอบด้วย การตระหนักรู้ด้านบุคลิกภาพ การตระหนักรู้ด้านความสนใจ การตระหนักรู้ด้านค่านิยม และการตระหนักรู้ด้านทักษะ โดยผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดในด้านต่างๆ พอสังเขป ไว้ดังนี้

2.3.1 ด้านบุคลิกภาพ

1) ความหมายของบุคลิกภาพ

พระมหาบุญทัน อภิบุญโญ ไชยพันธ์ (2552, น. 11) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ ลักษณะของพฤติกรรมและสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ค่านิยม ซึ่งจะ使人อื่นสามารถเข้าใจและแยกได้ว่าบุคคลนั้นแตกต่างจากคนทั่วไป

ทีปกร พุดด้วง (2551, น. 10) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยขึ้นอยู่กับรากฐานของความคิด ความรู้สึก และการรับรู้ ซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ในอดีตจนเป็นนิสัยที่ค่อนข้างถาวร

สลิลดา ปิ่นสุวรรณ (2555, น. 25) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ รูปแบบความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่รวมเป็นหนึ่งเดียวของบุคคลนั้น แสดงออกซึ่งลักษณะนิสัยเฉพาะของแต่ละบุคคลและทำให้แตกต่างจากคนอื่นที่ตอบสนองต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ

ธิดา อภิสถฤกษ์ (2551, น. 19) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้านการกระทำและความคิดเห็นทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งเป็นผลจากพันธุกรรม การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557, น. 215) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงแบบแผนพฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นซ้ำๆ และเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม แบบแผนพฤติกรรมประกอบด้วยพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออก และพฤติกรรมภายในของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น

ฮิลการ์ด และคณะ (Hilgard, Atkinson, 1979, อ้างถึงใน จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดยรวมของพฤติกรรมและวิธีการคิดที่บุคคลแต่ละคนใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว (2552, น. 2) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะต่างๆ ของแต่ละบุคคลที่รวมกันแล้ว ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ รูปลักษณ์ อุปนิสัยใจคอ กิริยาท่าทาง ความสนใจ ทักษะคิดตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลนั้นแสดงออกมา

อภิชาติ พจน์จิราภรณ์ และวาริชฐา เนียมน้อม (2554, น. 90) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือสิ่งที่บุคคลรอบข้างสามารถมองเห็น และรับรู้จากการแสดงออกของบุคคลคนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะท่าทาง การเดิน การยืน การนั่ง การนอน การเคลื่อนไหวต่างๆ รวมถึงการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมาเป็นคำพูด บุคคลจะได้รับการยอมรับนับถือ ความไว้วางใจ หรือการสนับสนุนขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพที่บุคคลนั้นแสดงออกมาว่าสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้พบเห็นมากน้อยเพียงใด

2) ความสำคัญของบุคลิกภาพ

อภิชาติ พจน์จิราภรณ์ และวาริชฐา เนียมน้อม (2554, น. 90) กล่าวว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มักจะประสบความสำเร็จหลายๆ ด้านทั้งเรื่องการทำงาน ครอบครัว การเข้าสังคม เพราะบุคลิกภาพที่ดีจะทำให้เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นและเมื่อต้องการความช่วยเหลือใดๆ มักได้รับความร่วมมือจากบุคคลรอบข้างเสมอ

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว (2552, น. 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะพิจารณาได้จากประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. ความมั่นใจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออกและคนอื่นๆ ที่พบเห็นจะให้ความสนใจและเชื่อมั่น ดังนั้น โอกาสของการที่จะประสบความสำเร็จจึงมีมากขึ้น

2. การคาดหมายพฤติกรรม ถ้ารู้ว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร จะทำนายได้ว่าในสถานการณ์ใดจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร เช่น รู้ว่านายแดงมีสตาตัสเป็นต้องดีมีสุราดีมีสุราแล้วชอบอะอะโววาย ทำทนายชาวบ้าน ปกติเดินโซเซไม่เหมือนใคร เห็นแต่ไกลไม่ทันเห็นหน้าก็บอกได้ว่าเป็นนายแดง และต้องรีบหลบเลี่ยงไม่เข้าไปใกล้ มิฉะนั้น อาจได้รับความเดือดร้อนจากนายแดง

3. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่งก็ได้ ก็โดยอาศัยสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอในตัวบุคคลนั้นๆ เช่น วินัยพูดเสียงดัง วิหุรย์พูดเสียงเบา วินัยเดินตัวตรง คอแข็ง วิหุรย์เดินหลังโกง บุคลิกภาพช่วยให้สามารถจำ รู้จัก เข้าใจบุคคลแต่ละบุคคลได้ ตลอดจนรู้วิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับคนเหล่านั้นได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในสังคม

4. การตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพ ทำให้คนมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นของตนเองเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน เช่น คนที่เมตตา ชื่อสัตย์ รสนิยมสูง เป็นต้น

5. การปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นๆ การที่รู้บุคลิกภาพของบุคคลอื่น ทำให้ปรับตัวเข้ากับเขาได้ง่ายขึ้น เอาชนะศัตรูได้ แก้ปัญหาได้ บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดีขึ้น รวดเร็วขึ้น ง่ายขึ้น เช่น เขาเป็นคนขรึมขรรึมโม เราคุยเรื่องขรึมเค้าจะสนใจ

6. ความสำเร็จ คนที่บุคลิกภาพดีได้เปรียบคนอื่นเสมอ เป็นบุคลิกภาพแห่งความศรัทธาเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ช่วยให้ธุรกิจงานสำเร็จง่ายขึ้น ได้รับความร่วมมือและการติดต่อด้วยดี ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

7. การยอมรับของกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ใครๆ ก็เรียกร้องต้องการ ชอบที่จะให้ร่วมอยู่ในกลุ่มทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ

3) สิ่งที่ทำให้มนุษย์มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

กัญญา สุวรรณแสง (2532, อ้างถึงใน พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว, 2552, น. 8) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์ไว้ดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างทั้งกาย (Physical) คือ ความแตกต่างในโครงสร้างของร่างกายส่วนสูง น้ำหนัก รูปร่างใหญ่ เล็ก อ้วน ผอม ลักษณะหน้าตา ผิวพรรณ สีผิวขาว ดำ ดำแดง สูง เตี้ย จมูกโด่ง จมูกแบน จมูกแพบ ผมหยัด ผมหยิก ริมฝีปากหนา ริมฝีปากบาง เปลือกตาชั้นเดียวหรือสองชั้น เป็นต้น นักจิตวิทยาบางกลุ่มเชื่อว่า รูปร่างหน้าตามีส่วนสัมพันธ์กับ แบบแผนทางพฤติกรรมของมนุษย์ การศึกษาจิตวิทยาประเภทนี้ เรียกว่า Constitutional Psychology มนุษย์แต่ละเชื้อชาติจะมีลักษณะทางร่างกายแตกต่างกันไป เช่น คนจีนหน้าตาชั้นเดียว คนยุโรปจมูกโด่ง นิโกรมีผิวดำเหมือนหมึก ความแตกต่างทางกายของมนุษย์เป็นประโยชน์ต่อวงการตำรวจ เพราะในการสืบสวนสอบสวนตำรวจเชื่อว่าลายมือของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน รูปร่างหน้าตา แผลเป็นและตำหนิจะทำให้พยานบอกลักษณะของอาชญากรได้

2. ความแตกต่างทางอารมณ์ (Emotion) อารมณ์ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ อารมณ์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนยากที่จะเข้าใจ พัฒนาการงอกงามขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่คนเริ่มมีชีวิตจนถึงวัยชรา มนุษย์มีอารมณ์แตกต่างกัน เนื่องจากมีการเรียนรู้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในครอบครัวเมื่ออยู่ในวัยเด็ก ความใกล้ชิดอย่างอบอุ่นจากพ่อแม่ญาติพี่น้อง จะช่วยสร้างเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ที่ดีขึ้นมาเรื่อยๆ หากเด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สุขสบาย จะทำให้เป็นคนหนักแน่นมีอารมณ์เยือกเย็น มีความรักในเพื่อนมนุษย์ ในทางตรงกันข้ามถ้าชีวิตในวัยเด็กของบุคคลมีแต่ความผิดหวัง ว้าเหว่ ก็จะทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจและกลายเป็นคนก้าวร้าว มีความโกรธ เกลียดอย่างรุนแรง โดยทั่วไปบุคคลจะมีอารมณ์อยู่ 6 ประเภทคือ

- 2.1 อารมณ์พื้นฐาน ได้แก่ อารมณ์ร้ายแรง โกรธและกลัว
- 2.2 อารมณ์ที่เกิดจากการสัมผัสโดยตรง ได้แก่ อารมณ์พอใจ ไม่พอใจ อารมณ์อยากรู้ อยากเห็น ขยะแขยง หวาดเสียว ตกใจ และวิตกกังวล
- 2.3 อารมณ์ที่เกิดจากการประเมินตัวเอง ได้แก่ อารมณ์ละอาย ภาควมใจ สำนึกผิดและผิดหวัง
- 2.4 อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ได้แก่ อารมณ์รัก เกลียด ริษยา อิจฉา สงสาร หึง และอารมณ์ร่วม
- 2.5 อารมณ์สุนทรียภาพ ได้แก่ อารมณ์ขบขัน หัวเราะ ตลก ซาบซึ้ง ตรึงใจ และสนเท่ห์
- 2.6 อารมณ์ชั่ววูบ ได้แก่ อารมณ์ครีมนอกครีมนใจ รู้สึกเป็นสุข ดีใจ เบิกบานใจ อิ่มเอมใจ ห่อเหี่ยว บูดบึ้ง หงุดหงิดและเสียใจ

อารมณ์เป็นความรู้สึกของบุคคล ที่ร่างกายหรือจิตใจถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอก และส่งความรู้สึกไปยังสมองจนเกิดเป็นอารมณ์ขึ้น อารมณ์มีทั้งอารมณ์ด้านบวก คือ อารมณ์ดี สุขใจและพอใจ และอารมณ์ด้านลบ คือ อารมณ์ไม่ดี หงุดหงิด ทุกข์ใจ ไม่พอใจ อารมณ์จะช่วยให้บุคคลเป็นสุขหรือทุกข์ได้ บุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างในด้านการควบคุมอารมณ์ เช่น ในเด็กหรือผู้ใหญ่บางคนตัวเป็นผู้ใหญ่แต่จิตใจเป็นเด็ก เมื่อถูกสิ่งเร้ามากระตุ้นจะแสดงอารมณ์เหมือนเด็กๆ ได้ เด็กชอบฟ้องหรือผู้ใหญ่ชอบร้องเรียนล้วนมีอารมณ์แบบเด็กๆ ทั้งสิ้นคนที่มีความรู้สึกรุนแรงหรือเป็นผู้ใหญ่จริงๆ จะมีความรู้สึกรุนแรงน้อยกว่าคนอื่น สามารถเก็บกดอารมณ์ไว้ได้ดี

3. ความแตกต่างทางสังคม (Social) คนเราเกิดมาต้องอยู่ร่วมกันในสังคม เมื่อยังเป็นเด็กเล็กๆ ก็มีความสัมพันธ์กับครอบครัวเครือญาติ ยิ่งเจริญวัยก็จะยิ่งขยายการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลในวงกว้าง จากบ้านไปสู่โรงเรียน เพื่อนบ้านและโลกภายนอก แม้คนอยู่ในสังคมเดียวกันแต่จะมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกันจะทำให้บุคคลมีนิสัยทางสังคมที่ต่างกันออกไป เด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่งคั่งสมบูรณ์ ย่อมจะมีสุขภาพจิตที่ดีกว่าเด็กที่มีสภาพครอบครัวที่แตกแยก หรือที่เรียกกันว่า บ้านแตก (Broken Home) นอกจากนี้พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลก็ต่างกันออกไป เนื่องจากวัฒนธรรม ขนบประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาของแต่ละท้องถิ่นย่อมไม่เหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของบุคคลในทางสังคมนั้นอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ เพศ วัย วุฒิภาวะ และการเรียนรู้ในแต่ละช่วงของชีวิต ลักษณะการตอบสนองทางสังคมของแต่ละบุคคลเป็นลักษณะพิเศษประจำตัว พฤติกรรมนั้นได้กระทำจนเป็นนิสัยประจำตัวเสียแล้ว ก็ยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การพูดจา การแต่งกาย การวางตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความละเอียดต่อผู้อื่นจำนวนมาก เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า สภาพทางสังคมและค่านิยมด้านวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ จะมีผลต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัว ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการของบุคคลเป็นอย่างยิ่งมีปัจจัยหลายประการที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ ได้แก่ สภาพสังคมที่ขาดแคลน ความแตกต่างระหว่างกลุ่มชนในสังคม สถาบันการศึกษา จะทำให้เกิดความแตกต่างของบุคคลในด้านการเข้าสังคม

4. ความแตกต่างทางสติปัญญาหรือสมอง (Mental) คือ ความแตกต่างของบุคคลในความสามารถที่เกี่ยวกับการคิดและความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ มนุษย์มีความแตกต่างกันในการแก้ปัญหาและปรับตัว นักจิตวิทยาเชื่อมั่นว่า สติปัญญาหรือสมองของมนุษย์แต่ละคนได้รับอิทธิพลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

5. ความแตกต่างกันของบุคลิกภาพทางเพศ ธรรมชาติและสังคม กำหนดให้หญิงกับชายมีลักษณะบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ยกเว้นในช่วงของวัยเด็กซึ่งยังไม่อยู่ในขั้นแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพศอย่างชัดเจนมาก เอ็ม แอล ฮอฟแมน (M.L. Hoffman) และแอล อี ลี วายน์ (L.E. Levine) ได้มีการทดสอบความสามารถ ในการเข้าใจลักษณะอารมณ์ โดยไม่มีการพูด แล้วปรากฏว่า หญิงไม่ว่าจะเป็นช่วงอายุใด จะมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ของบุคคลได้ดีกว่าผู้ชาย ได้มีการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพในแง่ความก้าวร้าวระหว่างหญิงกับชายมีความแตกต่างกัน จากการศึกษาวินิจฉัยพบว่า วัยรุ่นช่วงอายุเป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัย เพศชายมีความก้าวร้าวมากกว่า เพศหญิงในทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นการวัดแบบลึกลับหรือวัดแบบอัตวิสัย สำหรับกรณีของผู้ใหญ่ก็เช่นเดียวกันจากการวิจัยพบว่า ผู้ชายมีความก้าวร้าวมากกว่าผู้หญิงในการทดสอบทุกสถานการณ์

สำหรับการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก นักจิตวิทยาได้ค้นพบว่าผู้หญิงมีการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกได้เหมาะสมกว่าผู้ชาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผลจากกฎเกณฑ์และการบังคับทางสังคมที่มีต่อผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย แต่ในกรณีเกี่ยวกับสิ้นหวังความเศร้า ปรากฏว่า ผู้ชายได้รับความกระทบกระเทือนทางอารมณ์เกี่ยวกับความสิ้นหวังและความโศกเศร้าได้มากกว่าผู้หญิง มาลินี จุฑะรพ ได้สรุปถึงความแตกต่างระหว่างความเป็นเพศชายและหญิงไว้หลายประการ คือ

5.1 ด้านความสามารถ จากการวิจัยของเทอร์แมน (Terman) และไทเลอร์ (Tyler) พบว่า หญิงส่วนใหญ่มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ การเขียนและศิลปะมากกว่าชาย ส่วนชายนั้นส่วนใหญ่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวิทยาศาสตร์มากกว่าหญิง

5.2 ด้านบุคลิกภาพ จากการวิจัยของ เพเทล (Petel) และกอร์ดอน (Gordon) พบว่า เด็กผู้หญิงส่วนใหญ่จะคล้อยตามผู้อื่นได้ง่ายกว่าเด็กผู้ชาย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ที่เด็กผู้หญิงถูกล่อลวงมาขาย หรือถูกหลอกลวงไปกระทำความผิดร้ายแรงๆ

5.3 ด้านอารมณ์ จากการวิจัยของเม็คกี (Mekee) พบว่าส่วนใหญ่ชายมีอารมณ์มั่นคงมากกว่าหญิง และชายส่วนใหญ่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าหญิง

5.4 ด้านสติปัญญา จากการวิจัยของเบนเนท (Bennett) และโกเฮน (Gohen) พบว่าส่วนใหญ่ชายมีความคิดแหลมคมและลึกซึ้งมากกว่าหญิง

5.5 ด้านความเด่นทางเพศ จากการวิจัยของนิตย์กุล อรรถนุพรรณ พบว่า ชายมีลักษณะพฤติกรรมที่เด่น 5 ประการ ได้แก่ ชอบเล่นกีฬา ชอบการแข่งขันและชอบเอาชนะ ชอบอิสระ ไม่ขึ้นกับใคร คล่องแคล่ว ว่องไว และกล้าได้กล้าเสียหรือชอบเสี่ยง ส่วนหญิงมี

ลักษณะพฤติกรรมที่เด่น 5 ประการ ได้แก่ ชอบนิทานผู้อื่น ยิ้มง่าย ช่างพูดคุย อารมณ์อ่อนไหวง่าย และขี้ใจยา

6. ความแตกต่างกันในด้านความถนัด ความถนัด หมายถึง ศักยภาพหรือสมรรถภาพที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งยังไม่ได้พัฒนา แต่เป็นรากฐานที่ทำให้บุคคลเกิดความสามารถ และทักษะจนเกิดสัมฤทธิ์ผลในด้านนั้นๆ ความถนัดอาจมีมาแต่กำเนิดได้เนื่องจากความถนัดต้องอาศัยสติปัญญาเป็นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ความถนัดต้องอาศัยความสนใจที่จะฝึกฝนทำให้เกิดความถนัดในขั้นสูงขึ้นไปได้ สุภัททา ปิณฑะแพทย์ ได้แบ่งความถนัดออกเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 ความถนัดทั่วไป ได้แก่ ความถนัดที่มีประจำตัวของบุคคล เช่น ความถนัดในการใช้มือ บางคนถนัดซ้าย บางคนถนัดขวา และบางคนถนัดทั้งมือซ้ายและมือขวา เป็นความถนัดที่บุคคลสามารถจะพัฒนาได้

6.2 ความถนัดเฉพาะด้าน ได้แก่ ความถนัดเฉพาะของบุคคลในการแสดงออกทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นความแตกต่างในด้านศักยภาพ หรือสมรรถภาพที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล โดยอาศัยสติปัญญาและความสนใจเป็นพื้นฐาน ความถนัดเฉพาะด้านอาจแบ่งได้ดังนี้

6.2.1 ความถนัดทางการด้านการเป็นช่าง (Realistic) เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง

6.2.2 ความถนัดทางการเป็นนักวิทยาศาสตร์ (Investigature) เช่น ผู้ที่ชื่นชอบในการประกอบอาชีพแพทย์ เกษตรกร นักวิทยาศาสตร์

6.2.3 ความถนัดทางด้านศิลป์ (Artistic) เช่น สถาปนิก จิตรกร ผู้กำกับการแสดงละคร ผู้จัดรายการวิทยุและนักแสดง

6.2.4 ความถนัดทางด้านนักสังคม (Social) เช่น ครูอาจารย์ บรรณารักษ์ ผู้บริหาร

6.2.5 ความถนัดทางด้านนักธุรกิจ (Enterprising) เช่น นักบริหารธุรกิจ ผู้จัดการธนาคาร

6.2.6 ความถนัดทางด้านเสมียน (Conventional) เช่น เสมียน เลขานุการ พนักงานต้อนรับ

7. ความแตกต่างกันด้านความสนใจ ความสนใจ หมายถึง ความโน้มเอียงที่บุคคลจะเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ชอบมากกว่าสิ่งอื่น ความสนใจเป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลทำการใดๆ ขึ้น แสดงให้เห็นถึงความชอบหรือความรู้สึกของความตั้งใจ อยากรู้อยากเห็นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการค้นหาความสนใจของบุคคลอาจกระทำได้โดยสังเกตสภาพความ

เป็นอยู่ของบุคคล จับจากความสนใจต่างๆ ที่บุคคลแสดงออกทางถ้อยคำ ศึกษากิจกรรมที่บุคคลนั้นได้กระทำ หรือการใช้แบบสอบถามทดสอบความสนใจ

8. ความแตกต่างกันในด้านความสัมฤทธิ์ผล คือ ความสามารถในการทำงานหรือเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง ความสามารถในการเรียนก็คือ การมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ในสิ่งที่บุคคลได้รับการอบรม สั่งสอนและฝึกฝน ความมีสัมฤทธิ์ผลทางอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการทำงานในหน้าที่ ประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้งานนั้นมีการพัฒนาก้าวหน้า และสามารถคิดหาวิธีการพัฒนาการทำงานหรือคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นได้ สิ่งเหล่านี้บุคคลจะมีความแตกต่างกันในด้านความสัมฤทธิ์ผลเนื่องจากปัจจัยหลายประการเป็นตัวสนับสนุน เช่น พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม การได้รับการฝึกฝนในเรื่องต่างๆ มาตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็ก เช่น เด็กบางคนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่บิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจการค้า ก็จะมีช่องทางการดำเนินธุรกิจเมื่อโตขึ้น เนื่องจากมีประสบการณ์เป็นพื้นฐานมาก่อนนั่นเอง

9. ความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความแตกต่างในด้านฐานะความเป็นอยู่ และรายได้ของแต่ละครอบครัว ทำให้บุคคลมีการปรับตัวเข้ากับสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป บางคนมีฐานะดี มีรายได้สูง อาจมีเพื่อนฝูงมาก ชอบเข้าสังคมพบปะสังสรรค์ ต้องการให้คนเคารพนับถือ มักจะมีพฤติกรรมต่างจากบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ที่มีชีวิตความเป็นอยู่แร้นแค้น ซึ่งมีชีวิตอยู่ไปวันหนึ่งอย่างไร้จุดหมาย หรือบุคคลบางคนมีรายได้ปานกลาง อาจมีชีวิตสุขสบายตามอัธยาศัยของตน

10. ความแตกต่างในเรื่องค่านิยมและรสนิยมของบุคคล ค่านิยม ได้แก่ ความแตกต่างในการเลือกพฤติกรรมปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของบุคคลส่วนใหญ่ในสังคม เช่น คนไทยในสมัยโบราณ มักสั่งสอนลูกหลานว่าให้เรียนให้สูง เพื่อต่อไปจะได้เป็นเจ้าคนนายคน จะได้รับราชการเป็นใหญ่เป็นโต นั่นคือ ค่านิยมในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันค่านิยมดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ เนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมสูงขึ้นมาก คนสมัยใหม่จึงมีค่านิยมทำงานธุรกิจเอกชนมากขึ้น เนื่องจากค่าตอบแทนสูงมากกว่าทำงานในระบบราชการ

ส่วนเรื่องรสนิยมนั้น ได้แก่ ความแตกต่างในส่วนที่บุคคลยึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องของเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลเท่านั้น เช่น รสนิยมในการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การเลือกดูภาพยนตร์ การเลือกฟังดนตรี และอ่านหนังสือประเภทต่างๆ เป็นต้น

11. ความแตกต่างด้านอายุ มีผู้กล่าวเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ว่า มักจะไม่มีสมาธิจดจ่ออย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเกิด “ช่องว่างระหว่างวัย” ขึ้น นักจิตวิทยายอมรับว่าความแตกต่างระหว่างวัยทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ พัฒนาการ ทางด้านสังคม จิตใจ ความแตกต่างในด้านอายุนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงตามกฎธรรมชาติ เพราะยิ่งคนมีอายุเพิ่มมากขึ้น ย่อมสั่งสมประสบการณ์มากเป็นเงาตามตัว ซึ่งจะเกิดประโยชน์และโทษในการปรับตัว และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตในสังคม

อายุจึงเป็นองค์ประกอบที่เด่นชัดที่สุดในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกันในด้านความ สุขุม รอบรู้ ความชำนาญ ความรับผิดชอบ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความจำ เป็นต้น อายุแต่ละช่วงชีวิตจึงมีพัฒนาการของบุคลิกภาพแตกต่างกันออกไป

4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557: 215) กล่าวว่า การทำความเข้าใจหรือตรวจสอบบุคลิกภาพ เพื่อให้ทราบลักษณะแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลที่ใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว จำเป็นต้องพิจารณาให้กว้างขวางทั้งในด้านปัจจัยภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ และสิ่งที่ เป็นปัจจัยภายในอื่นๆ ประกอบกัน ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ลักษณะภายนอกที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้

1.1 ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย ได้แก่ ขนาดของรูปร่าง ความสูง ต่ำ คำ ขาว ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย ลักษณะเค้าโครงหน้า ตลอดจนสีหน้าแวตาคาที่บ่งบอกถึงความรัก ความน่าเกรงขามหรือความเฉลียวฉลาดของแต่ละบุคคล

1.2 ลักษณะการแสดงออก ได้แก่ กิริยาท่าทาง การวางตัว ความคล่องแคล่ว และความชำนาญการเคลื่อนไหว หรือพูดต่างๆ ก็คือ แบบฉบับของปฏิกริยาโต้ตอบต่อสถานการณ์ต่างๆ ของแต่ละบุคคลนั่นเอง

2. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใน บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตเห็นนอกจากบุคคลที่เป็นเจ้าของพฤติกรรมจะปรับเปลี่ยนออกสู่การแสดงออกภายนอก

2.1 เซาว์ปัญญาและความสามารถเฉพาะ ได้แก่ ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดพิจารณาถึงเหตุผล การตัดสินใจต่อการแก้ปัญหาต่างๆ และความสามารถพิเศษซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น การพัฒนาสติปัญญาจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพด้วย

2.2 ทักษะคิด ได้แก่ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ในลักษณะของการประเมินค่าว่า ดีหรือเลว มีค่าหรือไร้ค่า ชอบหรือไม่ชอบ ฯลฯ ทักษะคิดจะทำให้บุคคลเกิดความพร้อมที่จะโต้ตอบและแสดงให้ทราบถึงแนวทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้า

2.3 แรงจูงใจ ได้แก่ สภาวะความเคลื่อนไหวภายในร่างกายที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา ซึ่งอาจจะเป็นทั้งในระดับจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก

2.4 ประสบการณ์เรียนรู้ในอดีต ทั้งประสบการณ์ทั่วไปและประสบการณ์เฉพาะจะผสมผสานกันกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

2.5 ค่านิยมและความสนใจ ค่านิยมและความสนใจจะมีผลทำให้บุคคลมีความแตกต่างในบุคลิกภาพ เช่น คนที่มีค่านิยมและความสนใจในทางวิทยาศาสตร์ จะพัฒนาบุคลิกภาพในลักษณะที่ชอบสังเกต ชอบค้นคว้าทดลอง และพิสูจน์ข้อเท็จจริง หรือคนที่มีค่านิยมหรือความสนใจในเรื่องศิลปะและดนตรีก็จะพัฒนาบุคลิกภาพที่อ่อนไหว ชอบความสุนทรีย์และไม่ยึดมั่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไป

2.6 อารมณ์ สภาพอารมณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพ แต่ละบุคคลจะมีอารมณ์ที่แตกต่างกัน บางคนมีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น ในขณะที่บางคนมีอารมณ์หวั่นไหวแปรปรวนง่าย บางคนมีความวิตกกังวลตลอดเวลา เป็นต้น

2.7 อุปนิสัย ลักษณะอุปนิสัยที่อยู่ภายในตัวบุคคลจะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มในการตอบสนอง และเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นกิจกรรมที่กระทำต่อมาของบุคคล ลักษณะนิสัยสามารถแสดงออกในรูปของพฤติกรรมภายนอกที่คนทั่วไปสังเกตเห็นได้ ดังนั้น นิสัยประจำตัวของแต่ละบุคคลจึงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของบุคคล

2.8 สุขภาพจิตหรือคุณภาพทางจิต สภาพจิตใจของบุคคลจะแสดงออกให้ปรากฏในรูปของบุคลิกภาพได้ เช่น คนที่มีสุขภาพจิตดีก็มักแสดงออกในลักษณะของการยิ้มแย้มแจ่มใส การทำกิจกรรมต่างๆ ก็คล่องแคล่วว่องไว สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ คนที่มีสุขภาพจิตไม่ดี เช่น คนที่เป็นโรคประสาทกังวลมักมีพฤติกรรมที่แสดงออกที่เป็นไปในลักษณะลึกลับลึกลน ประหม่าง่าย อยู่ไม่สุข ฯลฯ

5) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

ทฤษฎีลักษณะนิสัยประจำตัวของแอลพอร์ต (Allport's Theory of Disposition)

กอร์ดอน แอลพอร์ต (Gordon Allport: 1897-1967 อ้างถึงใน จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ ,2557) เกิดที่เมืองมอนเต้สซูมา (Montezuma) มลรัฐอินดีแอนา (Indiana) สหรัฐอเมริกา เขาเป็นบุตรชายของหมอชนบทและเป็นลูกชายคนสุดท้ายทั้งในจำนวนลูกชายทั้งหมด 4 คน หลังจาก

จบปริญญาตรีทางปรัชญาและเศรษฐศาสตร์ใน ค.ศ. 1919 แอลพอร์ต (Allport) ได้ไปสอนภาษาอังกฤษและสังคมวิทยาที่ประเทศตุรกี เขาได้เรียนต่อปริญญาโทและเอกทางสาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เขาได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการสำรวจลักษณะนิสัยของบุคลิกภาพ (Personality Traits) และได้รับปริญญาเอกใน ค.ศ. 1922 เมื่ออายุเพียง 24 ปี แอลพอร์ตได้เขียนผลงานทฤษฎีทางวิชาการและบทความวิจัยมากมายจนได้ชื่อว่าเป็น บิดาแห่งทฤษฎีบุคลิกภาพ

ในการอธิบายเกี่ยวกับบุคลิกภาพนั้น แอลพอร์ต กล่าวว่า ภายในตัวบุคคลจะมีการจัดระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ระบบภายในดังกล่าวมี 5 ระดับคือ

ระดับที่ 1 ได้แก่ การกระทำต่างๆ ที่เกิดจากการมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้า (Response)

ระดับที่ 2 ได้แก่ นิสัย (Habit) หรือการกระทำซ้ำที่เกิดจากการเรียนรู้

ระดับที่ 3 ได้แก่ ลักษณะนิสัย (Traits) เกิดจากการผสมผสานของนิสัยเฉพาะต่างๆ

ระดับที่ 4 ได้แก่ ตัวตน (Selves) เกิดจากการผสมผสานของลักษณะนิสัยต่างๆ แอลพอร์ต เชื่อว่า แต่ละคนจะมีตัวตนได้มากกว่าหนึ่ง เช่น เมื่ออยู่กับเพื่อนที่โรงเรียนเด็กจะมีตัวตนอย่างหนึ่ง แต่เมื่ออยู่กับพ่อแม่ที่บ้านจะมีตัวตนอีกแบบหนึ่ง

ระดับที่ 5 ได้แก่ บุคลิกภาพ (Personality) เกิดจากการผสมผสานของตัวตนหรือเป็นระบบรวมทั้งหมดภายในตัวบุคคลนั่นเอง

แอลพอร์ตเน้นว่า ไม่มีอะไรที่จะสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของบุคคลได้ดีเท่ากับลักษณะนิสัย เพราะลักษณะนิสัยจะเป็นสิ่งที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นแนวทางสำหรับการแสดงพฤติกรรม แอลพอร์ตได้แบ่งลักษณะนิสัยออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ลักษณะนิสัยสามัญ (Common Traits) ได้แก่ ลักษณะนิสัยที่ปรากฏให้เห็นร่วมกันในบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในช่วงวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งมีค่านิยมทางสังคม ศาสนา และการเมืองคล้ายกัน เช่น ลักษณะนิสัยสามัญของคนไทย ได้แก่ ความเกรงใจ ความมีน้ำใจ ฯลฯ

2. ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personality Traits) ได้แก่ ลักษณะนิสัยเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ทำให้แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันออกไป ลักษณะเฉพาะนี้สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ลักษณะนิสัยสำคัญ (Cardinal Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่ปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด เป็นลักษณะนิสัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคลในเกือบทุกๆ ด้านเพราะเป็นลักษณะนิสัยที่กำหนดอารมณ์ ความรู้สึก และวิธีการดำเนินชีวิต

2.2 ลักษณะนิสัยร่วม (Central Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจนสังเกตง่าย เป็นลักษณะร่วมที่หลายคนมีเหมือนกัน แต่ละคนอาจมีลักษณะร่วมนี้ปรากฏให้เห็นประมาณ 4-10 ลักษณะ

2.3 ลักษณะนิสัยทุติยภูมิ (Secondary Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่ปรากฏอยู่ภายนอกทั่วไป ซึ่งมีอยู่มากมายภายในตัวบุคคล ส่วนใหญ่มักเป็นลักษณะนิสัยเชิงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อการตอบโต้สถานการณ์ต่างๆ เช่น ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากการศึกษาความหมายและหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ในด้านบุคลิกภาพ สรุปได้ว่า บุคลิกภาพเป็นคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ เนื่องจาก บุคลิกภาพ คือ พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ ลักษณะของพฤติกรรมและสิ่งที่มองไม่เห็น ซึ่งลักษณะโดยรวมของพฤติกรรมและวิธีการคิดที่บุคคลแต่ละคนใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม ทางสติปัญญาหรือสมอง ด้านความถนัด ด้านความสนใจ ด้านความสัมฤทธิ์ผล ด้านเศรษฐกิจและสังคม ค่านิยมและรสนิยมของบุคคล ด้านอายุ ด้านเพศ จึงส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน หากบุคคลสามารถค้นหาบุคลิกภาพของตนเองที่เหมาะสมกับอาชีพได้ก็จะส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

2.3.2 ด้านความสนใจ

1) ความหมายของความสนใจ

เพจ และคณะ (Page and Faculty, 1977, p. 181 อ้างถึงใน วรรณิศา พลอดโปร่ง, 2555, น. 38) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความประสงค์ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่าง และความสนใจเป็นอาการที่จิตใจมุ่งเล็งกับการเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาการสนุกเพลิดเพลินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสนใจ

จุฑามาศ แก้วศรี (2551, น. 19) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง การมีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างหลากหลาย ความสนใจที่กว้างขวางย่อมเกิดจากประสบการณ์ที่หลากหลายของบุคคลนั้นๆ

ภาณุตา อุทุมพร (2544, น. 8) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจหรือชื่นชอบของแต่ละบุคคล ที่แสดงต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, น. 9) กล่าวว่า ความสนใจ คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่งส่งผลให้บุคคลรู้สึกพอใจ ต้องการอยากจะทำ หรืออยากจะทำ

เห็น และมีแนวโน้มเพียงที่จะเลือก หรือพยายามที่จะทำสิ่งนั้นๆ แม้อาจจะไม่มีความสามารถทำสิ่งนั้นๆ ก็ตาม

วรรณิสา ปลอดโปร่ง (2555, น. 38) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองในความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ และส่งผลให้ตนเองรู้สึกชอบพอใจ ต้องการที่จะเป็นหรือต้องการที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ

2) การวัดความสนใจ

เดวิส (Davis, 1964, pp. 160-161 อ้างถึงใน วรรณิสา ปลอดโปร่ง, 2555, น. 39) ได้เสนอแนะเทคนิคสำหรับการวัดความสนใจไว้ ดังนี้

1. ค้นหาสิ่งของแต่ละบุคคลชอบทำในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ถ้าเขาขอมสละเวลาว่างที่มีอยู่เพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ก็แสดงว่า เขามีความสนใจในสิ่งนั้น
2. ค้นหาว่าแต่ละบุคคลมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงใด ถ้าเขามีความรู้ในเรื่องนั้นมาก ก็แสดงว่าเขาสนใจในเรื่องนั้น เพราะคนเราย่อมจะทำสิ่งที่ตนเองสนใจได้ดีกว่าสิ่งที่ไม่สนใจ
3. ให้แต่ละบุคคลแสดงความรู้สึก ชอบ หรือ ไม่ชอบ ต่อข้อความต่างๆ ที่กำหนดให้

3) ประเภทของความสนใจที่เกี่ยวข้องกับงาน

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, น. 9) กล่าวว่า ประเภทของความสนใจขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพ มีดังนี้

1. งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคน คือ งานหรือกิจกรรมที่ต้องทำงานกับคน ช่วยเหลือผู้อื่นให้ความบันเทิง เช่น พนักงานต้อนรับ ครู พยาบาล แพทย์
2. งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เป็นงานหรือกิจกรรมเกี่ยวข้องกับตัวเลข จำนวน ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การเรียงเข้าแฟ้ม การจัดบันทึก เช่น งานบัญชี งานคอมพิวเตอร์ นักสถิติ นักวิจัย
3. งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของที่สามารยหยิบได้ จับต้องได้ ซึ่งสิ่งของในที่นี้หมายถึง เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ เช่น งานขายของ งานช่างต่างๆ
4. งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ภาษา ความรู้สึก การใช้สติปัญญา ความสามารถด้านศิลปะ การแก้ปัญหาต่างๆ

จากการศึกษาความหมายและหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ในด้านความสนใจ สรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองในความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่งส่งผลให้บุคคลรู้สึกพอใจ ต้องการ

อยากจะทำอะไร อยากจะเห็น และมีแนวโน้มเพียงที่จะเลือก หรือพยายามที่จะทำสิ่งนั้นๆ แม้ว่าจะไม่มี ความสามารถทำสิ่งนั้นๆ ก็ตาม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ที่ มีอยู่อย่างหลากหลายหากบุคคลสามารถค้นหาความสนใจของตนเองที่เหมาะสมกับอาชีพได้ ซึ่ง สามารถค้นหาได้จากสิ่งที่แต่ละบุคคลชอบทำในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ค้นหาว่าแต่ละบุคคลมีความรู้ ในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด และให้แต่ละบุคคลแสดงความรู้สึก ชอบ หรือ ไม่ชอบ ต่อสิ่งต่างๆ รวมถึงการทำแบบวัดต่างๆ ก็จะส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

2.3.3 ด้านค่านิยม

1) ความหมายของค่านิยม

จิรวรรณ เข็มรัตน์ (2552, น. 27) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อที่บุคคล ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นตัวตัดสินใจในการที่จะกระทำสิ่งต่างๆ

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว (2552, น. 37) กล่าวว่า ค่านิยม คือ แนวความคิดที่ได้รับ จากการปลูกฝังจากบุคคลแวดล้อมตั้งแต่วัยเด็กให้ยึดมั่นเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต บางค่านิยม เป็นแนวคิดที่สืบทอดกันต่อๆ มาหลายชั่วอายุคน บางค่านิยมก็อาจเพิ่งสร้างขึ้น และจบสิ้นไป ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ค่านิยมใดๆ ที่ได้รับการปลูกฝังไว้จะเป็นตัวตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาใน ชีวิต ในบางกรณีเราอาจใช้ค่านิยมเพียงอย่างเดียวในการตัดสินใจ และในบางกรณีก็อาจใช้ค่านิยม ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตัดสินใจ จึงนับได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งชี้แนะการ ดำเนินชีวิตของแต่ละคน เป็นสิ่งสร้างความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นส่วนหนึ่งของบ่อเกิดชีวิตแห่ง เสน่ห์

โรคิช (Rokeach, 1968, อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 269) ได้ให้ ความหมายของค่านิยมไว้ว่า เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะค่อนข้างถาวร และเราเชื่อวิถี ปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตนเองหรือสังคมเห็นสมควรที่จะยึดถือหรือ ปฏิบัติ มากกว่าวิถีปฏิบัติหรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 272) กล่าวว่า ค่านิยม คือ ความสำคัญที่บุคคล นั้นให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และว่าสิ่งนั้นมีคุณค่า พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ค่านิยมของแต่ละ คนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละคนจะได้รับ ประสบการณ์ของคนเราแตกต่างกัน ค่านิยมที่เรา ยึดถือจึงแตกต่างกันไป แม้จะอยู่ในสังคมเดียวกัน แต่ค่านิยมมีการเปลี่ยนแปลง เราจึงเห็นว่าบางคนมี ค่านิยมที่คล้อยตามคนอื่น โดยเฉพาะบุคคลที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อความเชื่อความศรัทธาของเขา นอกจากนี้ ค่านิยมยังมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไปตามวุฒิภาวะและประสบการณ์ของบุคคล

อภิชาติ พจน์จิราภรณ์ และวาริชฐา เนียมนุ่ม (2554, น. 34) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อ หรืออุดมการณ์ ที่เป็นความต้องการของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี

ควรค่าแก่การนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ทั้งนี้ต้องอยู่ในดุลยพินิจของตนเอง เพราะจะประกอบด้วยค่านิยมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไปในแต่ละสังคม ค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่เป็นมรดกทางความคิดของคนไทย และเป็นพื้นฐานของการเกิดขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอีกด้วย

พระมหาอุทัย ปรีอารมณ์ (2552, น. 27) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึก นึกคิด หรือพฤติกรรมที่บุคคลยึดถือ โดยการพิจารณาเลือกสรรแล้วอย่างรอบคอบ ด้วยเหตุผลและประเมินว่ามีคุณค่า ถูกต้อง ควรแก่การกระทำ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เกิดการชื่นชมและมุ่งมั่นที่จะนำไปเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินใจ และเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่ออนาคต

2) ลักษณะของค่านิยม

อัครา เอิบสุขศิริ (2556, น. 398) กล่าวว่า ลักษณะของค่านิยมมีดังนี้

1. ค่านิยมเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. ค่านิยมเป็นแรงจูงใจที่จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ค่านิยมมักจะเป็นค่านิยมที่กลุ่มคนในสังคมยึดถือว่าสำคัญ ดังนั้นจึงมีผู้แบ่งค่านิยมเป็นประเภท ซึ่งเริ่มมาจากความคิดของนักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ชื่อ สปรางเกอร์ (Spranger, 1982, อ้างถึงใน อัครา เอิบสุขศิริ, 2556, น. 398) แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ประเภท คือ
 - 3.1 ค่านิยมทางทฤษฎี หมายถึง หลักการและความจริง ซึ่งมักจะยึดถือโดยนักวิทยาศาสตร์
 - 3.2 ค่านิยมทางเศรษฐกิจหรือความมั่นคง มักจะยึดถือโดยผู้เลี้ยงชีพที่หวังจะร่ำรวย
 - 3.3 ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นค่านิยมของผู้ที่แสวงหาความงามตามธรรมชาติ เช่น พวกศิลปิน นักแต่งเพลง
 - 3.4 ค่านิยมทางการเมืองหรืออำนาจนิยม ซึ่งจะเป็นค่านิยมของบุคคลที่ต้องการอำนาจ ควบคุมผู้อื่น
 - 3.5 ค่านิยมทางสังคมหรือสวัสดิการเพื่อคนอื่น ซึ่งเป็นค่านิยมของนักมนุษยธรรมและนักสังคมสงเคราะห์
 - 3.6 ค่านิยมทางศาสนา ซึ่งเป็นค่านิยมของบุคคลที่เสาะแสวงหาหลักการที่จะทำให้มนุษย์อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า
4. ค่านิยมประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงอารมณ์ความรู้สึก องค์ประกอบเชิงพุทธิปัญญาหรือการรู้จัก และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม

5. ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้แต่ยากกว่าการเปลี่ยนทัศนคติ เพราะค่านิยมค่อนข้างรุนแรงซับซ้อน และมักจะมีการให้คำมั่นผูกมัดตนเองและพยายามที่จะแสดงออกให้ผู้อื่นทราบ

6. ค่านิยมเปลี่ยนแปลงตามชุมชน สังคม และวัฒนธรรม ที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เช่น ค่านิยม “การเกรงใจ” เป็นค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย แต่ค่านิยมอื่นๆ เช่น การเคารพผู้ที่มีอาวุโสเป็นค่านิยมที่ร่วมกับบุคคลที่อยู่ในประเทศที่มีวัฒนธรรมทางตะวันออก เช่น ประเทศญี่ปุ่น

โรคิช (Rokeach, 1968, อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 270) ได้อธิบายธรรมชาติของค่านิยมดังนี้

1. ค่านิยมมีลักษณะสม่ำเสมอและคงที่ ซึ่งหมายถึง การไม่เปลี่ยนแปลงง่าย เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลิกภาพของกลุ่มคนในสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง ทำให้มีลักษณะประจำกลุ่มหรือลักษณะประจำชาติ เช่น คนไทยมีลักษณะรักอิสระเสรี มีความเป็นตัวของตัวเอง การที่ค่านิยมมีลักษณะที่ค่อนข้างกว้าง ก็เพราะเกิดจากการเรียนรู้และการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่วัยเด็กเป็นระยะเวลาาน และการปลูกฝังค่านิยมก็เป็นไปอย่างหนักแน่นหรือแน่นอนอีกด้วย เช่น ต้องเคารพผู้อาวุโส เด็กก็จะถูกพ่อแม่ครูบาอาจารย์สั่งสอนมา ในเรื่องให้เป็นคนที่เคารพผู้อาวุโสโดยไม่มีเงื่อนไข แต่มีมาน้อยแตกต่างกันไป ถ้าเป็นผู้ใหญ่ของเราก็ให้ความเคารพมาก แต่ถ้าเป็นคนที่ย่างไปก็ให้ความเคารพน้อย เป็นต้น ด้วยสาเหตุนี้ค่านิยมจึงมีความสม่ำเสมอและคงที่ อย่างไรก็ตาม ค่านิยมก็เปลี่ยนแปลงได้ นอกจากการเล่าเรียน จากประสบการณ์ใหม่ๆ ในช่วงชีวิตของแต่ละคน ทั้งนี้ก็เพราะค่านิยมมีระดับความสำคัญต่างกัน ค่านิยมที่บุคคลจัดว่าสำคัญมากก็จะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าค่านิยมที่มีความสำคัญน้อย การเปลี่ยนแปลงจึงไม่ใช่เป็นลักษณะชั่วคราวชั่วคราวตามอารมณ์ของบุคคล

2. ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบระดับความสำคัญ ซึ่งในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กจากการอบรมและการเรียนรู้ แต่ละคนจะได้รับการเน้นถึงความสำคัญของค่านิยมแตกต่างกัน เช่น บางสังคมให้ความสำคัญกับการตรงต่อเวลาในขณะที่อีกสังคมหนึ่งเห็นว่าสำคัญแต่ยังรองๆ ลงไปกว่าความซื่อสัตย์กตัญญู บุคคลจะเกิดการเปรียบเทียบระดับความสำคัญของค่านิยมต่างๆ จากประสบการณ์ที่เขาได้รับตั้งแต่ในวัยเด็ก ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแยกแยะพวกค่านิยมที่ได้รับการสั่งสอนมาอย่างเต็มที่แล้ว จัดเป็นระดับสูงต่ำรวมเข้าเป็นระบบ ซึ่งจะมีการเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

3. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความเชื่อ โรคิช ได้อธิบายว่าค่านิยมเป็นความเชื่อซึ่ง 3 รูปแบบ คือ

3.1 ความเชื่อแบบพรรณนา (Descriptive Belief) ความเชื่อที่สามารถทดสอบได้ว่าถูกต้องหรือไม่

3.2 ความเชื่อแบบประเมิน (Evaluative Belief) ความเชื่อที่ประเมินว่าสิ่งใดดีหรือไม่

3.3 ความเชื่อแบบกำหนดการ (Prescriptive Belief) ความเชื่อที่มีทิศทางและเป้าหมายของการกระทำที่ถูกตัดสินว่าเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่

ค่านิยมของบุคคลจะอยู่ในความเชื่อแบบกำหนดการ ความเชื่อแบบกำหนดการจะมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ซึ่งบุคคลนั้นจะรู้และเข้าใจเป้าหมายที่ถูกในชีวิตของเขา ที่เขาพยายามจะเฝ้าหา

2. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกด้านอารมณ์ (Affective) บุคคลมีอารมณ์อ่อนไหวเกี่ยวกับค่านิยมนั้น เช่น รักหรือเกลียด ชอบหรือไม่ชอบ

3. ค่านิยมมีองค์ประกอบของพฤติกรรม (Behavioral) ค่านิยมนำไปสู่พฤติกรรมทั้งภายนอกและภายใน และอาจถูกกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติได้

3) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 274) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้เราเริ่มจากครอบครัวผู้โรงเรียนและสังคม สถาบันเหล่านี้จึงมีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล

1. อิทธิพลของครอบครัวต่อค่านิยมของบุคคล ค่านิยมของลูกและพ่อแม่มีความสัมพันธ์กันสูงเพราะพ่อแม่ใกล้ชิดกับลูก และเด็กก็จะคล้อยตามตามค่านิยมของพ่อแม่ อย่างไรก็ตาม ก็อาจจะมีที่แตกต่างกันออกไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะอิทธิพลจากด้านอื่น อาจจากการไม่ได้ใกล้ชิดกับพ่อแม่ และเด็กมีประสบการณ์ด้านอื่นๆ มาให้คล้อยตาม

2. อิทธิพลของโรงเรียน ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้ปลูกฝังและสนับสนุนให้นักเรียนยึดติดค่านิยมอันเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยปรกตินักเรียนมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบครูอยู่แล้ว ครูที่มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำตัวให้นักเรียนนับถือชื่นชมเป็นผู้ที่เข้าใจนักเรียน ยอมรับและให้ความอบอุ่นทางจิตใจต่อเด็ก ครูนั้นก็เลยปลูกฝังค่านิยมให้เด็กง่ายขึ้น ถ้าค่านิยมที่ครูจะถ่ายทอดให้ นั้นไม่ขัดขวางกับค่านิยมของผู้ปกครอง การปลูกฝังค่านิยมก็ยิ่งง่ายขึ้น

3. อิทธิพลของสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อค่านิยมของเด็ก เช่น สังคมไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อ เด็กก็มักจะได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว โรงเรียน และสังคมให้มีค่านิยมดังกล่าว

4) กระบวนการสร้างค่านิยม

ทิสนา แจมมณี (2556, น. 128) กล่าวว่า กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของค่านิยมด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1. สังเกต ตระหนัก ผู้เรียนพิจารณาการกระทำที่เหมาะสมและการกระทำที่ไม่เหมาะสมรับรู้ความหมาย จำแนกการกระทำที่แตกต่างกันได้

2. ประเมินเชิงเหตุผล ผู้เรียนใช้กระบวนการกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิเคราะห์การกระทำของตัวละคร หรือบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด

3. กำหนดค่านิยม ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความเชื่อ ความพอใจในการกระทำที่ควรกระทำในสถานการณ์ต่างๆ พร้อมเหตุผล

4. วางแผนปฏิบัติ ผู้เรียนช่วยกันกำหนดแนวปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยมีครูร่วมรับทราบกติกา การกระทำ และสำรวจสิ่งที่ผู้เรียนต้องการจะได้รับเมื่อได้กระทำดีแล้ว เช่น การได้ประกาศชื่อให้เป็นที่ยอมรับ

5. ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ครูให้การเสริมแรงระหว่างการปฏิบัติเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ยินดี

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 275) กล่าวว่า ค่านิยมซึ่งคนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เกิดจากประสบการณ์และการประเมินค่าของบุคคล แต่ขณะเดียวกันก็มาจากการเชื่อและเจตคติ ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมที่แสดงว่าเกิดค่านิยมขึ้น ได้แก่ การเกิดแรงจูงใจ ซึ่งแรงจูงใจนี้ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะเชื่อฟัง หรือจะปฏิบัติตาม แต่เกิดจากข้อผูกมัดที่เกิดในตัวบุคคลที่มีค่านิยมสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวนำให้เกิดการปฏิบัติต่างๆ การเกิดค่านิยมจะมีพฤติกรรม 3 อย่าง คือ

1. การยอมรับค่านิยม พฤติกรรมในขั้นแรกนี้จะเป็นการลงความคิดเห็นว่าเหตุการณ์ สิ่งของ หรือการกระทำใดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ บุคคลจะมีความเชื่อซึ่งจะมีมากขึ้นแตกต่างกันไป ความเชื่อนี้จะกลายเป็นการยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และพร้อมที่จะวัดและประเมินสิ่งนั้น

2. ความชอบในค่านิยม พฤติกรรมของความชอบจะแทรกอยู่ระหว่างการยอมรับ การเกิดค่านิยม และความรู้สึกถูกผูกมัดอยู่กับค่านิยมนั้น ความชอบนี้จะประเมินจากทั้งตนเองและจากบุคคลข้างเคียงด้วย ว่าเขามีค่านิยมในสิ่งนั้น

3. การผูกมัด เป็นขั้นที่มีความเชื่อมั่นว่าจะยอมรับค่านิยมนั้น เช่น การเคารพในผู้ใหญ่ การแสดงความอ่อนน้อม ซึ่งจะโยงว่าเขามีค่านิยมในสิ่งนั้น

จากการศึกษาความหมายและหลักการต่างๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ในด้านค่านิยม สรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อ ที่ได้รับการปลูกฝังจากบุคคลแวดล้อมตั้งแต่วัยเด็กให้ยึดมั่นเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและค่านิยมเป็นความสำคัญที่บุคคลนั้นให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเชื่อว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าพร้อมที่จะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ค่านิยมของแต่ละคนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละคนจะได้รับ ประสบการณ์ของคนเราแตกต่างกัน ค่านิยมที่เรายึดถือจึงแตกต่างกันไป แม้จะอยู่ในสังคมเดียวกัน นอกจากนี้ ค่านิยมยังมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไปตามวุฒิภาวะและประสบการณ์ของบุคคล ที่ได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายหากบุคคลสามารถค้นหาค่านิยมของตนเองที่เหมาะสมกับอาชีพ ก็จะส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

2.3.4 ด้านทักษะ

1) ความหมายของทักษะ

วรรณิศา ปลอดโปร่ง (2555, น. 41) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองถึงความสามารถ ความถนัด หรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ

ฮาโร (Harrow, 1980, อ้างถึงใน วรรณิศา ปลอดโปร่ง, 2555, น. 40-41) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง ความสามารถ ดังนี้

1. ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย
2. การเคลื่อนไหวที่ต้องอาศัยการประสานของสัมผัสต่าง ๆ เช่น มือและนิ้ว, มือและตา, มือ ตา และเท้า, มือ เท้า ตา และหู เป็นต้น
3. การสื่อสารโดยใช้ท่าทาง ได้แก่ การแสดงสีหน้า ท่าทาง และการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อการสื่อสาร
4. พฤติกรรมทางการพูด เป็นพฤติกรรมในการใช้ภาษา อันได้แก่ การแยกเสียง การออกเสียงคำ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับท่าทาง

2) ประเภทของทักษะ

เบอร์นาร์ด (Bernard, 1972, p. 64, อ้างอิงใน วรณิศา ปลอดโปร่ง, 2555, น. 41) ได้แบ่งทักษะไว้ 2 ประเภท คือ

1. ทักษะทางกลไกการสัมผัส (Sensor Motor Skill) เป็นทักษะที่เกี่ยวกับการใช้กลไกกล้ามเนื้อและข้อต่อ เป็นการเคลื่อนไหวทางกลไกโดยอัตโนมัติ เช่น การเดิน การจับขี้นรถจักรยานการใช้เครื่องครัวของแม่ครัว การเดินร่า ฯลฯ

2. ทักษะทางกลไกการรับรู้ (Perceptual-Motor Skill) เป็นทักษะในระดับที่ซับซ้อนขึ้นต้องอาศัยทั้งการรับรู้และการเคลื่อนไหวทางกลไก มักจะเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ (Associative Learning) ของสิ่งต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับการจำและความคิด ตัวอย่างเช่น ในขณะที่เราใช้นิ้วมือเขียนหนังสือ เราจะต้องใช้การเคลื่อนไหวของนิ้วและมือ การจำ การคิด และสายตา เป็นต้น

3) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะ

ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)

ชนาธิป พรกุล (2557, น. 92) ทฤษฎีพหุปัญญาถูกค้นพบเมื่อ Howard Gardner นักจิตวิทยาพัฒนาการ และศาสตราจารย์ ของ Harvard university ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับสมอง เขาได้พบข้อสรุปว่า คนเราเกิดมาพร้อมกับเชาว์ปัญญา (Intelligences) อย่างน้อย 7 ด้าน แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ ของสมอง ทำงานเชื่อมโยงกัน อาศัยกันและกัน และอาจทำงานแยกกันได้เมื่อจำเป็น เชาว์ปัญญาเหล่านี้พัฒนาได้ถ้ามีสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง เช่น มีการสอนที่ดีเยี่ยม มีแรงจูงใจสูง คนเรามีเชาว์ปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน ด้านที่มีมากช่วยให้ประสบความสำเร็จ ด้านนั้นได้ง่าย

ทฤษฎีปัญญาปรากฏเป็นครั้งแรกในหนังสือชื่อ Frames of mind: The theory of multiple intelligences (1983) ขณะนั้นมีเชาว์ปัญญาเพียง 7 ด้าน ภายหลัง Gardner ทำวิจัยต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ จึงพบเชาว์ปัญญาอีก 2 ด้าน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านภาษา (Linguistic intelligences) เป็นความสามารถในการใช้ภาษาทั้งการพูดการเขียน มีทักษะการฟัง ชอบเรียนรู้ด้วยการฟัง การจดบันทึก และชอบการวัดผลที่เป็นข้อเขียน มีความจำดี ความสามารถจำชื่อ สถานที่ วันที่ และเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ผู้มีเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ นักเขียน นักพูด ครู เลขาฯ การ นักแสดงตลก กวี และนักแสดง เป็นต้น

2. ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (logical-mathematical intelligences) เป็นความสามารถทางวิทยาศาสตร์ คือ การใช้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย รวมทั้งสามารถจัดการรูปแบบ และความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรม มีทักษะการแก้ปัญหา มีเหตุผล ใช้คำถามอย่างมี

ประสิทธิภาพ ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ นักการธนาคาร นักคณิตศาสตร์ หนายความ นักบัญชี และคอมพิวเตอร์โปรแกรมเมอร์ เป็นต้น

3. ด้านมิติสัมพันธ์ (spatial intelligences) เป็นความสามารถในการสร้างรูปแบบในสมอง มาคิดเป็นภาพ และเรียนรู้ได้ค้จากการนำเสนอเป็นภาพ เช่น ภาพยนตร์ ทัศนศาสตร์ การสาธิต แบบจำลอง เป็นต้น ชอบวาดภาพ ออกแบบ และงานประดิษฐ์ มักแสดงความรู้สึกและอารมณ์ผ่านงานศิลปะ มีความสามารถพิเศษในการอ่านแผนที่ แผนที่ ใคอะแกรม และแก้ปริศนาการเล่นต่อภาพ (Jigsaw puzzles) ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ ศิลปิน สถาปนิก นักวาดภาพ นักปั้นรูป และนักทำแผนที่ เป็นต้น

4. ด้านดนตรี (musical intelligences) เป็นความสามารถที่มีความไวต่อเสียงสิ่งแวดล้อม และดนตรี จำทำนอง จังหวะได้แม่นยำ แยกเสียงเครื่องดนตรีได้เก่ง ชอบร้องเพลง ผีวปาก หรือฮัมเพลงเวลาทำกิจกรรมต่างๆ ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ นักร้อง นักแต่งเพลง นักดนตรี นักเต้นรำ และครูสอนดนตรี เป็นต้น

5. ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (bodily-kinesthetic intelligences) เป็นความสามารถที่ใช้ร่างกายทำสิ่งต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ชอบทำกิจกรรมที่ใช้ร่างกาย ใช้ตาและมือประสานกัน ไม่อยู่กับที่ แสดงท่าทาง และสัมผัสสิ่งต่างๆ มีทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดย่อย ชอบกีฬาทุกประเภท ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ นักแสดง นักกีฬา ศัลยแพทย์ นักดนตรี นักเต้นรำ ผู้แสดงละครใบ้ และนักประดิษฐ์ เป็นต้น

6. ด้านการเข้าใจผู้อื่น (interpersonal intelligences) เป็นความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจ รู้เป้าหมาย และความตั้งใจของผู้อื่น มีทักษะความเป็นผู้นำ สามารถจัดระบบ สื่อสาร ประนีประนอม ต่อรอง และไม่ชอบทำงานกลุ่ม ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ ครู นักบำบัด ผู้ให้คำปรึกษา นักการเมือง ผู้นำศาสนา ผู้บริหารธุรกิจ และนักขายของ เป็นต้น

7. ด้านการเข้าใจตนเอง (intrapersonal intelligences) เป็นความสามารถเข้าใจอารมณ์ เป้าหมาย ความตั้งใจของตนเอง เป็นคนมีความเชื่อมั่น เป็นตัวของตัวเอง ชอบทำงานคนเดียว รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ นักปรัชญา จิตแพทย์ ผู้นำศาสนา และนักวิจัยเกี่ยวกับสมอง เป็นต้น

8. ด้านการเข้าใจธรรมชาติ (naturalist intelligences) เป็นความสามารถในการจดจำพืชและสัตว์ รู้จักธรรมชาติในโลกเป็นอย่างดี มักใช้ความสามารถทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ทำฟาร์ม ล่าสัตว์ ศึกษาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ นักพฤกษศาสตร์ นักธรรมชาติวิทยา และนักฟิสิกส์ เป็นต้น

9. ด้านการเข้าใจความมีอยู่ (existential intelligences) เป็นความสามารถที่จะเข้าใจความจริงของสิ่งที่มีอยู่ เช่น เราเป็นใคร ทำไมเราต้องอายุ เรามาอยู่ในโลกได้อย่างไร มาคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่มองไม่เห็น และไม่มีคำตอบที่ชัดเจน ผู้มีเชาวน์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ หมอ สอนศาสนา นักปรัชญา และนักศึกษาคติวิญญาณ เป็นต้น

จากการศึกษาความหมายและหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ในด้านทักษะ สรุปได้ว่า ทักษะเป็นคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ เนื่องจาก ทักษะ คือ การรู้จักและเข้าใจตนเองถึงความสามารถ ความถนัด หรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย การเคลื่อนไหวที่ต้องอาศัยการประสานของสัมผัสต่าง ๆ การสื่อสารโดยใช้ท่าทาง พฤติกรรมทางการพูด เป็นพฤติกรรมในการใช้ภาษา อันจะส่งผลให้บุคคลมีความถนัดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันรวมถึงความถนัดในงานอาชีพ หากบุคคลสามารถค้นหาทักษะของตนเองที่เหมาะสมกับอาชีพได้ก็จะส่งผลต่อการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

2.4 การวัดวุฒิภาวะด้านอาชีพ

Super and Overstreet (1960, อ้างถึงใน สุวิมล เคลือบคนโท, 2552, น. 22) ได้ศึกษาองค์ประกอบวุฒิภาวะทางอาชีพ และสรุปว่าการวัดวุฒิภาวะทางอาชีพสามารถวัดได้จากปัจจัยดังนี้

1. การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ (Orientation to vocational choice)
 - 1.1 การที่บุคคลมีความตั้งใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ คือ การที่บุคคลได้ใช้การตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่ตนสนใจ
 - 1.2 การรู้จักใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีในการเลือกอาชีพ คือ การที่บุคคลสามารถใช้ทรัพยากรที่ตนมีอยู่เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. การทราบข้อมูลและการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเลือก (Information and Planning)
 - 2.1 มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนพึงพอใจ คือ การเตรียมความพร้อม และแสวงหาความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนพึงพอใจ เพื่อใช้ในการช่วยตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นๆ
 - 2.2 มีการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพที่ตนพึงพอใจ คือ การวางแผนเป้าหมายให้กับตนเองตามสายอาชีพที่ตนพึงพอใจ เพื่อให้ตนประสบผลสำเร็จในอาชีพนั้นๆ
3. ความคงที่ในอาชีพที่ตนพึงพอใจ (Consistency of Vocational Preference)
 - 3.1 มีความคงที่ในด้านสาขาวิชาที่เรียน คือ การไม่เปลี่ยนใจในสายการเรียนของตนมุ่งเรียนวิชาที่ตนเลือก

3.2 มีความคงที่ในระดับอาชีพที่ตนคาดหวังไว้ คือ การคงเป้าหมายที่ตนได้ตั้งใจไว้ในสายอาชีพที่ตนพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามสายอาชีพนั้นๆ

3.3 มีความคงที่ในด้านระยะเวลา

4. การมองเห็นภาพรวมของตนเองอย่างชัดเจน (Crytallization of Triats)

4.1 มีความเข้าใจในระดับอาชีพของตนเอง

4.2 รู้ความสนใจในตนเอง

4.3 มีความพึงพอใจในงาน

4.4 รู้จักค่านิยมในการทำงานของตนเอง

4.5 มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานและผลตอบแทนจากการทำงานนั้นๆ

4.6 ยอมรับการเลือก และการวางแผนอาชีพของตน

4.7 มีความเป็นอิสระในการเลือกอาชีพ

5. การเลือกอาชีพที่ตนเองพึงพอใจอย่างมีหลักการ (Wisdom of Vocational Preference)

5.1 มีความสอดคล้องระหว่างความสามารถ และคุณลักษณะของตนเองกับอาชีพที่ตนเลือก

5.2 มีความสอดคล้องระหว่างความสนใจ และคุณลักษณะของตนเองกับอาชีพที่ตนเลือก

5.3 มีความสอดคล้องระหว่างระดับอาชีพ ระดับความสนใจ กับคุณลักษณะของตนเอง

5.4 มีความเข้าใจสังคมและสภาพที่เป็นจริง

สรุปได้ว่า การวัดวุฒิภาวะด้านอาชีพนั้นทำได้โดยการที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ทราบข้อมูลและการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเลือก และมีความคงที่ในอาชีพที่ตนพึงพอใจไม่เปลี่ยนแปลงง่ายๆ รวมถึงการมองเห็นภาพรวมของตนเองอย่างชัดเจน และการเลือกอาชีพที่ตนเองพึงพอใจอย่างมีหลักการ

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะด้านอาชีพ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของ “วุฒิภาวะด้านอาชีพ” มากขึ้น จึงขอนำทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพมาอธิบายประกอบ ดังนี้

2.5.1 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Holland จอห์น แอล ฮอลแลนด์

อูบลรัตน์ วรรณวิไลย (2551, น. 12) กล่าวว่า Holland เป็นผู้ที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่วงการแนะแนวอาชีพมากที่สุดหนึ่ง เขาได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพ แบบสำรวจ

ความสนใจในอาชีพ และแบบสำรวจบุคลิกภาพตนเองเพื่อช่วยในการเลือกอาชีพ Holland ได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้ คือ

1. การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกถึงบุคลิกภาพของบุคคล ความสนใจในอาชีพแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพในการทำงาน การใช้เวลาว่างและงานอดิเรกของบุคคล
2. การสำรวจความสนใจในอาชีพเป็นการวัดบุคลิกภาพของคน
3. ถ้าบุคคลเลือกประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง อันเนื่องมาจากประวัติและบุคลิกภาพของเขา อาชีพอย่างเดียวกันนั้นก็จะดึงดูดความสนใจของบุคคลที่มีบุคลิกภาพหรือลักษณะที่ตรงหรือคล้ายคลึงกัน
4. บุคคลแต่ละคนมีความสนใจต่ออาชีพอยู่สองสามอาชีพ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพมาก
5. ความพึงพอใจ ความมั่นคง และความสำเร็จในการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลกับสภาพแวดล้อมของงาน

Holland ได้สรุปทฤษฎีของเขาไว้ 4 ประการดังนี้ คือ

1. ในสังคมของวัฒนธรรมตะวันตก สามารถแบ่งบุคคลออกตามลักษณะของบุคลิกภาพได้ 6 ประเภท คือ พวกที่ชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Realistic) พวกที่ชอบเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ใช้ความคิดการแก้ปัญหา (Intellectual) พวกชอบเข้าสังคม (Social) พวกชอบระเบียบแบบแผน (Conventional) พวกที่มีความทะเยอทะยานชอบมีอำนาจ (Enterprising) และพวกชอบศิลปะ (Artistic)
2. บรรดาอาชีพต่างๆ นั้น สามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อมได้ 6 ชนิด ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ประเภท
3. บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพซึ่งเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถ และทักษะเพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง
4. พฤติกรรมของบุคคล สามารถอธิบายจากปฏิกิริยา ระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของเขากับสภาพแวดล้อมของเขา

การกำหนดลักษณะบุคลิกภาพ

ฮอลแลนด์ มีเป้าหมายในการจำแนกลักษณะบุคลิกภาพดังนี้

1. ชี้แนะประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของบุคคล
2. อธิบายให้ทราบว่า ประสบการณ์นำไปสู่ลักษณะเฉพาะได้อย่างไรและลักษณะเฉพาะนำไปสู่พฤติกรรมได้อย่างไร

3. แยกแยะความเหมาะสมระหว่างบุคคล แต่ละลักษณะทั้งเก่าและใหม่

ฮอลแลนด์ได้กล่าวถึงการเลือกอาชีพว่า การเลือกอาชีพ คือ การกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ ความรู้ บุคลิกภาพ และความสามารถของบุคคล อาชีพเป็นวิถีชีวิต ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นงานและทักษะ ทฤษฎีของ Super และ Holland ต่างมีความสอดคล้องกันในเรื่องที่นักเรียนในช่วงอายุ 14-17 ปี จะมีความสนใจในอาชีพด้วยตนเอง มีการนำข้อมูลของอาชีพมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต นั่นคือ นักเรียนทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของตนเอง อันนำมาสู่ความสนใจในอาชีพเพื่อการเลือกเรียนและประกอบอาชีพด้วย

ลักษณะของบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมทางอาชีพของบุคคลตามที่ Holland ได้แบ่งเป็น 6 ประเภท มีดังนี้

1. บุคคลที่ชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง (Realistic Type) หรือกิจกรรมที่ไม่ค่อยมีความสลับซับซ้อน มีร่างกายแข็งแรงคล่องแคล่วว่องไว สามารถทำงานหนักได้และโดยทั่วไปจะไม่ชอบเข้าสังคม สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับบุคคลประเภทนี้ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวกับงานช่างฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมบำรุง ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ และอาชีพเกษตรกร เป็นต้น

2. บุคคลที่ชอบใช้ความคิดแก้ปัญหา มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์ และเทคนิค (Intellectual Type) เป็นพวกที่ชอบทำงานที่ใช้สมองมากกว่ากำลัง มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นนามธรรมได้ดี ชอบความอิสระ บุคคลประเภทนี้มักจะสนใจอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ การคำนวณ อาชีพที่ต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ เช่น อาชีพนักวิทยาศาสตร์ แพทย์ นักคำนวณ เป็นต้น

3. บุคคลที่ชอบสังคมกับบุคคลอื่น มีความสนใจอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษา และสังคม (Social Type) ชอบแสดงตัว ชอบสนทนา โดยทั่วไปจะมีทักษะทางสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มักสนใจอาชีพที่ได้มีโอกาสสังคมกับผู้อื่น ได้บริการสังคม เช่น อาชีพนักสังคมสงเคราะห์ นักแนะแนว นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา ครู อาจารย์ ผู้บริหาร การศึกษา เป็นต้น

4. บุคคลที่ชอบทำตามระเบียบแบบแผน มีความสนใจอาชีพ ประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Convention Type) เป็นบุคคลที่เคร่งครัดในกฎหมาย ไม่ค่อยมีความยืดหยุ่น มีความรอบคอบและขยันหมั่นเพียร บุคคลที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้มักชอบทำงานที่มีระบบระเบียบ ปฏิบัติไปตามระบบระเบียบที่มีอยู่ เช่น งานด้านสารบรรณ เลขานุการ บรรณารักษ์ นักสถิติ เป็นต้น

5. บุคคลที่มีความทะเยอทะยาน ชอบมีอำนาจ มีความสนใจอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย (Enterprising Type) ชอบแสดงตัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการพูด เพื่อโน้มน้าวชักจูงผู้อื่น มีความกล้าได้กล้าเสีย บุคคลประเภทนี้มักจะชอบอาชีพที่ตนจะแสดงลักษณะของตน อาชีพที่เกี่ยวกับการบริหารการค้าและนักการเมือง เช่น อาชีพนักธุรกิจ นักการเมือง ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้จัดการฝ่ายบุคคล นักโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

6. บุคคลที่ชอบศิลปะความงาม มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic Type) เป็นบุคคลที่เป็นตัวของตัวเองสูง มีจินตนาการ ชอบอิสรภาพ ไม่ชอบระเบียบแบบแผน บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มักเลือกอาชีพที่เกี่ยวกับศิลปะ เช่น อาชีพจิตรกร ปรู๊อมกร ช่างออกแบบ นักประพันธ์ นักดนตรี เป็นต้น

Holland ยังกล่าวว่า ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพใดอาชีพหนึ่ง และได้รับความช่วยเหลือจากการได้รับข้อมูลด้านอาชีพและการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแล้ว จะทำให้เลือกอาชีพได้สะดวกและเหมาะสม ถ้าบุคคลใดมีบุคลิกภาพไม่คงที่ในทางใดทางหนึ่ง ไม่มีความชอบหรือความสนใจในด้านใดเสียเลย จะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ ถ้าบุคคลใดไม่สามารถเลือกอาชีพตามความต้องการอันดับแรกของตนได้ ก็จะต้องเลือกอันดับรองลงมาซึ่งเหมาะสมกับบุคลิกภาพของเขาต่อไป แต่ถ้ามีความชอบที่กำกวมกันจะทำให้เลือกอาชีพได้ยาก

2.5.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์

ซูเปอร์ (Super, 1951, อ้างถึงใน นวรัตน์ ยอมี, 2550, น. 16) ซูเปอร์ได้กล่าวถึงขั้นในการพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต (Growth Stage) อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึกรู้จักคิดที่มีต่อตนเองหรืออ้อมโนทัศน์ โดยเริ่มพัฒนาจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีความต้องการและความเพ้อฝันมาก ส่วนความสนใจและความสามารถจะมีความสำคัญมากขึ้นเมื่อเด็กได้มีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้น และได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับขั้นการเจริญเติบโต จำแนกเป็นระยะย่อยๆ 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเลือกอาชีพ (Prevocational Sub stage) ระยะนี้เด็กจะมีอายุอยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพ้อฝัน (Fantasy Sub stage) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4-10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพ้อฝัน และอาจมีการเล่นหรือการแสดงบทบาทความเพ้อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ (Interest Sub stage) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยจะใช้ความชอบและความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ (Capacity Sub stage) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13-14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่นๆ ของตนและมีความต้องการอยากจะทำ หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ (Exploration Stage) ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือจากงานอดิเรก หรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้นๆ ในขั้นนี้ เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงานและจากการทำกิจกรรมต่างๆ สำหรับขั้นการสำรวจนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Substage) ระยะนี้ยังไม่มีการตัดสินใจที่แน่นอน อยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้งานทำ สำหรับในระยะนี้ จะมีการลองเลือกปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ และหาประสบการณ์อื่นๆ

ระยะที่ 2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ (Transition Substage) อยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยจะพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และโอกาสที่จะได้งานทำ นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน โดยพยายามหาประสบการณ์จากการฝึกงาน หรือพยายามศึกษาวิชาพื้นฐานในการประกอบอาชีพนั้นๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (Trial Substage) อยู่ในช่วงอายุ 22-24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงาน หรือทำงานในอาชีพที่เลือกนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน (Establishment Stage) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ในช่วงอายุ 25-44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความพยายามในการทำงาน เพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร แต่ในระยะต้นๆ ของขั้นสร้างหลักฐานนี้อาจมีการทดลองงานและเปลี่ยนงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือเปลี่ยนงานซึ่งขั้นสร้างหลักฐานนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (Trial Sub stage) อยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงาน ถ้าหากว่าบุคคลนั้นไม่พึงพอใจในงาน และจะเปลี่ยนแปลงงานไปจนกว่าจะได้รับความพึงพอใจในงาน และยึดงานนั้นเป็นอาชีพที่ถาวร แต่สำหรับบางคนอาจไม่มีระยะนี้ เพราะเกิดความพึงพอใจในงานที่ทดลองปฏิบัติ

ระยะที่ 2 ระยะการสร้างความมั่นคงในอาชีพ (Stabilization Sub stage) อยู่ในช่วงอายุ 31-44 ปี ระยะนี้บุคคลเริ่มทำงานตามแผนอาชีพที่กระจำจัด เพื่อสร้างงานให้มั่นคงและพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพหรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง (Maintenance Stage) อยู่ในช่วงอายุ 45-64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้ว และสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นความเสื่อมถอย (Decline Stage) เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไปในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญา และพลังทางร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของงาน และหยุดการทำงานนั้นไปในที่สุด หรืออาจจะมีกิจกรรมอื่น งานอดิเรกมาทดแทนอาชีพเดิม สำหรับขั้นความเสื่อมถอยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง (Deceleration) อยู่ในช่วงอายุ 65-70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลงบางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การงาน ลักษณะงานหรืออาจทำงานเป็นบางเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง (Retirement) อายุตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป เป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง โดยบางคนมีความสุข ส่วนบางคนไม่มีความสุข หรือบางคนอาจทำงานไปเรื่อยๆ จนสิ้นอายุขัย

2.5.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก

Ginzberg (1951, อ้างถึงใน นวรัตน์ ย่อมิ, 2550, น. 15) ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์กได้พัฒนาทฤษฎีมาจากทฤษฎีการเลือกอาชีพ สำหรับขั้นพัฒนาการทางอาชีพนั้นกินซ์เบิร์กได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะของความเพ้อฝัน (The Fantasy Period) เป็นระยะที่เด็กมีอายุประมาณ 6-11 ปี ในระยะนี้เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนา (Wish) เด็กไม่สามารถประมาณความสามารถหรือโอกาสหรือขอบเขตต่างๆ ของความจริงได้ เด็กจะเชื่อว่าเขาสามารถจะ

เป็นสิ่งที่เขาต้องการที่จะเป็นได้ และความคิดเพื่อฝันของเขาจะไม่คงที่ จะแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงหรือสภาพของความเป็นไปได้ เช่น คิดจะเป็นแพทย์ ตำรวจ ทหาร พยาบาล เป็นต้น โดยอาจจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือต่างๆ เป็นต้น

ระยะที่ 2 ระยะพิจารณาเลือกอาชีพ โดยยังไม่ตัดสินใจแน่นอน (The Tentative Period) เป็นระยะที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 11-17 ปี ในระยะนี้ เด็กจะพิจารณาเลือกอาชีพจากลักษณะของตนเอง เช่น จะนำความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนมาร่วมพิจารณาเลือกอาชีพ ในบางครั้งเด็กจะพิจารณาจากลักษณะอาชีพตามที่พบเห็นหรือตามที่ตนเข้าใจ แต่ยังมีได้พิจารณาองค์ประกอบหรือสถานการณ์ต่างๆ ให้ทั่วถึง ดังนั้น การเลือกอาชีพในระยะนี้ จึงยังไม่แน่นอนสำหรับระยะที่ 2 นี้ จำแนกเป็นระยะย่อยๆ ได้ 4 ระยะ คือ

1. ระยะความสนใจ อยู่ในช่วงอายุ 11-12 ปี ระยะนี้ ความสนใจเป็นพื้นฐานสำคัญในการเลือกอาชีพ โดยเด็กจะไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง เพียงแต่ตระหนักว่าความสามารถเป็นสิ่งจำเป็นในการเลือกอาชีพด้วยเหมือนกัน

2. ระยะความสามารถ อยู่ในช่วงอายุ 13-14 ปี ระยะนี้เด็กได้คำนึงถึงความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยเด็กพิจารณาว่า นอกจากความสนใจจะมีความสำคัญแล้ว ความสามารถก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องความสามารถยังไม่สมบูรณ์ การเลือกอาชีพในระยะนี้ จึงยังไม่มีมติตัดสินใจที่แน่นอน

3. ระยะค่านิยม อยู่ในช่วงอายุ 15-16 ปี ระยะนี้ ค่านิยมเริ่มเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ และในระยะนี้ เด็กจะให้ความสำคัญของค่านิยมเหนือกว่าความสนใจและความสามารถ

4. ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุประมาณ 17 ปี ระยะนี้บุคคลได้นำความสนใจ ความสามารถ และค่านิยม มาพิจารณาร่วมกันในการเลือกอาชีพ แต่องค์ประกอบหรือปัจจัยทางสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ยังนำมาร่วมพิจารณาด้วยน้อยมากในระยะนี้ มีการวางแผนการเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ได้มีการตัดสินใจที่แน่นอน ระยะนี้ยังอยู่ในขั้นทดลองเลือก แม้ว่าบุคคลนั้นจะตระหนักว่าการตัดสินใจของเขาในระยะนี้นั้นจะมีผลต่ออนาคตของเขา

ระยะที่ 3 ระยะความเป็นจริง (The Realistic Period) อยู่ในช่วงอายุ 17 ปี จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาการเลือกอาชีพตามสภาพความเป็นจริง โดยพิจารณาองค์ประกอบทางด้านอาชีพ และองค์ประกอบส่วนบุคคล ประกอบกัน เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และจะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริง สำหรับระยะความเป็นจริงนี้ จำแนกเป็น 3 ระยะย่อยๆ คือ

1. ระยะสำรวจอาชีพ เป็นระยะที่บุคคลจะสำรวจอาชีพ และโอกาสในการเลือกอาชีพนั้น ๆ ว่า อาชีพใดจะเหมาะกับตนเอง โดยพยายามจะตัดสินใจเลือกให้ตรงกับความเป็นจริง

2. ระยะการรวมตัวของความคิดที่จะเลือกอาชีพ เป็นระยะเวลาที่บุคคลเริ่มตัดสินใจอย่างจริงจัง โดยมีการรวมชมระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเลือกอาชีพนั้น ๆ ซึ่งระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพร้อมที่จะเลือกอาชีพ ภายหลังจากที่ได้ฝึกความคิดต่างๆ เกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้พอสมควรแล้ว

3. ระยะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง ระยะนี้บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง โดยพยายามที่จะกำหนดอาชีพต่างๆ ที่จะเลือกให้แคบเข้า เพื่อให้ได้อาชีพที่เฉพาะเจาะจงและเตรียมการที่จะลงมือดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจเลือก โดยการหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจ

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลนั้น จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้และเข้าใจบุคลิกภาพ ความสนใจ ค่านิยม และทักษะของตนเองมาประกอบการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองนั้นก็จะอาจแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัยนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลและความสำคัญของข้อสนเทศเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพ และการเกิดวุฒิภาวะด้านอาชีพของแต่ละบุคคล

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยวุฒิภาวะด้านอาชีพในประเทศ

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ (2542, น. 68-73) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน ปีการศึกษา 2542 จำนวน 450 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุพรรณบุรี เลือกศึกษาต่อในสายสามัญคิดเป็นร้อยละ 64 เลือกสายวิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 34.2 และไม่เลือกศึกษาต่อคิดเป็นร้อยละ 1.8 (2) ความสัมพันธ์ของวุฒิภาวะทางอาชีพกับตัวแปรทั้งหมด 8 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา การอบรมเลี้ยงดู เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง พบว่าตัวแปรด้าน เพศ อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของมารดา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพัตรา ถนอมรัตน์ (2557, น. 97-99) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ จำนวน 30 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 83.95/89.17 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (2) หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียนมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2.6.2 งานวิจัยวุฒิภาวะด้านอาชีพในต่างประเทศ

คองเกิล ซีเบล (Conkel Ziebell, J. L, 2010) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการวางแผนเป้าหมายในการตัดสินใจประกอบอาชีพด้วยตนเองและวุฒิภาวะด้านอาชีพในเขตเมืองของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้แบบทดสอบทฤษฎีองค์ความรู้ทางสังคมด้านอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำนายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคน ด้านสิ่งแวดล้อม วุฒิภาวะด้านอาชีพ การตัดสินใจด้านอาชีพ สมรรถนะในตนเอง และความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพ โดยได้ศึกษาจากการคัดเลือกนักเรียน โรงเรียนของรัฐขนาดใหญ่ในเมืองหลวงและปริมณฑลในมิสซิสซิปปีของสหรัฐอเมริกา จากการศึกษา พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถตนเองของเยาวชนในเขตเมืองในการตัดสินใจด้านอาชีพเช่นเดียวกับผลที่คาดหวังของการตัดสินใจด้านอาชีพ ในส่วนของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีองค์ความรู้ทางสังคมด้านอาชีพ การตัดสินใจด้วยตนเอง ประสิทธิภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเป้าหมายการเลือกอาชีพ

อดัมส์ (Adams, J. C, 2011) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะของนักกีฬาและความเป็นตัวคนที่สามารถพยากรณ์วุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีกับบทบาทของนักกีฬา การยึดลักษณะ

เฉพาะตัวและวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักกีฬาแสดงคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในตัวตนกีฬาและการยึดตัวตนมากกว่าเพื่อนที่ไม่ใช่ นักกีฬา และเพศชายยังได้คะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในตัวตนของกีฬาและการยึดตัวตนมากกว่าเพศหญิง สิ่งเดียวที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในวุฒิภาวะด้านอาชีพพบว่าเพศผู้หญิงการแสดงทัศนคติด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพมากกว่าเพศชาย

ฮู (Houle, J. L. W, 2011) ได้ศึกษาเรื่อง การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนความเป็นนักกีฬาและวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนกีฬา โดยได้ศึกษากับนักเรียนกีฬาจากมหาวิทยาลัยทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ที่มีขนาดใหญ่ จำนวน 250 คน โดยผลการศึกษาไม่ได้สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าตัวตนของนักกีฬาและการตัดสินใจเลือกอาชีพ สมรรถนะด้านร่างกายที่คาดว่าจะส่งผลต่อวุฒิภาวะด้านอาชีพ แสดงว่า ความเป็นตัวตนของนักกีฬาและการตัดสินใจเลือกอาชีพ รวมถึงสมรรถนะด้านร่างกายไม่ส่งผลต่อวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนกีฬา

ด็อด (Dodd, C. F, 2013) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวุฒิภาวะด้านอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนมัธยมในเท็กซัส ด้วยโปรแกรม 4-H Healthy Lifestyles วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้มีการประเมินแรงบันดาลใจในอาชีพ วุฒิภาวะด้านอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพตามความสามารถของตนเองในหมู่เยาวชนในเท็กซัส ด้วยโปรแกรม 4-H Healthy Lifestyles โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 350 คน ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในโครงการ 4-H ได้ส่งผลกระทบต่อทางเลือกอาชีพและการพัฒนาเยาวชนให้มีความพร้อมที่จะทำการตัดสินใจในอาชีพและความเชื่อมั่นในงานระดับที่สูงขึ้นมีความจำเป็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

โรช (Roach, S. W, 2015) ได้ศึกษาเรื่อง ประโยชน์ของหลักสูตรวิชาชีพในโครงการของการเลือกศึกษาและวุฒิภาวะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนมัธยม วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อตรวจสอบผลของหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพ ของโรงเรียนมัธยมในชนบทในรัฐเทนเนสซี จำนวน 79 คน ผลการศึกษาค้นพบว่า นักเรียนจากหลักสูตรวิชาชีพในโครงการของการเลือกศึกษามีวุฒิภาวะด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบรรทัดฐานที่ตั้งไว้

ลิกัม แอริ (Legum, Harry L ,2006 อ้างถึงใน ลอ อสมใจ, 2556:29) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนระดับกลางทางวุฒิภาวะทางด้านอาชีพและการพัฒนานักเรียนในการสร้างความนับถือให้กับตนเองและพฤติกรรมในชั้นเรียนซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อสำรวจประสิทธิผลโปรแกรมการช่วยเหลือทางด้านอาชีพในระยะเวลา 9 สัปดาห์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบก่อนและหลังการเข้า โปรแกรมเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการสำรวจในการประเมินองค์ประกอบสัมพันธ์ภาพระหว่างวุฒิภาวะทางด้านอาชีพของ

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนระดับกลางและการพัฒนานักเรียนทางด้านความนับถือตนเองและพฤติกรรมในชั้นเรียนก่อนการเข้าโปรแกรมแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอาชีพมีความสำคัญต่อการเข้าสู่อาชีพของนักเรียนองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพที่มีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ คือ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเข้าสู่กระบวนการทางอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตนเอง

จากผลการวิจัยวุฒิภาวะด้านอาชีพทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะด้านอาชีพนั้นมีหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยจากตนเองและบุคคลอื่น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากบุคคลสามารถรู้และเข้าใจตนเองในด้านบุคลิกภาพ ความสนใจ ค่านิยม และทักษะของตนเองก็จะส่งผลต่อการมีวุฒิภาวะด้านอาชีพ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

วรรณิศา ปลอดโปร่ง (2555, น. 46) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบสำหรับผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติ หรือ ได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการได้บรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนาหรือสร้างเสริมตนเอง ตลอดจนป้องกันหรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

วรนุช เอกจริยกร (2552, น. 44) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดให้เพื่อพัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาให้แก่ผู้รับบริการ ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่

สุพล บุตรปาน (2551, น. 34) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการปฏิบัติหรือมีส่วนร่วม โดยนำสื่อประสมต่างๆ มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรม นำกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมมารวมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้บรรลุตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 37) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโดยกระบวนการที่มีลำดับขั้นตอน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริม

การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสามารถปรับตัวอย่างเหมาะสมในสังคม

ชญญา บุญรักษา (2556, น. 59) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน โดยมีสาระเกี่ยวกับบริการแนะแนวทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนในการพัฒนา ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญห การตัดสินใจ และการปรับตัวในทุกด้าน

สุพัตรา เขียวหวาน (2556, น. 10) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว คือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรม ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบสำหรับผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการได้บรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนาหรือสร้างเสริมตนเอง ตลอดจนป้องกันหรือแก้ปัญหได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษาอาชีพ

กุลวดี โสทรจิตต์ (2555, น. 60) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้ผู้รับบริการ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานแนะแนวเน้นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของบุคคลครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัว สังคม อาจให้บริการเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มสำหรับบุคคล 3 วัย คือ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้บุคคลเหล่านั้นเข้าใจตนเอง รู้จักความสามารถและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองป้องกันและแก้ปัญหของตนเองได้อย่างเหมาะสมทั้งในภาวะปัจจุบันและในอนาคต

อัญชลี วัฒนศิริ (2551, น. 21) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้รับบริการแนะแนวในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริม และป้องกันปัญหาในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

ปาริยา แก้วธรรม (2550, น. 31) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการแนะแนวได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์และขอบข่ายของการแนะแนว ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สามารถนำมวลประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สุภาวดี ทัทสมิ (2556, น. 50) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง ประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้ผู้รับบริการได้ปฏิบัติ โดยอาจจัดเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้ผู้รับบริการได้บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ปัญหาด้านต่างๆ อัน

ได้แก่ การศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม

จตุรพร ลิ้มมันจริง (2554, น. 26) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ผู้บริการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้เข้าใจตนเองและโลกที่เขาอาศัยอยู่ ตลอดจนจัดสภาพการเรียนรู้ให้ส่งเสริมพัฒนาการของผู้รับบริการในด้านการศึกษา อาชีพ และการปรับตัว ให้เข้ากับสังคมได้อย่างฉลาด และเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

จากเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ประมวลประกอบการณ์ที่มีความหลากหลายทางกระบวนการที่ผู้ให้บริการจัดให้ผู้รับบริการโดยเน้นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของบุคคล ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม ให้สามารถค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง

3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

วัชร ทรัพย์มี (2531, อ้างอิงถึงใน เป็นไท เทวินทร์, 2556, น. 39) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ตามรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคคลในทุกด้าน คือ ช่วยให้ผู้รับบริการมีพัฒนาการถึงขีดสุดในด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม
2. การจัดกิจกรรมแนะแนวเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล นักแนะแนวจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนแต่ละคนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีกลวิธีศึกษาเด็กเป็นรายกรณี เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบต่างๆ หรือการใช้แบบสอบถามเพื่อจะได้ช่วยเหลือนักเรียนได้เหมาะสมกับเอกัตบุคคล
3. การจัดกิจกรรมแนะแนวเกิดจากความร่วมมือ การจัดกิจกรรมแนะแนวจะมีประสิทธิภาพต้องเกิดจากความร่วมมือและความเต็มใจของผู้มาใช้บริการ และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้นว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ครูอื่นๆ บุคลากรและสถาบันต่างๆ ในชุมชน
4. การจัดกิจกรรมแนะแนวยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล นักแนะแนวจะต้องเป็นผู้ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เพื่อผู้รับบริการจะได้ตัดสินใจเลือกการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้แนะแนวจะไม่ใช่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจให้แก่ผู้รับบริการ
5. การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวจะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นขั้นตอน เพื่อจะได้บรรลุเป้าหมาย ฉะนั้นการจัดบริการแนะแนวต้องมีการวางแผนระยะยาว
6. การจัดกิจกรรมแนะแนวมีจุดมุ่งหมายทั้งด้านการป้องกันปัญหา การแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมพัฒนา

ชญญา บุญรักษ์ (2556, น. 60) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถของตนเอง และได้แสวงหาความรู้ต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม นำไปสู่การมีวินัยและคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีค่านิยมที่ดีที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กุลวดี โสธรจิตต์ (2555, น. 61) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว คือ มุ่งเน้นในการส่งเสริมพัฒนาผู้รับบริการให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีเจตคติทางบวกต่อการมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม สามารถปรับตัว ป้องกันแก้ไขปัญหาของตนเอง สามารถรับผิดชอบตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนได้เหมาะสมอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปาริยา แก้วธรรม (2550, น. 32) วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมหรือพัฒนาผู้รับบริการให้ค้นพบศักยภาพของตนเอง สามารถนำผลประสบการณ์ที่ได้รับไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัว มองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ผู้รับบริการรู้จักและเข้าใจทั้งตนเอง ผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมหรือพัฒนาให้ผู้รับบริการได้ค้นพบความถนัด ความสามารถของตนเอง และได้แสวงหาความรู้ต่างๆ ในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ ปรับตัว ป้องกัน แก้ไขปัญหาของตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้

3.3 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

นิตยา อุทธรการ (2552, น. 14, อ้างถึงใน เป็นไท เทวินทร์, 2556, น. 46-47) กล่าวถึงลักษณะของกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
2. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียนการศึกษาต่อ อาชีพ ที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม

5. เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

6. จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่มเป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ และแก้ปัญหาผู้เรียนได้

7. จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

9. วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น

10. สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้เกี่ยวข้อง

ปาริยา แก้วธรรม (2550, น. 34) กล่าวว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว จะต้องเน้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและจัดให้ครบทุกด้าน เน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถวัดและประเมินผลได้

สุภาวดี ทศมี (2556, น. 53) กล่าวว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวนั้นจัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแก้ปัญหา พัฒนา ป้องกันในทุก ๆ ด้าน โดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญ และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวนั้นจะต้องเน้นจัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและจัดให้ครบทุกด้านของผู้รับบริการ เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองได้ และที่สำคัญจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.4 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

สำหรับความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วรรณุช เอกจริยกร (2552, น. 39) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์หรือเครื่องมือที่จัดให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติและค้นพบศักยภาพของตนเองจนบรรลุเป้าหมายตามขอบข่ายของงานแนะแนว ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

ชญญา บุญรักษา (2556, น. 70) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมนำมารวมกัน ใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ และเป็นสื่อที่ช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

สุพัตรา เขียวหวาน (2556, น. 17) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม และมีการจัดสื่อแบบผสม เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาตามจุดประสงค์ของกิจกรรม

กุลวดี โสธรจิตต์ (2555, น. 60) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวสร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม ประกอบด้วย รูปภาพ วิดีทัศน์ เกม บทบาทสมมติ ผู้สร้างดำเนินการสร้างตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ต้องการสร้างเสริม พัฒนา ผู้รับบริการเป็นชุดๆ รวมเข้าด้วยกันหลายๆ กิจกรรม

อุมาพร สงสุวรรณ (2551, น. 25) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบโดยการใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย การรายงานเป็นกลุ่ม การรายงานรายบุคคล กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง การแก้ปัญหาโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ ประกอบรูปภาพ สิ่งที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรม มาใช้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมให้ตรงตามวัตถุประสงค์

วรรณิศา พลอดโปร่ง (2555, น. 46) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้น อย่างเป็นระบบได้แก่ สารสำคัญ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 53) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คู่มือครู ซึ่งมีคำชี้แจง แผนการจัดกิจกรรม สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

อัญชลี วัฒนศิริ (2551, น. 27) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ หรือเครื่องมือทางการแนะแนวที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อฝึก พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาของผู้รับบริการให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายและขอบข่ายแนะแนว

ปาริยา แก้วธรรม (2550, น. 39) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายทางการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย (1) คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการ (2) แผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งระบุสื่อ ใบบงาน ใบบความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้ในแต่ละแผน (3) คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (4) เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นๆ สร้างขึ้นโดยการใช้สื่อประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอน และหัวข้อเรื่อง เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายและการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุภาวดี ทศมี (2556, น. 57) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบประกอบด้วยกิจกรรมหลายๆ กิจกรรม ที่มีความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้รับบริการ ประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ คู่มือผู้ให้บริการ คู่มือรับบริการ และสื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สมชาย มະนูน (2555, น. 35) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการ แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว หรือกิจกรรมหลายกิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว

จากความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนวอย่างเป็นระบบเพื่อการป้องกัน แก้ไข และพัฒนา นักเรียน

3.5 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว

อุมาพร สงสุวรรณ (2551, น. 26) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญ เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา ป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาของผู้รับบริการทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ขอบข่าย คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญ เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา ป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาของผู้รับบริการ ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

3.6 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว

วรรณุช เอกจริยกร (2552, น. 51) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว ควรประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ (ครูแนะแนว) แผนการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. คู่มือผู้รับบริการ (นักเรียน) ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ แบบทดสอบ ก่อน – หลัง
3. สื่ออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

ซึ่งสอดคล้องกับ อูมาพร สงสุวรรณ (2551, น. 26) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว ควรประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการ ประกอบด้วยคำชี้แจง การเตรียมการของผู้ให้บริการ และแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. คู่มือผู้รับบริการ ประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบ ก่อน-หลัง
3. สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

สรุปว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว คือ 1) คู่มือผู้ให้บริการ 2) คู่มือผู้รับบริการ และ3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

3.7 การสร้าง/พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว

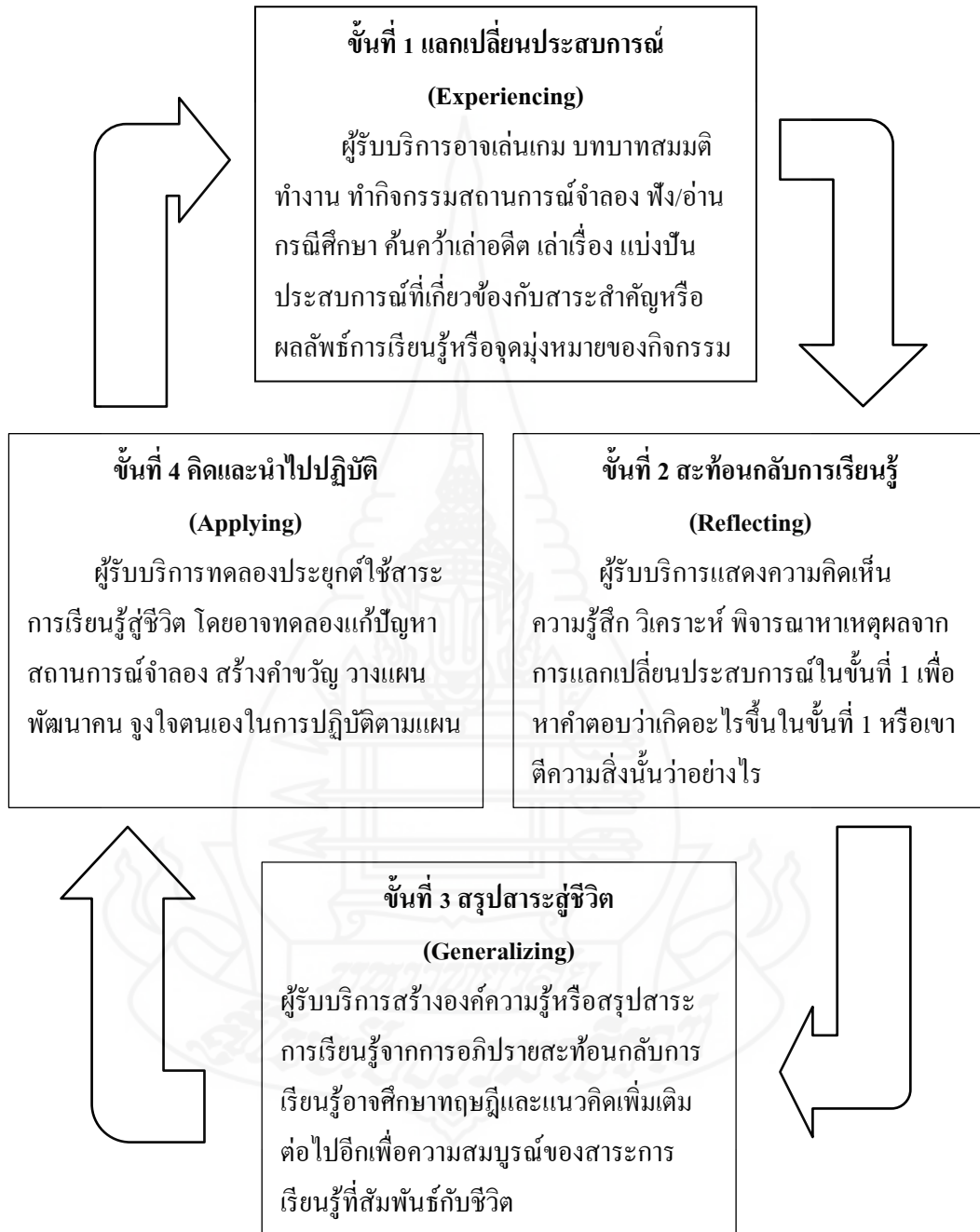
การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว โดยการจัดกิจกรรมจะต้องกำหนดขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมนับตั้งแต่เริ่มกิจกรรมจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม โดยมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

วรรณิศา พลอดโปร่ง (2555, น. 50) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควรทำให้เป็นระบบ มีความเหมาะสมในแต่ละวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และควรสร้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา

สุภาวดี ทศมี (2556, น. 59) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ต้องมีการศึกษาค้นคว้าว่าต้องการจัดด้วยวัตถุประสงค์ใดจึงสร้างตามวัตถุประสงค์นั้น โดยคำนึงถึงขอบข่ายของงานแต่ละด้าน และกลุ่มเป้าหมายว่าอยู่ในวัยใด กิจกรรมที่สร้างต้องเหมาะสมกับความสนใจของบุคคลในวัยนั้น ๆ นั้นหมายถึงผู้สร้างต้องศึกษาความต้องการของผู้รับบริการก่อนจะดำเนินการสร้างตามขั้นตอน

ลักเนอร์ และแนดเลอร์ (Luckner and Nudler, 1997, p. 4, cited by Kottman, Ashby and DeGraaf, 2001} p. 13, อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต, 2555, น. 48) ได้อธิบายขั้นตอนกิจกรรมว่า ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of the Learning

Cycle) คือ “แลกเปลี่ยนประสบการณ์ → สะท้อนกลับการเรียนรู้ → สรุปสาระสู่ชีวิต → คิดและนำไปปฏิบัติ” โดยแสดงเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา: สมร ทองดี และปราณี งามสุด (2555, น. 48)

สิ่งที่ควรเน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษและขาดไม่ได้ คือ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ ในปัจจุบันเน้นการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา เขียวหวาน (2556, น. 20) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวในขั้นที่ 4 คือ การคิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง หรือในปัจจุบันนิยมเรียกว่า “นำองค์ความรู้สู่วิถีชีวิต” (apply the new information to daily life) ซึ่งเปรียบได้กับหัวใจของการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาเกิดการรู้จัก เข้าใจตนเอง เข้าใจหน้าที่และบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถประยุกต์และบูรณาการความรู้ทางการแนะแนวสู่การปฏิบัติงานในการเรียนการสอน มีทักษะและประสบการณ์ให้บริการแนะแนว รวมทั้งการให้การปรึกษาเบื้องต้นและสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 54) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ต้องมีการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก อันดับที่สอง คือ การสร้างโปรแกรมหรือชุดกิจกรรม และเครื่องมือที่ใช้วัดกิจกรรมแนะแนว คือ แบบประเมินชุดกิจกรรม อันดับที่สาม คือ การหาประสิทธิภาพของทั้งชุดกิจกรรมแนะแนว และเครื่องมือที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว อันดับที่สุด คือ การนำชุดกิจกรรมแนะแนวและแบบประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวไปทดลองใช้ (try out) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และอันดับสุดท้าย คือ การนำชุดกิจกรรมแนะแนว และแบบประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ชญญา บุญรักษ์ (2556, น. 73) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการและขอบข่ายของงานทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้เหมาะสมกับวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ โดยจะต้องมีการศึกษารายละเอียดและกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด แล้วดำเนินการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัย

บอทท์ส Butts (1974, p. 85, อ้างถึงใน ชญญา บุญรักษ์, 2556, น. 72) เสนอหลักการสร้างไว้ ดังนี้

1. ก่อนที่จะทำการสร้างต้องกำหนดโครงร่างคร่าวๆ ก่อนว่าจะเขียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร
2. ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ

3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

4. แจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อยๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในแต่ละตอนให้เหมาะสม

6. กำหนดเวลาที่ใช้ในแบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

7. กำหนดการประเมินผลว่าจะประเมินก่อนหรือหลังเรียน

จากการศึกษาผู้วิจัย สรุปได้ว่าการสร้าง/พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว ควรทำอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้รับบริการ โดยกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน นั่นคือ 1) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) สะท้อนกลับการเรียนรู้ 3) สรุปสาระสู่ชีวิต 4) คิดและนำไปปฏิบัติ

3.8 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

ช่อลดา ขวัญเมือง (อ้างถึงใน สุภาวดี ทศมี, 2556, น. 59-60) ได้เสนอประโยชน์ของชุดกิจกรรมการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่มีคุณค่าจากครูแนะแนว
2. ช่วยให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครู
3. ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง
4. ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี
5. ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในตนเองอย่างแท้จริง
6. ช่วยให้ครูแนะแนวได้มีโอกาสนพบปะกับนักเรียนเป็นกลุ่มอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง
7. ช่วยให้ครูแนะแนวมีโอกาสให้ข้อมูล
8. ช่วยให้ครูแนะแนวมีโอกาสใช้เทคนิคต่าง ๆ
9. ช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบถึงความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และ

ความถนัดของนักเรียนแต่ละคนอย่างถูกต้อง

10. ช่วยให้ครูแนะแนวได้รู้จักนักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ
11. ช่วยให้การจัดบริการแนะแนวทุกบริการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
12. ช่วยให้การบวนการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดีและมี

ประสิทธิภาพ

13. ช่วยลดปัญหาความประพฤตินักเรียน
14. ช่วยให้การจัดแผนการเรียนและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

15. ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูแนะแนวและผู้ปกครอง
16. ช่วยให้ชุมชนได้รับความสนใจจากนักเรียน
17. ช่วยให้ประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว คือ ช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักและเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.9.1 งานวิจัยชุดกิจกรรมแนะแนวในตนเองในประเทศ

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 72-74) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 54 คน ในสองห้องเรียนของโรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า (1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ(3) ในระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาไม่แตกต่างจากระยะหลังการทดลอง

เครือวัลย์ พนมhirัญ (2551, น. 100-104) ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี จากโรงเรียนนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 60 คน สุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

จิตภา โลหะพงศ์พันธ์ (2551, น. 83-87) ได้ศึกษา ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13-15 ปี ของโรงเรียนจักราชวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลการวิจัย พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการ

ปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จสูงกว่านักเรียน วิทยาลัยที่ไม่ได้
รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนวิทยาลัยที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะเดิมสูงและนักเรียนที่มีความ
พร้อมทางจิตลักษณะเดิมต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานมุ่ง
สู่ความสำเร็จ ได้รับประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

อุมพร สงสุวรรณ (2551, น. 43-45) ได้ศึกษาผลของชุดกิจกรรมแนะแนว
ที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและสมัครใจ
จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 16 คน ซึ่งมีผลการวิจัย พบว่า นักเรียน
กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่ม
ควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชญญา บุญรักษา (2556, น. 114-120) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะ
แนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 90
คน ของโรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2556 ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 45 คน กลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที
และกลุ่มควบคุมได้รับชุดการให้ข้อสนเทศ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เช่นเดียวกัน เครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการ
เรียน (2) ชุดการให้ข้อสนเทศ (3) แบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
เสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน
พรตพิทยพยัต ที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพัตรา เขียวหวาน (2556, น. 80-84) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
เขมาภิตาราม จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวัดเขมาภิตาราม จังหวัดนนทบุรี จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แล้ว
สุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะ

แนวเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับโปรแกรมการให้ข้อสนเทศ ซึ่งมีผลการวิจัยภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทักษะการรู้สารสนเทศ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ยุพิน พุ่มหิรัญ (2550, น. 57-59) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวต่อการควบคุมตนเอง ในพฤติกรรมติดเกมคอมพิวเตอร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมติดเกมคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจจากการสำรวจของครูประจำชั้น แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวต่อการควบคุมตนเอง กลุ่มควบคุมศึกษาการควบคุมตนเองจากข้อสนเทศ ผลการวิจัยปรากฏว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการควบคุมตนเองในพฤติกรรมติดเกมคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กุลวดี โสธรจิตต์ (2555, น. 88-92) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี อยู่ในสถานสงเคราะห์ในปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นนกลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติที่สูงขึ้นกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาวดี ทศมี (2556, น. 94-97) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการคุณธรรมในระดับศีล 5 ที่มีต่อการพัฒนาความซื่อตรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2557 ที่มีคะแนนความซื่อตรงต่ำสุดเรียงขึ้นมาจำนวน 60 คน ต่อจากนั้นใช้วิธีจับคู่รายบุคคล เพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ คะแนนความซื่อตรงหลังการทดลองโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการคุณธรรมในระดับศีล 5 ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับคะแนนดังกล่าวในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

3.9.2 งานวิจัยชุดกิจกรรมแนะแนวในต่างประเทศ

รูเนี่ยน (Runion, 1975, p. 5057-A อ้างอิงใน สุภาวดี ทศมี, 2556, น. 63) ทำการศึกษาถึงผลการใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่มีผลต่ออัตมโนทัศน์ และสถานะทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 120 คน จากรัฐออริโซน่า โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม 2) กลุ่มบรรยาย 3) กลุ่มควบคุม โดยกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง นักเรียนในกลุ่มพบกัน 9 ครั้ง ในเวลา 8 สัปดาห์ ทุกกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบ 2 ชนิด คือ แบบทดสอบอัตมโนทัศน์ของแอร์และแฮร์ริส (Pier Harris Children Self Concept) และทำสังคมมิติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มมีคะแนนสถานะทางสังคมสูงกว่ากลุ่มบรรยาย และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนอัตมโนทัศน์ไม่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แมคโคลแมน (Macroman, 1975, p. 109 อ้างอิงใน สุพัตรา เขียวหวาน, 2556, น. 23) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้ชุดการสอนและกิจกรรมกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนร่วมกับกิจกรรมกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยชุดกิจกรรมแนะแนวทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ได้ ทั้งเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่มีผลต่ออัตมโนทัศน์ และสถานะทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต จะสามารถพัฒนานักเรียนได้จริงและทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการประกอบอาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุ๊กแก้ววิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร
4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

1.1 ประเภทและรูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ดำเนินการทดลอง	ทดสอบหลัง	ระยะติดตามผล
กลุ่มทดลอง	E_1	X	E_2	E_3

เมื่อ \bar{X} แทน การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

E_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

E_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

E_3 แทน การทดสอบในระยะติดตามผล

แบบแผนการทดลอง เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียว คือ กลุ่มทดลอง โดยกลุ่มทดลอง ทำการทดสอบก่อนจัดกิจกรรม E_1 ด้วยแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ แล้วจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ \bar{X} ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 กิจกรรม เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จแล้ว 1 สัปดาห์ ทำการทดสอบหลังการจัดกิจกรรม E_2 ด้วยแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ หลังจากนั้น 3 สัปดาห์ ทำการทดสอบอีกครั้งในระยะติดตามผล E_3

1.2 ขั้นตอนการทดลอง นำเสนอขั้นตอนการทดลองดังต่อไปนี้

1.2.1 การจัดกลุ่มทดลอง เมื่อมีการจัดนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน แล้วจัดให้กลุ่มทดลองได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการทดลอง คือ เป็นห้องที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรม และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ก่อนการทดลอง

1.2.2 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ เป็นการนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวประกอบด้วย 13 กิจกรรม รวมระยะเวลา 13 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลาจำนวน 5 สัปดาห์

1.2.3 การวัดหลังการทดลองและระยะติดตามผล เป็นการวัดตัวแปรตามของการวิจัย ได้แก่ การตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ โดยวัดหลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงประมาณ 1 สัปดาห์ และในระยะติดตามผลวัดหลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงประมาณ 3 สัปดาห์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 ห้องเรียน 507 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม คือ การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

3.3 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

3.3.1 การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในการเลือกศึกษาต่อให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะด้านอาชีพของตนเอง ซึ่งการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) **ด้านบุคลิกภาพ** หมายถึง ผลรวมของคุณลักษณะต่างๆ ภายในตัวบุคคล รวมถึงพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่ภายใน เช่น บุคลิกภาพชอบงานช่าง บุคลิกภาพจริงจังมีระเบียบ บุคลิกภาพชอบเสี่ยง

2) **ด้านความสนใจ** หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่งส่งผลให้บุคคลรู้สึกพอใจ ต้องการอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และมีความโน้มเอียงที่จะเลือก หรือพยายามที่จะทำสิ่งนั้น ๆ แม้อาจจะไม่มีความสามารถทำสิ่งนั้นๆ ก็ตาม ได้แก่ ความสนใจในอาชีพ ความสนใจในการเลือกศึกษาต่อ เป็นต้น

3) **ค่านิยม** หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเอง ในสิ่งที่ให้คุณค่า ยึดถือ หรือตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจและความสำเร็จของตนได้ เช่น ค่านิยมด้านความก้าวหน้า ความมีเกียรติในอาชีพ

4) **ด้านทักษะ** หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองในความสามารถ ความถนัดด้านการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น ทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะทางช่าง ทักษะทางการสำรวจ ค้นคว้า วิเคราะห์ ทักษะทางศิลปะ ทักษะทางด้านสังคม ทักษะทางด้านธุรกิจหรือการจัดการ ทักษะทางการควบคุมดูแลรักษาและการปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3.3.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมา รวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

3.3.3 *นักเรียน* หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียน
ภูเก็ตวิทยาลัย

4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบวัดการ
ตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ และชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย มี
ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ จำนวน 42 ข้อ

ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือ

4.1.2 ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางใน
การสร้างแบบวัด

4.1.3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ได้แก่
ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสนใจ ด้านค่านิยม และด้านทักษะ

4.1.4 ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และ
นิยามศัพท์เฉพาะที่ตั้งไว้

4.1.5 สร้างแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ โดยมีข้อคำถาม 45 ข้อ

4.1.6 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบวัด (Index Of Concordance : IOC) โดยให้
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการ
ศึกษา ความเหมาะสมของภาษา ก่อนนำไปใช้ โดยคัดเลือกข้อที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.7 ถึง
1.00 ซึ่งจากการตรวจสอบแบบวัด พบว่า มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.00 จำนวน
44 ข้อ (ภาคผนวก ข) และผู้วิจัยได้และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทำให้
ได้ แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ โดยมีข้อคำถาม 42 ข้อแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ
การตระหนักรู้ด้านบุคลิกภาพ การตระหนักรู้ด้านความสนใจ การตระหนักรู้ด้านค่านิยม ด้านละ
จำนวน 10 ข้อ และการตระหนักรู้ด้านทักษะ จำนวน 12 ข้อ

4.1.7 นำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความสมบูรณ์ของแบบทดสอบ และความเหมาะสมของข้อคำถาม

4.1.8 นำผลของแบบวัดจากกลุ่มตัวอย่าง มาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20-0.59 (ภาคผนวก ค) ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำแบบวัดไปใช้ทดลองได้ทุกข้อ

4.1.9 นำผลของแบบวัดจากกลุ่มตัวอย่าง มาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ได้ค่าความเที่ยงทั้งหมด เท่ากับ .91 (ภาคผนวก ค) และจัดทำเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

การสร้างเครื่องมือแบบวัดการตระหนักรู้ในวิถีภาวะด้านอาชีพดังกล่าวข้างต้นมีขั้นตอนตามแผนผังดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

ลักษณะของแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

แบบวัดที่สร้างขึ้นมีข้อคำถาม มีจำนวน 42 ข้อ เพื่อวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสนใจ ด้านค่านิยม และด้านทักษะ โดยใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบตามระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยตอบเป็นคำตอบเพียงคำตอบเดียว ซึ่งมีระดับแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 5 อันดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
มากที่สุด	ให้	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน	5 คะแนน

แสดงตัวอย่าง แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

คำชี้แจง

1. แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบวัดชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ก่อนและหลังการทดลอง คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ซึ่งไม่มีผลเสียต่อนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน
2. แบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ มีทั้งหมด 42 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
3. วิธีการตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่นักเรียนเลือกแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การตระหนักรู้ด้านบุคลิกภาพ						
1	ฉันเชื่อว่าคนเราทำอาชีพอะไรก็ได้ที่อยากทำ แม้จะไม่ เหมาะกับตัวเอง					
	...					
10	ฉันชอบเป็นผู้ตามที่ดีมากกว่าการได้เป็นผู้นำ					
การตระหนักรู้ด้านความสนใจ						
11	ฉันเลือกที่จะทำงานกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าการทำงานคน เดียวเงียบๆ					
	...					
20	ฉันเชื่อว่าคนที่ได้ทำงานที่ตนเองรักและสนใจจะมีความสุข					
การตระหนักรู้ด้านค่านิยม						
21	โตขึ้นฉันจะเป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียง					
	...					
30	ฉันรู้ว่ามียาชีพที่เหมาะสมกับฉันมากกว่า 1 อาชีพ					
การตระหนักรู้ด้านทักษะ						
31	ฉันสามารถซ่อม อุปกรณ์หรือของใช้ที่เสียได้					
	...					
42	ฉันเป็นคนมีความยืดหยุ่นสูงและยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นเสมอ					

จากตัวอย่างแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ มีทั้ง 42 ข้อ โดยแบ่ง
ออกเป็น 4 ด้าน คือ การตระหนักรู้ด้านบุคลิกภาพ การตระหนักรู้ด้านความสนใจ การตระหนักรู้
ด้านค่านิยม ด้านละจำนวน 10 ข้อ และการตระหนักรู้ด้านทักษะ จำนวน 12 ข้อ

4.2 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว มีขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

4.2.2 ศึกษาทฤษฎีต่างๆ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภูมิภาคทางด้านอาชีพเพื่อนำมาประกอบการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

4.2.3 กำหนดกรอบแนวคิดกิจกรรมแนะแนว เช่น เนื้อหา นิยามปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์กิจกรรม รูปแบบกิจกรรม และการวัดผล

4.2.4 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภูมิภาคทางด้านอาชีพ โดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ สื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล รวม 13 ครั้ง 13 กิจกรรม ครั้งละ 50 นาที โดยดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ซึ่งมีชุดกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ

กิจกรรมที่ 2 ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ

กิจกรรมที่ 3 อาชีพกับการศึกษาต่อ

กิจกรรมที่ 4 บุคลิกภาพกับอาชีพ

กิจกรรมที่ 5 ฉันเป็นคนอย่างไร

กิจกรรมที่ 6 ความสนใจของฉัน

กิจกรรมที่ 7 มองหาตัวตน

กิจกรรมที่ 8 มาสำรวจค่านิยมกันเถอะ

กิจกรรมที่ 9 ค่านิยมด้านอาชีพของฉัน

กิจกรรมที่ 10 ทักษะกับอาชีพ

กิจกรรมที่ 11 สิ่งดีในตัวฉัน

กิจกรรมที่ 12 นี่แหละฉันในอนาคต

กิจกรรมที่ 13 ปัจฉิมนิเทศ

4.2.5 นำชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้าง ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการ ตลอดจนทางด้านภาษา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.2.6 ตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมแนะแนว โดยการนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ นิยามศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีการดำเนินการ การประเมินผล

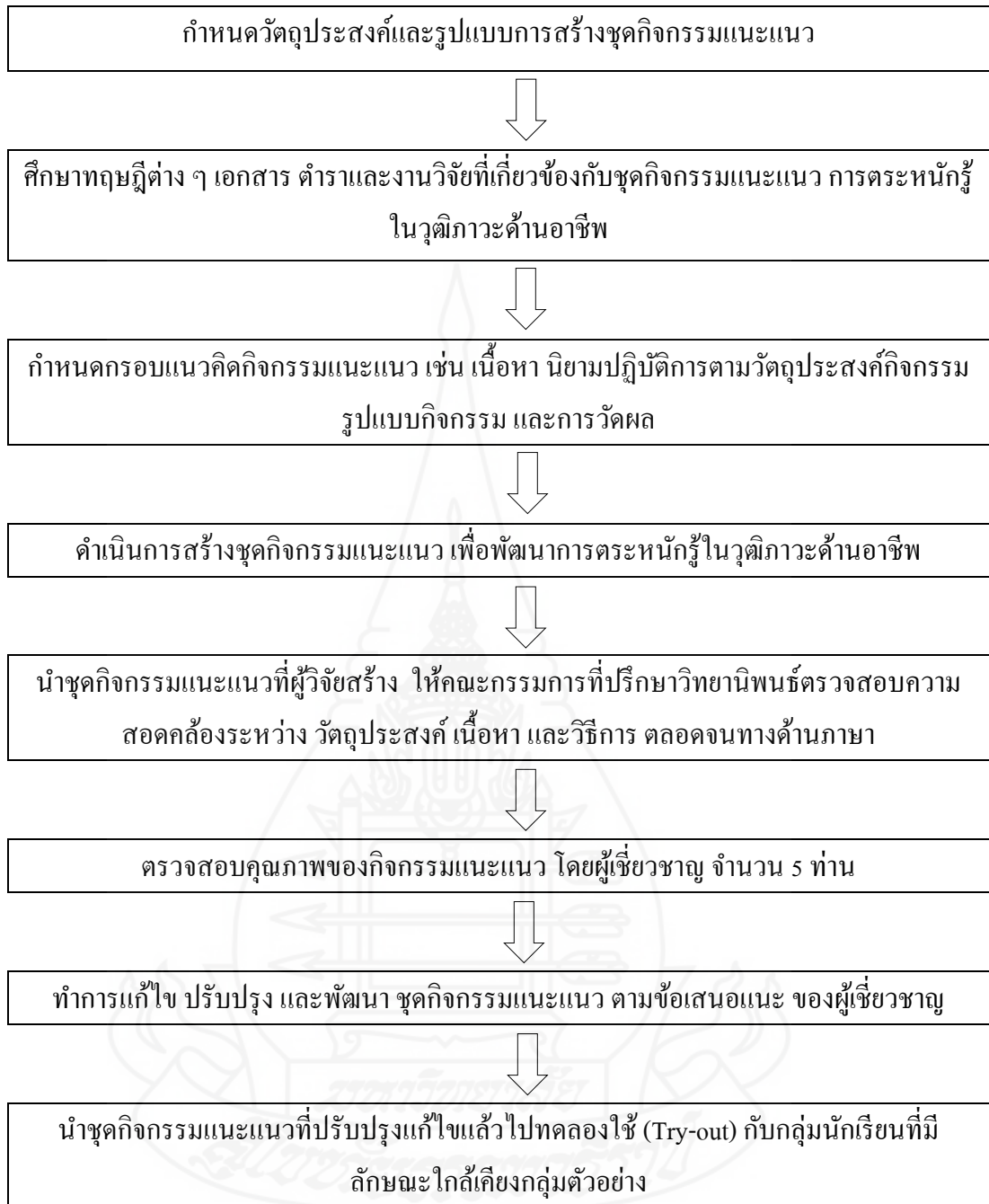
ตลอดจนทางด้านภาษา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 (ภาคผนวก ข)

4.2.7 ทำการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.2.8 นำชุดกิจกรรมแนะแนวที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุ๊กแก้ววิทยาลัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพดังกล่าวมีขั้นตอนการสร้างตามแผนผัง ดังนี้

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภูมิภาคอาเซียน

การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวและแบบวัดการตระหนักรู้ในภูมิภาคอาเซียนในการวิจัยครั้งนี้ สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรตาม การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวและแบบวัด ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างนิยามปฏิบัติการของตัวแปรตาม กับชุดกิจกรรม
และแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ และแบบวัดการตระหนักรู้
ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

นิยามปฏิบัติการ ของตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรมและแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ใน วุฒิภาวะด้านอาชีพ	แบบวัดการ ตระหนักรู้ในวุฒิ ภาวะด้านอาชีพ
การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะ ด้านอาชีพ	ปฐมนิเทศ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของชุด กิจกรรม	ข้อ 1 – 5
การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะ ด้านอาชีพ หมายถึง การ รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจ กำหนด เป้าหมาย และปรับตัวได้ อย่างเหมาะสมในการเลือก ศึกษาต่อให้สอดคล้องกับ วุฒิภาวะด้านอาชีพของ ตนเอง ซึ่งการตระหนักรู้ใน วุฒิภาวะด้านอาชีพ ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้	3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตระหนักรู้ ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ครั้งที่ 1 เรื่อง ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความจำเป็นในการ ประกอบอาชีพในอนาคต 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ ความสำคัญกับการค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเองในอนาคต ครั้งที่ 2 เรื่อง อาชีพกับการศึกษาต่อ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความจำเป็นในการ ประกอบอาชีพในอนาคต 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ ความสำคัญกับการค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเองในอนาคต	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

นิยามปฏิบัติการ ของตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ใน วุฒิภาวะด้านอาชีพ	แบบวัดการ ตระหนักรู้ในวุฒิ ภาวะด้านอาชีพ
<p>1. ด้านบุคลิกภาพ</p> <p>บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวม ของคุณลักษณะต่าง ๆ ภายในตัวบุคคล รวมถึง พฤติกรรมทั้งหมดของ บุคคล ทั้งที่เปิดเผยและซ่อน เร้นอยู่ภายใน เช่น บุคลิกภาพชอบงานช่าง บุคลิกภาพจริงจังมีระเบียบ บุคลิกภาพชอบเสี่ยง</p>	<p>ครั้งที่ 3 เรื่อง บุคลิกภาพกับอาชีพ</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสอดคล้อง ระหว่างบุคลิกภาพกับอาชีพ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของอาชีพ ต่างๆ ที่ตนสนใจ <hr/> <p>ครั้งที่ 4 เรื่อง ฉันเป็นคนอย่างไร</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของ ตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนมีเป้าหมายในการเลือกอาชีพให้ เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาต่อให้ เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเองได้ 	ข้อ 6 – 15
<p>2. ด้านความสนใจความ สนใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่ง ส่งผลให้บุคคลรู้สึกพอใจ ต้องการอยากจะทำ อยากจะ เห็น และมีความโน้มเอียงที่ จะเลือก หรือพยายามที่จะ ทำสิ่งนั้น ๆ แม้อาจจะไม่มี ความสามารถทำสิ่งนั้นๆ ก็ ตาม ได้แก่ ความสนใจใน อาชีพ ความสนใจในการ เลือกศึกษาต่อ เป็นต้น</p>	<p>ครั้งที่ 5 เรื่อง ความสนใจของฉัน</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสนใจด้านต่างๆ ของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสนใจของ ตนเองจากแบบสำรวจความสนใจได้ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้อาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจ ของตนเอง 	ข้อ 16 - 25

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

นิยามปฏิบัติการ ของตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ใน วุฒิภาวะด้านอาชีพ	แบบวัดการ ตระหนักรู้ในวุฒิ ภาวะด้านอาชีพ
2. ด้านความสนใจความ สนใจ (ต่อ)	ครั้งที่ 6 เรื่อง มองหาตัวตน วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ ความสำคัญในความสนใจของตนเองมากยิ่งขึ้น 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความสนใจของตนเอง มาวางแผนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมได้ 3. เพื่อให้นักเรียนบอกกลุ่มอาชีพที่ตนเองสนใจได้	
3. ด้านค่านิยมค่านิยม หมายถึง การรู้จักและเข้าใจ ตนเอง ในสิ่งที่ให้คุณค่า ยึดถือ หรือตัดสินใจว่าเป็นสิ่ง สำคัญ สามารถตอบสนอง ต่อความพึงพอใจและ ความสำเร็จของตนได้ เช่น ค่านิยมด้านความก้าวหน้า ความมีเกียรติในอาชีพ	ครั้งที่ 7 เรื่อง มาสำรวจค่านิยมกันเถอะ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความหมายของ ค่านิยมด้านอาชีพ 2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจค่านิยมของตัวเองเพื่อการ วางแผนเลือกอาชีพที่เหมาะสม 3. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจค่านิยมของตนเอง 4. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองจากแบบ สำรวจค่านิยมได้	ข้อ 26 - 35
	ครั้งที่ 8 เรื่อง ค่านิยมด้านอาชีพของฉัน วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนค้นหาค่านิยมของตนเองจากแบบ สำรวจค่านิยม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจว่าค่านิยมของตนเองมี ความสอดคล้องกับอาชีพแบบไหน	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

นิยามปฏิบัติการ ของตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ใน วุฒิภาวะด้านอาชีพ	แบบวัดการ ตระหนักรู้ในวุฒิ ภาวะด้านอาชีพ
4. ด้านทักษะทักษะ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจ ตนเองในความสามารถ ความถนัดด้านการ ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทักษะในการ ประกอบอาชีพ ทักษะทาง ช่าง ทักษะทางการสำรวจ ค้นคว้า วิเคราะห์ ทักษะทาง ศิลปะ ทักษะทางด้านสังคม ทักษะทางด้านธุรกิจหรือ การจัดการ ทักษะทางด้าน การควบคุมดูแลรักษาและ การปฏิบัติงานประจำตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	<p style="text-align: center;">ครั้งที่ 9 เรื่อง ทักษะกับอาชีพ</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจทักษะด้านอาชีพของ ตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสอดคล้อง ระหว่างทักษะกับอาชีพ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้และสามารถค้นหาอาชีพต่างๆ ที่ เหมาะสมกับทักษะของตนเองได้ 	ข้อ 36 - 45
	<p style="text-align: center;">ครั้งที่ 10 เรื่อง ถึงดีในตัวตน</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนได้ค้นหาทักษะที่โดดเด่นของ ตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตรงกับ ทักษะของตนเองได้ 	
	<p style="text-align: center;">ครั้งที่ 11 เรื่อง นี้แหละฉันในอนาคต</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจวุฒิภาวะด้านอาชีพ ของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ สรุปและวางแผน การศึกษาให้เหมาะสมกับอาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเอง 	ข้อ 1 - 5
	<p style="text-align: center;">ปัจฉิมนิเทศ</p> <p>วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปชุดกิจกรรมและให้นักเรียนได้แสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับชุดกิจกรรม</p>	

5. การรวบรวมข้อมูล

5.1 ก่อนการทดลอง

คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดในการทำกิจกรรม และให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ทำแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

5.2 ระหว่างการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ จำนวน 13 ครั้ง 13 กิจกรรม ครั้งละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ให้กับกลุ่มทดลอง

5.3 หลังการทดลอง

ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ทำแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกันกับที่นักเรียนทำก่อนทดลอง จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจให้คะแนน โดยวัดหลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงประมาณ 1 สัปดาห์ และในระยะติดตามผลวัดหลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงประมาณ 3 สัปดาห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

6.1.1 กำหนดหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวส่วนที่เป็นโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว และแผนกิจกรรม จำนวน 13 กิจกรรม เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว

6.1.2 เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test Dependent)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

6.2.1 สถิติพื้นฐาน

1) นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบวัด

น. 38) ดังนี้

2) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (นงลักษณ์ รัชชัย, 2554,

$$S. D. = \frac{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ	$S. D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

6.2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบวัด (Index of concordance: IOC) โดยใช้สูตรดังนี้ (วรรณดี แสงประทีปทอง, 2558, น. 49)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบ เป็นตัวแทนวัตถุประสงค์ของแบบวัดนั้น

2) หาค่าความเที่ยง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์, 2558, น. 48)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_t^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวัด
K	แทน	จำนวนข้อคำถาม
S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนทั้งฉบับ

สำหรับความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

3) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายหาค่าความสัมพันธ์ของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ

$$r = \frac{N \sum XY - (\sum X) (\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวมทั้งฉบับ
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนรายข้อของทุกคน
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนรวมทุกข้อ
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทุกข้อ ของแต่ละคน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนรายข้อยกกำลังสอง

ΣY^2 แทน ผลรวมของคะแนนรวมทุกข้อของแต่ละคนยกกำลังสอง

N แทน จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม

6.2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1) สถิติที่แบบไม่อิสระ (t-test dependent) ใช้เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ กลุ่มทดลองระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง และกลุ่มทดลองหลังการทดลองกับระยะติดตามผล โดยใช้สูตรดังนี้ โดยใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ $df = n - 1$

โดยที่ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

ΣD แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคน

ΣD^2 แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคนยกกำลังสอง

$(\Sigma D)^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างคะแนนในแต่ละคนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
2. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับระยะติดตามผล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในความหมายข้อมูล ดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าที (t- Distribution)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ กลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.2 เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและระยะติดตามผล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ กลุ่มทดลองที่ได้รับการแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล มาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมและระยะติดตามผล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ในกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนการทดลอง	30	123.20	11.74	8.56	.00**
หลังการทดลอง	30	146.40	11.05		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.1 พบว่าภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมและระยะติดตามผล

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมและระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง	<i>n</i>	\bar{X}	S.D.	<i>t</i>	Sig.
ก่อนการทดลอง	30	146.40	11.05	1.26	.02
หลังการทดลอง	30	145.37	10.73		

จากตารางที่ 4.2 พบว่าในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับระยะติดตามผล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย มีดังนี้

1.2.1 กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

1.2.2 กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

1.3 ผลการวิจัย

จากการศึกษา “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต” สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.3.1 พบว่าภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3.2 พบว่าในระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพแตกต่างจากระยะหลังการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

2.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายได้ว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมติฐาน ข้อที่ 1 อันเนื่องมาจาก การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพที่สร้างขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนและชุดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นนั้น ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมทั้งหมด 13 กิจกรรม ใช้เวลากิจกรรมละ 50 นาที โดยแยกกิจกรรม ออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเน้นให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสำคัญของอาชีพและการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ส่วนที่ 2 เน้นให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสนใจ ด้านค่านิยม และด้านทักษะ ในส่วนสุดท้าย คือ ส่วนสรุปผลจากการใช้ชุดกิจกรรมทั้งหมดเพื่อให้นักเรียนได้สรุปผลการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของตนเอง โดยชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมี สื่อกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในรูปแบบของ เกม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การใช้บัตรคำ การใช้กรณีศึกษา การใช้กิจกรรมกลุ่ม ใบบงาน ใบบความรู้ เป็นต้น นอกจากนั้นปัจจัยที่มีส่วนทำให้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีความน่าสนใจและส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ คือ การจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม โดย ลัคเนอร์ และแนคเลอร์ (Luckner and

Nudler, 1997: 4 cited by Kottman, Ashby and DeGraaf, 2001, p. 13, อ้างถึงใน สมร ทองดี และ ปรานี รามสูต, 2555, น. 48) ซึ่งได้อธิบายขั้นตอนกิจกรรมนั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of the Learning Cycle) คือ “แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับ การเรียนรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ” ซึ่งการจัดกิจกรรมในรูปแบบดังกล่าว เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สามารถสะท้อนกลับสิ่งที่ได้เรียนรู้ นำสาระทั้งหมดมาประยุกต์ใช้กับตนเองและสามารถนำสิ่งที่เรียนไปปฏิบัติได้จริงเพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและส่งเสริมให้นักเรียนได้ย้อนคิดเกี่ยวกับวุฒิภาวะด้านอาชีพของตนเองซึ่งจะนำมาสู่การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพจะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพให้กับนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูมาพร สงสุวรรณ (2551) โดยศึกษาเรื่อง ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญา บุญรักษ์ (2556) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนพรตพิทยพยัต ที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ สุพัตรา เขียวหวาน (2556) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขมาภิตาราม จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีผลการวิจัยภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทักษะการรู้สารสนเทศ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพิน พุ่มหิรัญ (2550) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวต่อการควบคุมตนเอง ในพฤติกรรมคิดเกมคอมพิวเตอร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการควบคุมตนเองในพฤติกรรมคิดเกมคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยด้านอาชีพของ กุลวดี โสธรจิตต์ (2555) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่น

กลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติที่สูงขึ้นกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพ อิศระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ วรรณิศา พลอดโปรง (2555) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีผลการวิจัยที่ สอดคล้องกัน คือ ภายหลังจากทดลองนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ใน ตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการ พัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่คาดหวังให้ดีขึ้น ได้ เช่นเดียวกับ งานวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ใน ภาวะด้านอาชีพ มีการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพสูงขึ้นภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสามารถกล่าวได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการ ตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้

2.2 ระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพหลัง การทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะ ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อให้เกิดความคงทนของการตระหนักรู้ในภาวะ ด้านอาชีพ จากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรม การตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงอาจารย์ที่ ประึกษา ซึ่งล้วนมีประสบการณ์ทางด้านนี้ ทำให้ได้ชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพ ทั้งจากกระบวนการ ในการจัดกิจกรรม สื่อและเทคนิควิธีการที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ เช่น เกม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การใช้บัตรคำ การใช้กรณีศึกษา การใช้กิจกรรมกลุ่ม ใบบาน ใบบความรู้ เป็นต้น และจำนวนชุดกิจกรรมที่มี 13 กิจกรรม ซึ่งถือเป็นจำนวนที่เหมาะสมและใช้ระยะเวลา ยาวนานเพียงพอให้นักเรียนมีประสบการณ์ และเป็นการเรียนรู้ที่เข้มข้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดความคงทนของการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ แม้ผลการคำนวณจะลดลงบ้าง ซึ่งมิ ความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เป็นไท เทวินทร์ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ และมีผลการวิจัยที่สำคัญ คือ ในระยะ ติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาไม่แตกต่างจากระยะ หลังการทดลอง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ สุภาวดี ทศมี (2556) ซึ่งได้ศึกษา เรื่อง ผลของ การใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการคุณธรรมในระดับสัปดาห์ 5 ที่มีต่อการพัฒนาความซื่อตรงของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ คะแนนความเชื่อตรงหลังการทดลองโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการคุณธรรมในระดับชั้น 5 ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับคะแนนดังกล่าวในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ครู อาจารย์ หรือผู้สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.2 ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ควรศึกษาคู่มือโดยละเอียด และอาจปรับปรุงให้เหมาะสมกับช่วงวัย และสภาพแวดล้อมของนักเรียนก่อนนำไปใช้

3.1.3 ผู้ที่นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพไปใช้สามารถปรับเปลี่ยนสื่อ อุปกรณ์ หรือการกำหนดระยะเวลาของแต่ละกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพในโรงเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น

3.2.2 ควรศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมโดยการแบ่งการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพในด้านต่างๆ ที่หลากหลายขึ้น นอกเหนือจากด้านบุคลิกภาพ ด้านความสนใจ ด้านค่านิยม และด้านทักษะ

3.2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อนำมาพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล. (2559). *กิจกรรมแนะแนว 6*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.
- กาลจักร. (2552). *แบบวัดบุคลิกภาพ MBTI (Myers-Briggs Type Indicator)*. สืบค้นจาก <http://www.astrosimple.com/article/index.php?item=mbti>
- กุลวดี โสธรจิตต์. (2555). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เครือวัลย์ พนมหิรัญ. (2551). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- จตุรพร ลีมนั้นจริง. (2554). *พัฒนาการทางอาชีพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จิตภา โลหะพงศ์พันธ์. (2551). *ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จิรวรรณ เจริญรัตน์. (2552). *อิทธิพลของค่านิยมในการทำงานเกษตร ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคที่มีต่อภูมิภาคทางอาชีพเกษตรของนิสิตชั้นปีที่ 4 ของคณะในกลุ่มเกษตรศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑามาศ แก้วศรี. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- ชนธิป พรกุล. (2557). *การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี. พรีเมี่ยม.

- ชญญา บุญรักษ์. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ทศนา แจมมณี. (2556). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีปกร พุดด้วง. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในการทำงานของพนักงาน ตรีศึกษา: บริษัทในเครือเมทัลลิกกรุ๊ป ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ธนัชพร มีหมั่น. (2558). ความหมายและความสำคัญของงานอาชีพ. สืบค้นจาก <http://pattarapornt.weebly.com/>
- ธิดา อองศฤกษ์. (2551). ผลการปฏิบัติงานกับบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ธีรศักดิ์ อุ่ณอรรถเลิศ. (2542). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ: สถิติบรรยายและสถิติพารามตริก. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา*. หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นวรรตน์ ขอมิ. (2550). การศึกษาวุฒิภาวะทางอาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประเวศ บุญราศรี. (2555). ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนการแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อวุฒิภาวะด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- ปานรัชณี เทพจิตร. (2556). การพัฒนาวิดิทัศน์ เรื่อง การตระหนักรู้สู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปาริยา แก้วธรรม. (2550). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปัฐมาพร แสงพยับ. (2553). ผลการใช้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- เป็นไท เทวินทร์. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรรณี เกษกมล. (ม.ป.ป.). กิจกรรมแนะแนว ม.3. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พระมหาบุญตัน อภิบุญโญ ไชยพันธ์. (2552). การศึกษาคูณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- พระมหาอุทัย ปรีอารมณ. (2552). ผลการฝึกอานาปานสติต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2550). การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว. (2552). การพัฒนาบุคลิกภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

- ไพบูรณ์ คะเชนทร์พรรค. (2558). การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา วิทยานิพนธ์ชั้น 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- ไพบูรณ์ บุญล้อม และวรากร ทรัพย์วีระปกรณ์. (2555). *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 8(1).
- ภาณุตา อุทุมพร. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสนใจในอาชีพด้านธุรกิจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ยุพิน พุ่มหิรัญ. (2550). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวต่อการควบคุมตนเอง ในพฤติกรรมติดเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ลลอ สมใจ. (2556). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วรรณช เอกจริยกร. (2552). *การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วรรณดี แสงประทีปทอง. (2558). การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ ชั้น 2*. หน่วยที่ 7. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- วรรณศา ปลอดภัยโปรง. (2555). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วลีกาล ญาณสาร. (2550). *ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนวของ Trotzer ทฤษฎีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง และความหวังเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- วิชาการ.คอม. (2551). *แนวทางการศึกษาต่อเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. สืบค้นจาก <http://www.vcharkarn.com/blog/39100>.
- วิภาวดี ปัจจโยโก. (2544). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสนใจในอาชีพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). *ความเป็นครู*. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- ศศิแพรว โปธิกุล. (2555). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมชาย มะนูน. (2555). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนวความรู้ที่เท่าเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสันติธรรมราษฎร์บำรุง จังหวัดนครนายก*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สมร ทองดี และปราณี งามสุด. (2555). *แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา*. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). หน่วยที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สลิลดา ปิ่นสุวรรณ. (2555). *ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ค่านิยมในงาน และบรรยากาศองค์การ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ ของพนักงานบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สวัสดี สุวรรณอักษร และประหยัด ทองมาก. (2539). *สมุดปฏิบัติการ กิจกรรมแนะแนวสมบูรณ์แบบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ*. สืบค้นจาก <http://guidance.obec.go.th/?p=1051>.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *แนะแนวศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา* (ปวช.).

สืบค้นจาก

http://www.trueplookpanya.com/true/guidance_after_m3.php?cms_category_id=114

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์.

สุธาสิณี นพัญญู. (2551). *ผลของโปรแกรมการศึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดเชิงพฤติกรรมและการรู้การคิดต่อการตระหนักรู้ตนเองกับการยอมรับตนเองของผู้ติดยา*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สุนีย์ สิงหะลเชนทร์. (2532). *ผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, พิษณุโลก

สุพล บุตรปาน. (2551). *การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะอาชีพช่างเชื่อมโลหะ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 สาขางานเชื่อมโลหะ วิทยาลัยเทคนิคเลย จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สุพัตรา เขียวหวาน. (2556). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สุพัตรา ถนอมรัตน์. (2557). *ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สุภาวดี ทัตมี. (2556). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการคุณธรรมในระดับชั้น 5 ที่มีต่อการพัฒนาความซื่อตรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- สุวิมล เคลือบคนโท. (2552). *อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิศวกร การพัฒนาตนเอง และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ที่มีต่อภาวะทางอาชีพวิศวกรของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.*
- อภิชาติ พจน์จิราภรณ์ และวาริชฐา เนียมน้อม. (2554). *กิจกรรมแนะแนว 3. นนทบุรี: เอมพันธ์.*
- อัครา เอิบสุขสิริ. (2556). *จิตวิทยาสำหรับครู. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์.*
- อัญชลี วัฒนศิริ. (2551). *การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพทุฑง จังหวัดพทุฑง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- อุบลรัตน์ วรรณวิไล. (2551). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสิริมังกลานุสรณ์ อำเภอเมืองเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- อุมาพร สงสุวรรณ. (2551). *ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- Adams, J. C. (2011). *Athletic identity and ego identity status as predictors of career maturity among high school students.* Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/879446119?accountid=44806>
- Alsuwaidi, S. A. (2012). *Examining middle school students' awareness of their career paths.* Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/1348169460?accountid=44806>
- Conkel Ziebell, J. L. (2010). *Promoting viable career choice goals through career decision-making self-efficacy and career maturity in inner-city high school students: A test of social cognitive career theory.* Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/756234851?accountid=44806>
- Houle, J. L. W. (2011). *An examination of the relationship between athletic identity and career maturity in student-athletes.* Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/900573437?accountid=44806>

Dodd, C. F. (2013). *The development of career maturity and career decision self-efficacy among high-school aged youth enrolled in the texas 4-H healthy lifestyles program.*

Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/1491386196?accountid=44806>

Roach, S. W. (2015). *The effectiveness of a career course on program of study selection and career maturity of high school freshmen.* Retrieved from

<http://search.proquest.com/docview/1707929206?accountid=44806>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนวัลย์ ภิญโญสุภสิทธิ์
 สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.ด.) จิตวิทยาการให้คำปรึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ นายณัฐพล บุญทอง
 สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 วุฒิการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ชื่อ นางอุไรวรรณ กิตตินนทิก
 สถานที่ทำงาน ครูแนะแนวโรงเรียนควนขนุน
 วุฒิการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การแนะแนวและการปรึกษา
 เชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. ชื่อ นางศุภลักษณ์ สืบประสิทธิ์
 สถานที่ทำงาน ครูแนะแนว โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) การให้คำปรึกษา
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. ชื่อ นางจิราภรณ์ ศักดิ์แก้ว
 สถานที่ทำงาน หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การแนะแนวและการปรึกษาเชิง
 จิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ข

ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้อง

ตารางที่ ข.1 ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
		คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5		
การตระหนักรู้ด้านบุคลิกภาพ								
1.	ฉันเชื่อว่าคนเราทำอาชีพอะไรก็ได้ ที่อยากทำ แม้จะไม่เหมาะสมกับ ตัวเองก็ตาม	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
2.	ฉันไม่สามารถหาอาชีพอะไรที่ เหมาะสมกับฉันได้เลย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.	ฉันยังไม่จำเป็นต้องค้นหาอาชีพที่ เหมาะสมกับตัวเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.	คนในครอบครัวเดียวกันควรเลือก ประกอบอาชีพที่คล้าย ๆ กัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5.	ฉันชอบทำงานกลางแจ้งมากกว่า การทำงานในสำนักงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6.	ฉันมักจะมุ่งมั่นอยู่กับการทำงาน เพียงลำพัง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7.	ฉันคิดว่าการได้หาประสบการณ์ ใหม่ๆ ดีกว่าการทำงานที่จำเจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8.	ฉันเชื่อว่าความเป็นตัวตนของฉันจะ มีความสัมพันธ์กับอาชีพในอนาคต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9.	ฉันเป็นคนมีอารมณ์ศิลปินและมัก ทำได้ดีเมื่อได้ทำงานด้านศิลปะหรือ ดนตรี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10.	ฉันชอบเป็นผู้ตามที่ดีมากกว่าการได้ เป็นผู้นำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
		คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5		
การตระหนักรู้ด้านความสนใจ								
11.	ฉันเลือกที่จะทำงานกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าการทำงานคนเดียวเสียๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12.	ฉันสนใจงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบัญชี การเงิน และตัวเลข	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13.	ฉันมักจะมีความสุขเมื่อได้ทำงานเกี่ยวกับการสร้างหรือซ่อมดัดแปลงสิ่งของต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14.	ฉันให้ความสำคัญกับการค้นหาความสนใจของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15.	ฉันสามารถวางแผนเลือกอาชีพของตนเองให้สอดคล้องกับความสนใจของตนเองได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16.	ถ้าเลือกได้ฉันเลือกที่จะทำงานด้านศิลปะมากกว่าการทำงานด้านวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17.	ฉันเคยทำแบบสำรวจความสนใจด้านอาชีพมาแล้วและสามารถทำให้ฉันรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18.	ฉันพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจและฉันมีข้อมูลเป็นจำนวนมากเพื่อประกอบการตัดสินใจในอนาคต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19.	ฉันตัดสินใจเลือกแผนการเรียนเพราะสามารถนำไปประกอบอาชีพที่ฉันสนใจได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20.	ฉันเชื่อว่าคนที่ได้ทำงานที่ตนเองรักและสนใจจะมีความสุข	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
		คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5		
การตระหนักรู้ด้านค่านิยม								
21.	โตขึ้นฉันจะเป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
22.	งานที่ฉันจะเลือกทำในอนาคตต้องเป็นงานที่มีความท้าทายและได้เจอสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอแม้จะมีความเสี่ยงก็ตาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23.	ฉันรู้สึกดีเมื่อได้ทำงานที่มีการแข่งขันเพราะจะได้พัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
24.	ฉันอยากทำอาชีพที่มีความมั่นคงสูงและได้รับการยกย่องจากคนรอบข้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25.	ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26.	ค่าตอบแทนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ควรคำนึงถึงในการเลือกอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27.	ฉันเลือกเรียนต่อตามความต้องการของผู้ปกครอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28.	ฉันกับเพื่อนสนิทจะต้องมีอาชีพที่สนใจเหมือนกันอย่างแน่นอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
29.	ฉันคิดว่าการทำงานตามคำแนะนำของพ่อแม่ เป็นสิ่งที่ดีที่สุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
30.	ฉันรู้ว่ามีอาชีพที่เหมาะสมกับฉันมากกว่า 1 อาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
		คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5		
การตระหนักรู้ด้านทักษะ								
31.	ฉันสามารถซ่อม อุปกรณ์หรือของใช้ที่เสียได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
32.	ฉันจะต้องลงมือปฏิบัติจริงจึงจะเข้าใจได้มากกว่าการดูคนอื่นสาธิตหรือดูวิดีโอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
33.	ฉันเป็นคนทำงานเป็นระเบียบและเคารพกฎ ข้อบังคับต่างๆเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
34.	เมื่อมีปัญหาฉันมักจะรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไข	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
35.	ฉันเป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
36.	ฉันคิดว่าฉันเป็นคนที่มีจินตนาการสูง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
37.	ฉันชอบทำงานที่ได้พูดคุยกับผู้คนจำนวนมาก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
38.	ฉันมักเป็นคนที่ทำให้คนรอบข้างสนุกสนานและมีเสียงหัวเราะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
39.	ฉันมักได้รับการคัดเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มและเป็นคนจัดแจงงานให้สมาชิกในกลุ่มทำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
40.	ฉันมีความสุขเมื่อได้จำลองการทำงานธุรกิจในวิชาการงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
41.	ฉันเป็นคนรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนและสามารถทำสิ่งต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้อยู่ในสภาวะกดดัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
42.	ฉันเป็นคนมีความยืดหยุ่นสูงและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
IOC รวม							0.99	

ตารางที่ ข.2 ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความ
วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิ
ภาวะด้านอาชีพ

กิจกรรม ที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
		คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5		
1.	ปฐมนิเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.	ความจำเป็นในการประกอบ อาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.	อาชีพกับการศึกษาต่อ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.	บุคลิกภาพกับอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5.	ฉันเป็นคนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6.	ความสนใจของฉัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7.	มองหาตัวตน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8.	มาสำรวจค่านิยมกันเถอะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9.	ค่านิยมด้านอาชีพของฉัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10.	ทักษะกับอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11.	สิ่งดีในตัวตน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12.	นี่แหละฉันในอนาคต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13.	ปัจฉิมนิเทศ							
IOC รวม							1	

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์การหาค่าความเที่ยง และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการตระหนักรู้
ในคุณลักษณะด้านอาชีพ

ตาราง ค.1 ผลการวิเคราะห์การหาค่าความเที่ยง และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการตระหนักรู้ใน
 วุฒิการะด้านอาชีพ

ข้อ ที่	ค่าความเที่ยง	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความเที่ยง	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.911	.209	22.	.908	.503
2.	.912	.222	23.	.908	.481
3.	.911	.275	24.	.909	.391
4.	.910	.349	25.	.909	.416
5.	.909	.387	26.	.909	.424
6.	.910	.331	27.	.908	.476
7.	.907	.560	28.	.909	.373
8.	.908	.495	29.	.908	.482
9.	.908	.496	30.	.909	.433
10.	.910	.301	31.	.909	.448
11.	.908	.465	32.	.907	.561
12.	.911	.210	33.	.907	.551
13.	.911	.283	34.	.907	.581
14.	.909	.461	35.	.907	.590
15.	.909	.465	36.	.909	.428
16.	.911	.230	37.	.908	.505
17.	.909	.374	38.	.907	.545
18.	.909	.461	39.	.908	.486
19.	.909	.455	49.	.908	.509
20.	.908	.505	41.	.908	.507
21.	.909	.393	42.	.908	.539

ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งหมดเท่ากับ .911

ภาคผนวก ง

แบบวัดการตระหนักรู้ในภูมิภาคด้านอาชีพ

แบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

คำชี้แจง

1. แบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบวัดชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ ก่อนและหลังการทดลอง คำตอบที่นักเรียนตอบ ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ซึ่งไม่มีผลเสียต่อนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน
2. แบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ มีทั้งหมด 42 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
3. วิธีการตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่นักเรียนเลือกแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในแบบวัดการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ

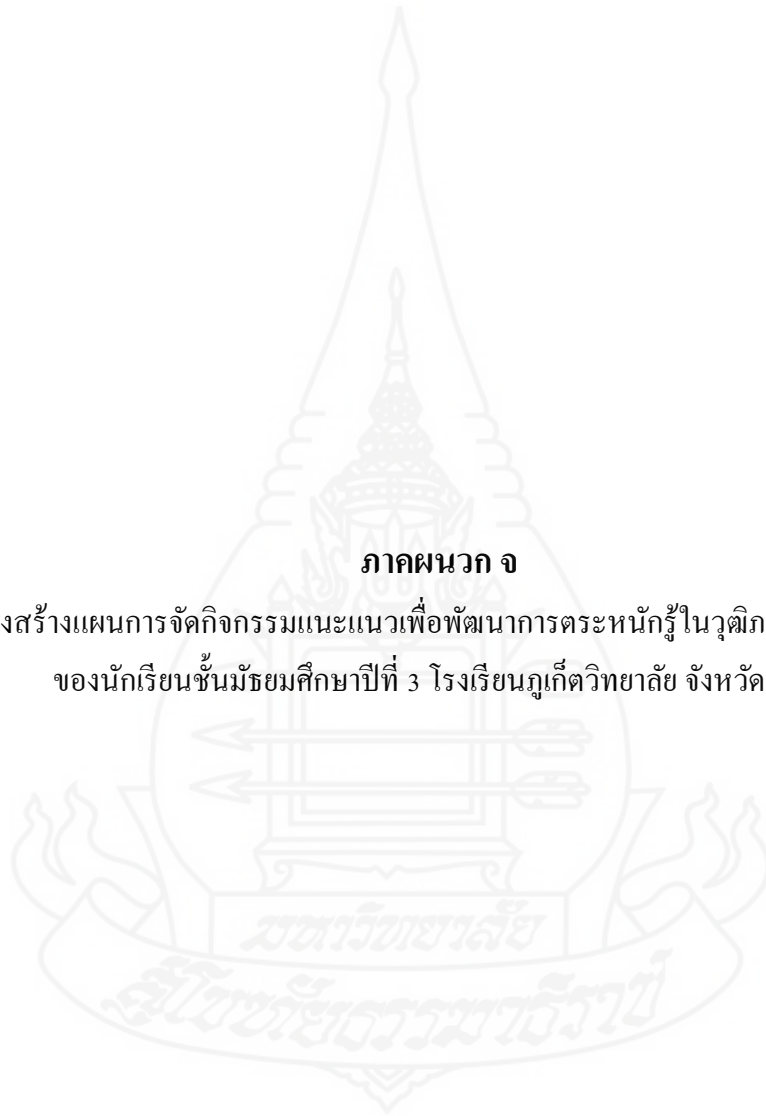
ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การตระหนักรู้ด้านบุคลิกภาพ						
1	ฉันเชื่อว่าคนเราทำอาชีพอะไรก็ได้ที่อยากทำ แม้จะไม่เหมาะสมกับตัวเอง					
2	ฉันไม่สามารถหาอาชีพอะไรที่เหมาะสมกับฉันได้เลย					
3	ฉันยังไม่จำเป็นต้องค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเอง					
4	คนในครอบครัวเดียวกันควรเลือกประกอบอาชีพที่คล้ายๆกัน					
5	ฉันชอบทำงานกลางแจ้งมากกว่าการทำงานในสำนักงาน					
6	ฉันมักจะมุงมุ่นอยู่กับการทำงานเพียงลำพัง					
7	ฉันคิดว่า การได้หาประสบการณ์ใหม่ๆ ดีกว่าการทำงานที่จำเจ					
8	ฉันเชื่อว่าความเป็นตัวตนของฉันจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพในอนาคต					
9	ฉันเป็นคนมีอารมณ์ศิลปินและมักทำได้ดีเมื่อได้ทำงานด้านศิลปะหรือดนตรี					
10	ฉันชอบเป็นผู้ตามที่ดีมากกว่าการได้เป็นผู้นำ					
การตระหนักรู้ด้านความสนใจ						
11	ฉันเลือกที่จะทำงานกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าการทำงานคนเดียวเสียๆ					
12	ฉันสนใจงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับบัญชี การเงิน และตัวเลข					
13	ฉันมักจะมีความสุขเมื่อได้ทำงานเกี่ยวกับการสร้างหรือซ่อมดัดแปลงสิ่งของต่างๆ					
14	ฉันให้ความสำคัญกับการค้นหาความสนใจของตนเอง					
15	ฉันสามารถวางแผนเลือกอาชีพของตนเองให้สอดคล้องกับความสนใจของตนเองได้					
16	ถ้าเลือกได้ฉันเลือกที่จะทำงานด้านศิลปะมากกว่าการทำงานด้านวิชาการ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17	ฉันเคยทำแบบสำรวจความสนใจด้านอาชีพมาแล้วและสามารถทำให้ฉันรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น					
18	ฉันพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจและฉันมีข้อมูลเป็นจำนวนมากเพื่อประกอบการตัดสินใจในอนาคต					
19	ฉันตัดสินใจเลือกแผนการเรียนเพราะสามารถนำไปประกอบอาชีพที่ฉันสนใจได้					
20	ฉันเชื่อว่าคนที่ได้ทำงานที่ตนเองรักและสนใจจะมีความสุข					
การตระหนักรู้ด้านค่านิยม						
21	โตขึ้นฉันจะเป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียง					
22	งานที่ฉันจะเลือกทำในอนาคตต้องเป็นงานที่มีความท้าทายและได้เจอสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอแม้จะมีความเสี่ยงก็ตาม					
23	ฉันรู้สึกดีเมื่อได้ทำงานที่มีการแข่งขันเพราะจะได้พัฒนาตนเอง					
24	ฉันอยากทำอาชีพที่มีความมั่นคงสูง และได้รับการยกย่องจากคนรอบข้าง					
25	ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
26	คำตอบแทนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ควรคำนึงถึงในการเลือกอาชีพ					
27	ฉันเลือกเรียนต่อตามความต้องการของผู้ปกครอง					
28	ฉันกับเพื่อนสนิทจะต้องมีอาชีพที่สนใจเหมือนกันอย่างแน่นอน					
29	ฉันคิดว่าการทำงานตามคำแนะนำของพ่อแม่ เป็นสิ่งที่ดีที่สุด					
30	ฉันรู้ว่ามีอาชีพที่เหมาะสมกับฉันมากกว่า 1 อาชีพ					
การตระหนักรู้ด้านทักษะ						
31	ฉันสามารถซ่อม อุปกรณ์หรือของใช้ที่เสียได้					
32	ฉันจะต้องลงมือปฏิบัติจริงจึงจะเข้าใจได้มากกว่าการดูคนอื่นสาธิตหรือดูวิดีโอ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33	ฉันเป็นพนักงานเป็นระเบียบและเคารพกฎ ข้อบังคับต่างๆเสมอ					
34	เมื่อมีปัญหาฉันมักจะรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไข					
35	ฉันเป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
36	ฉันคิดว่าฉันเป็นคนที่มีจินตนาการสูง					
37	ฉันชอบทำงานที่ได้พูดคุยกับผู้คนจำนวนมาก					
38	ฉันมักเป็นคนที่ทำให้คนรอบข้างสนุกสนานและมีเสียงหัวเราะ					
39	ฉันมักได้รับการคัดเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มและเป็นคนจัดแจงงานให้สมาชิกในกลุ่มทำ					
40	ฉันมีความสุขเมื่อได้จำลองการทำงานธุรกิจในวิชาการงาน					
41	ฉันเป็นคนรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนและสามารถทำสิ่งต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้อยู่ในสภาวะกดดัน					
42	ฉันเป็นคนมีความยืดหยุ่นสูงและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ					

ภาคผนวก จ

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฤๅษีวิทยลัย จังหวัดภูเก็ต

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวิถีภาวะด้านอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/แนวคิด	สื่อ/อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียน เข้าใจวัตถุประสงค์ ของชุดกิจกรรม 2. เพื่อให้ให้นักเรียน เข้าใจวิธีการ ข้อปฏิบัติ ระหว่างการใช้ชุด กิจกรรม 3. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการ ตระหนักรู้ในวิถีภาวะ ด้านอาชีพ	- บรรยาย - เกมส์ - ทำใบงาน ค้นหาตัวเอง	การปฐมนิเทศเป็นการทำ ความเข้าใจและสร้าง ข้อตกลง ระหว่างผู้วิจัย และผู้เรียนเกี่ยวกับแนว ทางการจัดกิจกรรมเป็น การเตรียมความพร้อมใน การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เป็นการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะ ส่งผลให้การดำเนินการ วิจัยเป็นไปได้อย่างดี และ บรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจกรรม	- ตารางเวลาใน การเข้าร่วม กิจกรรม - ใบงานอาชีพใน ฝัน - กระดาษ A4
2	ความจำเป็น ในการ ประกอบ อาชีพ (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ และเข้าใจความจำเป็น ในการประกอบอาชีพ ในอนาคต 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิด ความตระหนักและให้ ความสำคัญกับการ ค้นหาอาชีพที่ เหมาะสมกับตนเองใน อนาคต	- กรณีศึกษา - กิจกรรม กลุ่ม - ศึกษาใบ ความรู้ - อภิปราย หน้าชั้นเรียน	สิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต ของมนุษย์ ก็คืออาชีพ ทุก คนต้องประกอบอาชีพเพื่อ เลี้ยงชีพ ถ้าดูจากแผนการ ศึกษาแห่งชาติฉบับ ปัจจุบัน ก็จะพบว่า รัฐบาล สนับสนุนให้พลเมืองมี ความรู้และมีทักษะในการ ประกอบอาชีพ เนื่องจาก บุคคลจะต้องอยู่กับอาชีพ ที่ตัวเองเลือกเป็นเวลานาน หากบุคคลสามารถเลือก อาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเองและสามารถวาง แผนการเรียนรู้ให้ถูกต้อง ได้ก็	- ใบความรู้ ความจำเป็นใน การประกอบ อาชีพ - ใบความรู้ การ เตรียมตัวเพื่อ ประกอบอาชีพ - บัตรตัวอักษร J,O,B,S

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/แนวคิด	สื่อ/อุปกรณ์
				จะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้น มีความสุขในการทำงาน และจะก่อให้เกิดการ พัฒนาของงาน ทำให้ ประเทศพัฒนาตามไปด้วย	
3	อาชีพกับการศึกษาต่อ (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการ ค้นหาอาชีพเพื่อการ เลือกศึกษาต่อ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจ ความสอดคล้อง ระหว่างอาชีพกับการ เลือกศึกษาต่อ	-กรณีศึกษา -นำเสนอ หน้าชั้นเรียน -กิจกรรม กลุ่ม -ศึกษาใบ ความรู้	การตัดสินใจเลือก แนวทางในการศึกษาต่อ ในสายสามัญหรือสาย อาชีพเป็นทางแยกที่ นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาจำเป็นต้อง เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อเรียนจบหลักสูตรชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น ถ้า เลือกถูกต้องตามความ ต้องการและความถนัด ของตนเองก็จะส่งผลดีใน อนาคต เพราะฉะนั้นหาก นักเรียนทราบอาชีพที่ เหมาะสมกับตนเองใน อนาคตก็จะส่งผลให้ นักเรียนเลือกได้อย่าง ถูกต้องเนื่องจากทุกสาย การเรียนล้วนแล้วแต่ กำหนดอาชีพไว้แล้ว ทั้งสิ้น	-ใบความรู้ เรื่อง สายสามัญ – สายอาชีพ -กระดาษ 100 ปอนด์ แผ่น ใหญ่
4	บุคลิกภาพ กับอาชีพ (50 นาที)	1. เพื่อให้นักเรียนรู้ และเข้าใจความ สอดคล้องระหว่าง บุคลิกภาพกับอาชีพ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้ และเข้าใจบุคลิกภาพ	- กรณีศึกษา - ค้นหา ตัวเองด้วย ใบงาน -นำเสนอ หน้าชั้นเรียน	การประกอบอาชีพเป็น เป้าหมายหลักที่ทุกคนวาง ไว้ในการดำรงชีวิต ซึ่ง การประกอบอาชีพช่วยให้ สามารถเลี้ยงชีพและยังชีพ ได้อย่างมีเกียรติและ	- กรณีศึกษา - ใบงาน แบบ ประเมิน บุคลิกภาพ (MBTI)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/แนวคิด	สื่อ/อุปกรณ์
		ของอาชีพต่างๆ ที่ตนสนใจ		ภาคภูมิใจในตนเอง หากประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพจะทำให้ทำงานสนุก ไม่เบื่องาน และมีความสุขในการทำงาน	
5	ฉันเป็นคนอย่างไร (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง 2. เพื่อให้ให้นักเรียนมีเป้าหมายในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาต่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเองได้	-นำเสนอ หน้าชั้น -อภิปราย -ค้นหา ตัวเองด้วยการทำใบงาน	การที่บุคคลจะวางแผนอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับตนเองได้นั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญ ก็คือ บุคคลต้องรู้จักบุคลิกภาพของตนเอง ด้วยการประเมินบุคลิกภาพของตนเองจะช่วยให้รู้จักตนเองดีขึ้น	- ใบงาน แบบประเมินบุคลิกภาพ
6	ความสนใจของฉัน (50 นาที)	1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสนใจด้านต่างๆ ของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสนใจของตนเองจากแบบสำรวจความสนใจได้ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้อาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจของตนเอง	-กิจกรรม กลุ่ม -อภิปราย -แสดง บทบาท สมมติ	การที่บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองในความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้และส่งผลให้ตนเองรู้สึกต้องการที่จะเป็นหรือต้องการที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ เช่น ความสนใจในอาชีพ	- ใบความรู้ เรื่องความสนใจพื้นฐาน - ใบงาน ความสนใจในงานของฉัน - บัตรตัวอักษร J,O,B,S

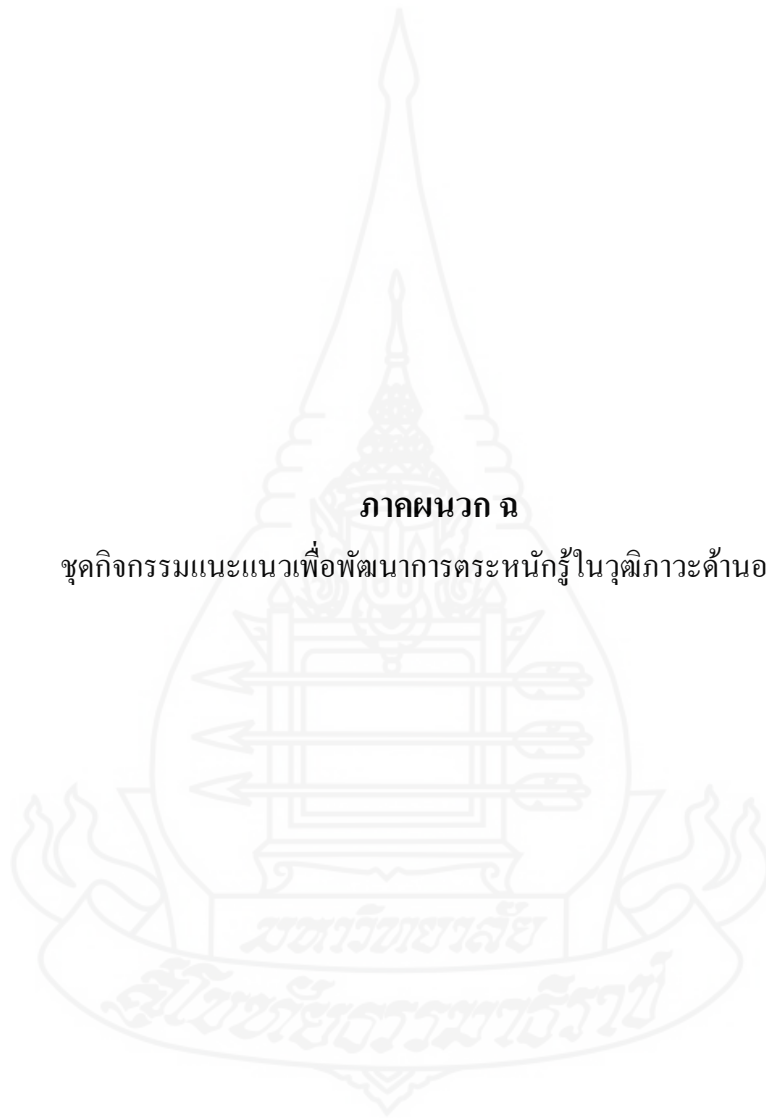
ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/แนวคิด	สื่อ/อุปกรณ์
7	มองหา ตัวตน (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิด ความตระหนักและให้ ความสำคัญในความ สนใจของตนเองมาก ยิ่งขึ้น 2. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถนำความสนใจ ของตนเองมาวางแผน ในการเลือกอาชีพที่ เหมาะสมได้ 3. เพื่อให้ให้นักเรียนบอก กลุ่มอาชีพที่ตนเอง สนใจได้	-ค้นหา ตัวเองด้วย แบบสำรวจ -นำเสนอ หน้าชั้นเรียน	อาชีพในโลกมีอยู่อย่าง หลากหลาย การแบ่งอาชีพ เป็นกลุ่มจะทำให้สามารถ ตัดสินใจเลือกประกอบ อาชีพได้ง่ายขึ้น	-ใบงาน แบบ สำรวจ ความชอบและ ความสนใจใน กลุ่มอาชีพ
8	มาสำรวจ ค่านิยมกัน เถอะ (50 นาที)	1. เพื่อให้นักเรียนรู้ และเข้าใจความหมาย ของค่านิยมด้านอาชีพ 2. เพื่อให้นักเรียน สำรวจค่านิยมของ ตัวเองเพื่อการวางแผน เลือกอาชีพที่เหมาะสม 3. เพื่อให้นักเรียนรู้ และเข้าใจค่านิยมของ ตนเอง 4. เพื่อให้นักเรียน สามารถวิเคราะห์ ตนเองจากแบบสำรวจ ค่านิยมได้	-การใช้บัตร อาชีพ -บรรยาย -ศึกษาใบ ความรู้	การประกอบอาชีพเป็น เป้าหมายหลักที่ทุกคนวาง ไว้ในการดำรงชีวิต ซึ่ง การประกอบอาชีพช่วยให้ สามารถเลี้ยงชีพและยังชีพ ได้อย่างมีเกียรติและ ภาคภูมิใจในตนเอง หาก ประกอบอาชีพได้ เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและ บุคลิกภาพจะทำให้ทำงาน สนุก ไม่เบื่องาน และมี ความสุขในการทำงาน	- ใบความรู้ การ ค้นหาค่านิยม - ใบงาน การ ค้นหาค่านิยม - บัตรอาชีพ
9	ค่านิยมด้าน อาชีพของ ฉัน(50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียน ค้นหาค่านิยมของ ตนเองจากแบบสำรวจ ค่านิยม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้	-อภิปราย -ยกตัวอย่าง -ค้นหา ตัวเองจาก ใบงาน	การเลือกค่านิยมที่มี ความสำคัญเป็นสิ่งที่ จำเป็นต่อการเลือก แนวทางศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพเพราะเป็น	-ใบงาน แบบ สำรวจค่านิยม

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/แนวคิด	สื่อ/อุปกรณ์
		และเข้าใจว่าค่านิยม ของตนเองมีความ สอดคล้องกับอาชีพ แบบไหน		สิ่งที่คนเราจะให้ ความสำคัญต่อชีวิต	
10	ทักษะกับ อาชีพ (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ และเข้าใจทักษะด้าน อาชีพของตนเอง 2. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ และเข้าใจความ สอดคล้องระหว่าง ทักษะกับอาชีพ 3. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ และสามารถค้นหา อาชีพต่างๆ ที่ เหมาะสมกับทักษะ ของตนเองได้	-เกมส์ -นำเสนอ -ค้นหา ตัวเองจาก ใบงาน	การรู้จักและเข้าใจตนเอง ในความสามารถ ความ ถนัดด้านการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทักษะในการประกอบ อาชีพ ด้านคนตรี ก็จะ ส่งผลให้บุคคลสามารถ เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเองได้	- ใบงาน แบบ สำรวจทักษะ ของชั้น - เกมจับคู่ ทักษะกับอาชีพ
11	สิ่งดีในตัว ฉัน (50 นาที)	1. เพื่อให้นักเรียนได้ ค้นหาทักษะที่โดดเด่น ของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียน ตัดสินใจเลือกอาชีพที่ ตรงกับทักษะของ ตนเองได้	-กรณีศึกษา -ค้นหา ตัวเองจาก ใบงาน -ศึกษาใบ ความรู้ -นำเสนอ	ทักษะความสามารถเป็น สิ่งที่มีติดตัวในแต่ละ บุคคล บางคนอาจมีได้เอง เรียกว่า พรสวรรค์ แต่บาง คนสามารถเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถด้วยการ หมั่นฝึกฝนให้เกิดมีขึ้น เรียกว่าพรแสวง ทักษะ ความสามารถในแต่ละคน จะแตกต่างกัน บางคนอาจ เก่งในหลายด้าน บางคน เก่งเพียงด้านเดียว แต่คง ไม่มีใครที่ไม่เก่งอะไรเลย จึงควรค้นหาทักษะ ความสามารถของตนเอง ให้พบ	-ใบงาน แบบ สำรวจพหุ ปัญญา และใบ ความรู้ พหุ ปัญญา

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/แนวคิด	สื่อ/อุปกรณ์
12	นี้แหละฉัน ในอนาคต (50 นาที)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ และเข้าใจวิถีภาวะ ด้านอาชีพของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถ สรุปและ วางแผนการศึกษาให้ เหมาะสมกับอาชีพที่ เหมาะสมกับตนเอง	-กรณีศึกษา -สรุปใบงาน -นำเสนอ	การที่บุคคลจะ วางแผนเป้าหมายชีวิตและ เป้าหมายการทำงานจะ ส่งผลให้บุคคลประสบ ความสำเร็จในชีวิตและ การทำงานมากยิ่งขึ้น เพราะจะได้ทำงานอย่างมี กระบวนการ การ วางแผนเป้าหมายด้านอาชีพก็ เช่นเดียวกัน การ วางแผนเป้าหมายอย่างมี กระบวนการ ทั้งการได้ สำรวจตัวเอง ในด้านความ สนใจ บุคลิกภาพ ทักษะ และค่านิยมของบุคคล ก็ จะนำไปสู่การวางแผน อนาคตและประสบ ความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น	- ใบงาน ภาพรวมของฉัน
13	ปัจฉิมนิเทศ (50 นาที)	เพื่อสรุปชุดกิจกรรม และให้นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับชุดกิจกรรม	- บรรยาย - ใบงาน	การตระหนักรู้ในวิถีภาวะ ด้านอาชีพ ที่ออกแบบมา เป็นชุดกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนสามารถรู้จักและ เข้าใจตนเอง สามารถ ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผน ชีวิตด้านอาชีพ และ สามารถปรับตนได้อย่าง เหมาะสมในการเลือก ศึกษาต่อ ทั้งในด้าน บุคลิกภาพ ทักษะ ค่านิยม และความสนใจ	-แผนที่นำทางสู่ อาชีพในอนาคต

ภาคผนวก ฉ

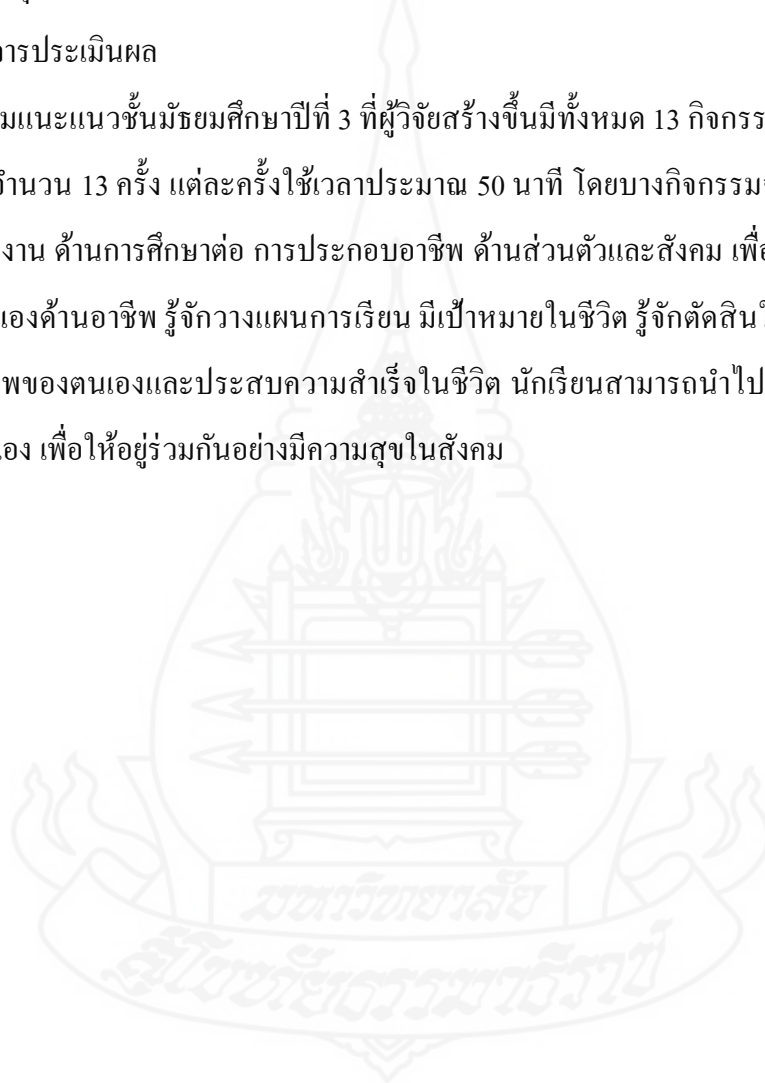
ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณลักษณะด้านอาชีพ

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวได้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ทวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต โดยมีการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้กระบวนการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ชื่อกิจกรรม แนวคิด วัตถุประสงค์ เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม (ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปผล) การประเมินผล

ชุดกิจกรรมแนะแนวชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 13 กิจกรรม ใช้เวลา ในการจัดกิจกรรม จำนวน 13 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที โดยบางกิจกรรมจะมีเอกสาร เช่น ใบความรู้ ใบงาน ด้านการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้นักเรียนรู้จักการค้นพบตนเองด้านอาชีพ รู้จักวางแผนการเรียน มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักตัดสินใจเลือกให้เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองและประสบความสำเร็จในชีวิต นักเรียนสามารถนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาตนเอง เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

**โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต**

วันที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์
19 ม.ค 59	ปฐมนิเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 2. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจวิธีการ ข้อปฏิบัติ ระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม 3. เพื่อให้ นักเรียนเห็นความสำคัญของการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ
22 ม.ค 59	ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนรู้และเข้าใจความจำเป็นในการประกอบอาชีพในอนาคต 2. เพื่อให้ นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองในอนาคต
26 ม.ค 59	อาชีพกับการศึกษาต่อ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนเห็นความสำคัญของการค้นหาอาชีพเพื่อการเลือกศึกษาต่อ 2. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจความสอดคล้องระหว่างอาชีพกับการเลือกศึกษาต่อ
29 ม.ค 59	บุคลิกภาพกับอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนรู้และเข้าใจความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพกับอาชีพ 2. เพื่อให้ นักเรียนรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของอาชีพต่างๆ ที่ตนสนใจ
2 ก.พ 59	ฉันเป็นคนอย่างไร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง 2. เพื่อให้ นักเรียนมีเป้าหมายในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง 3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาต่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเองได้
3 ก.พ 59	ความสนใจของฉัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนรู้และเข้าใจความสนใจด้านต่างๆของตนเอง 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสนใจของตนเองจากแบบสำรวจความสนใจได้ 3. เพื่อให้ นักเรียนรู้อาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจของตนเอง

วันที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์
5 ก.พ 59	มองหาตัวตน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญในความสนใจของตนเองมากยิ่งขึ้น 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความสนใจของตนเองมาวางแผนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมได้ 3. เพื่อให้นักเรียนบอกกลุ่มอาชีพที่ตนเองสนใจได้
9 ก.พ 59	มาสำรวจค่านิยมกันเถอะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความหมายของค่านิยมด้านอาชีพ 2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจค่านิยมของตัวเองเพื่อการวางแผนเลือกอาชีพที่เหมาะสม 3. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจค่านิยมของตนเอง 4. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองจากแบบสำรวจค่านิยมได้
10 ก.พ 59	ค่านิยมด้านอาชีพของฉันทัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนค้นหาค่านิยมของตนเองจากแบบสำรวจค่านิยม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจว่าค่านิยมของตนเองมีความสอดคล้องกับอาชีพแบบไหน
12 ก.พ 59	ทักษะกับอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจทักษะด้านอาชีพของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสอดคล้องระหว่างทักษะกับอาชีพ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้และสามารถค้นหาอาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับทักษะของตนเองได้
16 ก.พ 59	สิ่งดีในตัวฉัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนได้ค้นหาทักษะที่โดดเด่นของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตรงกับทักษะของตนเองได้
17 ก.พ 59	นี่แหละฉันในอนาคต	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจภาวะด้านอาชีพของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ สรุปและวางแผนการศึกษาให้เหมาะสมกับอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
19 ก.พ 59	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อสรุปชุดกิจกรรมและให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ

แนวคิด

การปฐมนิเทศเป็นการทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลง ระหว่างผู้วิจัยและผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนสำหรับผู้เรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปได้อย่างดี และบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการ ข้อปฏิบัติ ระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม
3. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบงาน อาชีพในฝัน
- กระดาษ A4

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน ชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของชุดกิจกรรม รวมถึงโครงการสอน ข้อปฏิบัติ ตารางเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และบทบาทของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการ ข้อปฏิบัติ ในการใช้ชุดกิจกรรม รวมทั้งอธิบายให้นักเรียนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียน บอกอาชีพที่ตนสนใจ คนละ 1 อาชีพ เมื่อตอบเสร็จผู้วิจัยมอบกระดาษ A4 ให้ 1 ใบ แล้วให้นักเรียนยื่นบนกระดาษใบนั้นเอาไว้ หากนักเรียนคนต่อไปตอบอาชีพที่ซ้ำกันก็ให้ไปยื่นบนกระดาษใบเดียวกัน ยิ่งตอบอาชีพเดียวกันมากเท่าไรการยื่นบนกระดาษใบเดียวกันก็ยิ่งยาก

1.2 ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ผู้วิจัยแจกใบงาน เรื่อง อาชีพในฝัน

2.2 ผู้วิจัยให้ทำใบงานอาชีพในฝัน โดยให้นักเรียนออกแบบ ใบงานของตัวเองให้สอดคล้องกับอาชีพที่ตนสนใจอยากทำในอนาคต ซึ่งในใบงานจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ดังนี้

1) ชื่ออาชีพ	2) ลักษณะงานที่ทำ
3) คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ	4) เส้นทางสู่การประกอบอาชีพ
5) เหตุผลที่เลือกอาชีพนี้	6) ข้อดีและข้อเสียของอาชีพ

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาข้อมูลพร้อมทั้งออกแบบใบงานของตนเอง

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ผู้วิจัยให้นักเรียน ร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมและความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนนำ “ใบงานอาชีพในฝัน” กลับไปทำเป็นการบ้าน โดยการนำข้อมูลที่ได้สืบค้นในคาบ ไปออกแบบใบงานในแบบฉบับของตนเองและนำมาส่งในครั้งถัดไป

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมโดยรวมและกล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรมนี้ และความสำคัญของการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนให้ความสำคัญและมีความตั้งใจในการให้ความร่วมมือพร้อมทั้งนัดหมายการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งการซักถามและการร่วมแสดงความคิดเห็น
2. ความสนใจในการค้นหาข้อมูลอาชีพในฝัน

อาชีพในฝัน

ชื่อ ชั้น..... เลขที่.....

กิจกรรมที่ 2 ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ

แนวคิด

สิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ก็คืออาชีพ ทุกคนต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพ ถ้าดูจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ก็จะพบว่า รัฐบาลสนับสนุนให้พลเมืองมีความรู้และมีทักษะในการประกอบอาชีพ เนื่องจากบุคคลจะต้องอยู่กับอาชีพที่ตัวเองเลือกเป็นเวลานาน หากบุคคลสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและสามารถวางแผนการเรียนให้ถูกต้องได้ก็จะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นมีความสุขในการทำงานและจะก่อให้เกิดการพัฒนาของงาน ทำให้ประเทศพัฒนาตามไปด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความจำเป็นในการประกอบอาชีพในอนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับ

ตนเองในอนาคต

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบความรู้ ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ
- ใบความรู้ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
- บัตรตัวอักษร J,O,B,S

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และร่วมพูดคุยเรื่อง อาชีพในฝันจากใบงานที่ได้ทำในครั้งที่แล้ว พร้อมเก็บรวบรวมใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยเล่าข่าวที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับข่าวอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากปัญหาการว่างงาน ซึ่งเชื่อมโยงกับความจำเป็นในการประกอบอาชีพ และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน โดยการจับสลาก จากบัตรอักษร 4 ตัว คือ J,O,B,S หากได้ตัวอักษรเดียวกันก็จะได้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
- 2.2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ใบความรู้ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ และอภิปรายกันในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ ให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง และตอบข้อซักถามจากเพื่อนร่วมชั้น

3.2 ผู้วิจัยสรุป ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ เพิ่มเติมทั้งในประเด็นที่นักเรียนได้กล่าวถึงและยังไม่ได้กล่าวถึง

3.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เพิ่มเติม ในหัวข้อ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

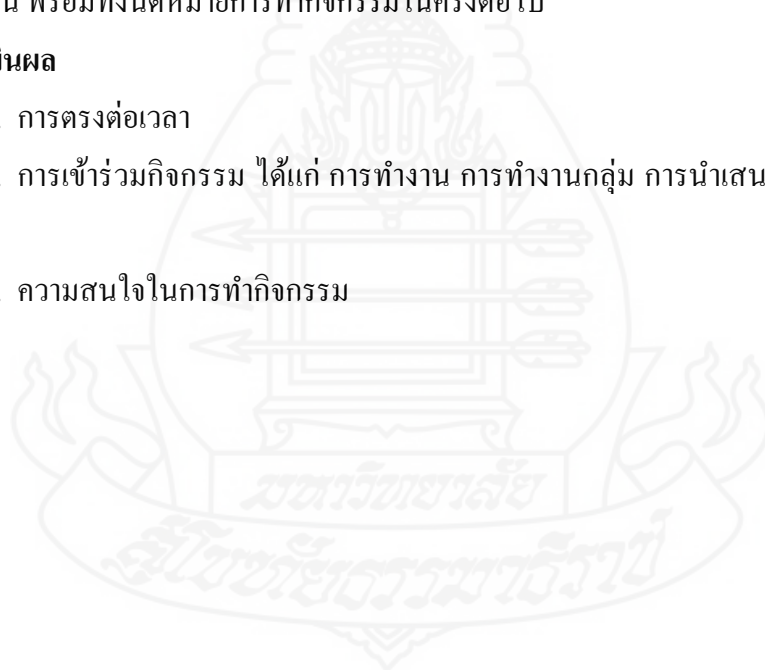
ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพของแต่ละคน เพื่อให้ได้เข้าสู่อาชีพในฝันของตนเอง

สรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุป ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ หลักในการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และสรุปประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบความรู้และใบงานกลับคืน พร้อมทั้งนัดหมายการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การทำงาน การทำงานกลุ่ม การนำเสนอ การถาม การตอบคำถาม
3. ความสนใจในการทำกิจกรรม

ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นที่มาของรายได้ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ในอดีตสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้เป็นหน้าที่ของพ่อแม่เป็นผู้จัดหาให้แก่สมาชิก ด้วยการผลิตขึ้นใช้เองในครอบครัว โดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินซื้อหา ปัจจุบันการดำรงชีวิตในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีการศึกษามากขึ้น ความรู้ที่ได้รับจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้มาซื้อปัจจัยสี่และสิ่งของอื่น ๆ ในการดำรงชีวิตและสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม อาชีพมีอยู่มากมาย ควรพิจารณาเลือกประกอบอาชีพที่มีความถนัดและความสนใจ สุจริต มีความมั่นคงในชีวิตและมีรายได้เพียงพอ ความจำเป็นของการประกอบอาชีพมีดังนี้

กลุ่ม “J”

1. เพื่อตนเอง

เป็นการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้เงินหรือรายได้มาใช้จ่ายใช้สอยสำหรับการดำเนินชีวิต และตอบสนองความต้องการของตนเอง เช่น ซื้อเครื่องซักผ้า เครื่องตัดหญ้า เตารีด ไมโครเวฟ รถยนต์ ฯลฯ ซื้อสิ่งสร้างความบันเทิงและการพักผ่อน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิกิตทัศน์ ตลอดจนซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เครื่องประดับราคาแพง น้ำหอม เครื่องสำอาง เป็นต้น

กลุ่ม “O”

2. เพื่อครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุด สมาชิกของครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน เช่น พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกและให้การศึกษา เพื่อประกอบอาชีพในอนาคต ลูกมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา แล้วแสวงหาอาชีพ เพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูตนเอง พ่อแม่ และทุกคนในครอบครัว ให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กลุ่ม “B”

3. เพื่อชุมชน

ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือสังคม หากสมาชิกแต่ละครอบครัวประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้องตามกฎหมาย และมีอาชีพที่มั่นคง รายได้ดี และมีโอกาsk้าวหน้าภายในชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจของชุมชนเจริญรุ่งเรืองสามารถพึ่งพาตนเองได้

กลุ่ม “S”

4. เพื่อประเทศชาติ

เมื่อประชาชนในชาติมีการประกอบอาชีพ มีรายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทำให้อัตราการว่างงานลดน้อยลง ย่อมเป็นการแก้ไขปัญหาสังคมให้กับรัฐบาล สภาพสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีการใช้ทรัพยากรภายในชุมชน รายได้เกิดการหมุนเวียน ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก้าวหน้า ผลจากการที่ประชาชนประกอบอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ชุมชนมีความเข้มแข็งและซื่อสัตย์ให้แก่รัฐ เพื่อรัฐจะได้นำไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างถนน สะพาน เขื่อน โรงไฟฟ้า เป็นต้น การประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนและในประเทศจึงเป็นการช่วยพัฒนาประเทศชาติได้อีกทางหนึ่ง

จากความจำเริญดังกล่าว ทำให้ทุกคนในชาติต้องประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ซึ่งจะนำพาความสุขมาสู่ชุมชนหรือสังคมโดยรวม และก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในด้านการสร้างความเจริญและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาทางสังคมและการพัฒนาประเทศให้ก้าวไกล สามารถแข่งขันในระดับมาตรฐานสากลได้

ที่มา : <http://pattaraporn.t.weebly.com/>

❁ ————— ❁ ————— ❁

ถามตัวเองให้ดีว่าสิ่งที่คุณทำในวันนี้
เป็นการทำเพื่ออนาคตในวันข้างหน้าแล้วหรือยัง

ใบความรู้ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ

คนทุกคนต้องประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่ควรเลือกแนวทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต บางคนอาจเริ่มแนวทางเพื่อการประกอบอาชีพแล้วเลือกศึกษาเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพต่อไป หรือการเลือกอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญและทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนได้ เนื่องจากในเรื่องนี้จะมีผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่มาก นับตั้งแต่บุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด และมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมากที่สุด คือ พ่อแม่ บุคคลอื่นๆ ภายในครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เนื่องมาจากเด็กวัยรุ่นไทยยังอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของระบบการศึกษา สถิติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความนิยมของท้องถิ่น โรงเรียนและสังคมส่วนรวม และวัยรุ่นเองก็ยังไม่ตระหนักชัดในความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และลักษณะบุคลิกภาพของตนเองอย่างแท้จริง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพบุคคลจะต้องคำนึงถึง

1. ความถนัดส่วนตัว คนเราแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน การได้ทำงานหรือประกอบอาชีพที่ตนถนัดโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานหรืออาชีพนั้นย่อมมีมาก ตรงข้ามถ้าได้ทำงานที่ตนเองไม่ถนัด นอกจากจะทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรแล้วยังทำให้ขาดความสุขในการทำงานนั้น ๆ อีกด้วย ความถนัดส่วนตัว เป็นสิ่งที่วัยรุ่นจะต้องค้นพบในตนเอง โดยจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่ใช่พิจารณาโดยผิวเผินจากความชอบ ความสนใจเพียงอย่างเดียว คนบางคนมีความชอบ มีความสนใจ แต่อาจจะไม่ได้มีความถนัดก็เป็นได้ ความถนัดจึงเป็นความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ดีเป็นพิเศษ เช่น ความถนัดทางตัวเลข ความถนัดในการพูด การใช้ภาษา ความถนัดในการแสดงถึงแม้ว่าการทำงานใด ๆ ย่อมต้องอาศัยการฝึกฝน การมีความรู้เบื้องต้น แต่ความถนัดก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำงานให้ได้ดี

2. ความสนใจ ความชอบในอาชีพนั้น ๆ โดยความเป็นจริงแล้วในวัยรุ่นเรามักจะสนใจและชอบอาชีพที่เด่นและโก้ มากกว่าจะพิจารณาอาชีพต่าง ๆ ที่เรามีความสามารถหรือแนวโน้มที่จะถนัดในอาชีพนั้นความสนใจ ความรักในการที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ ก็มีส่วนสำคัญอยู่บ้าง แต่ถ้าสนใจแล้วไม่ถนัดเลยก็จะไม่สามารถทำให้อาชีพนั้นเจริญก้าวหน้า เช่น วัยรุ่นหลายคนที่สนใจอาชีพที่เกี่ยวกับเครื่องดนตรีกลไก แต่กลับมีความถนัดในการพูด การใช้ภาษา ไม่ถนัดในด้านการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ก็ไม่ควรเลือกอาชีพในด้านนี้ เพราะการทำในสิ่งที่ไม่มีความถนัดจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ยาก

3. การเลือกอาชีพตามความคาดหวังของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ต้องเลือกอาชีพตามที่พ่อแม่คาดหวังเพียงเพื่อให้พ่อแม่พอใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่วัยรุ่นจะต้องพิจารณาให้ดี การเลือกอาชีพโดยตามใจพ่อแม่โดยไม่พิจารณาถึงความพอใจ ความสนใจ ความถนัด และ

ความสามารถของตนเอง อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ คำแนะนำของพ่อแม่เน้น เต็มเปี่ยมด้วยความรัก ความปรารถนาดี ประกอบกับความห่วงและประสบการณ์ชีวิต ย่อมเป็นคำแนะนำที่ดี มีประโยชน์ต่อเรา แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้าย วัยรุ่นจะต้องมีแผนการเลือกอาชีพที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวเองให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้โดยจะต่อพิจารณาข้อมูลต่างๆ ให้รอบคอบ

4. การเลือกอาชีพตามเพื่อน ในช่วงวัยรุ่นเพื่อนจะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อชีวิตเรามากที่สุด ดังนั้นจึงมีวัยรุ่นเป็นจำนวนมากที่ตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อการประกอบอาชีพตามเพื่อนเพียงเพราะว่าต้องการเรียนหรืออยู่ร่วมกลุ่มเดียวกันเพื่อนที่ใกล้ชิด เพื่อนอาจให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ แต่เราจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตนเองมากที่สุด

5. โอกาสที่จะเข้าทำงาน ในปัจจุบันในการเลือกเรียนอะไรก็ตาม เราจะต้องคำนึงถึงโอกาสที่จะทำงานด้วย เช่น อาชีพครูในปัจจุบันจะมีการแข่งขันเพื่อสอบคัดเลือกเข้าทำงาน โดยมีผู้สมัครจำนวนมากที่ตำแหน่งน้อย โอกาสที่จะเข้าทำงานจึงยาก ถ้าเราเลือกเรียนเพื่อประกอบอาชีพนี้ก็จะต้องมั่นใจตนเอง ว่ามีระดับสติปัญญา มีความสามารถสูงกว่าธรรมดา เพื่อจะมีโอกาสที่จะได้มีงานทำ

6. การเลือกอาชีพจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาในด้านสุขภาพด้วย คนที่สายตาสั้นไม่ควรเลือกอาชีพที่จะต้องใช้สายตามาก หรือในการประกอบอาชีพบางอย่างไม่รับคนที่มียุทธาในทางสายตา เช่น อาชีพแอร์โฮสเตส คนที่มีปัญหาสุขภาพ เช่น โรคภูมิแพ้ฝุ่น แพ้ผงละออง ไม่ควรเลือกอาชีพที่ทำให้ต้องอยู่กับสิ่งที่จะทำให้เกิดแพ้ เช่น อาชีพช่างตัดผม เสริมสวย ช่างก่อสร้าง เป็นต้น

7. สติปัญญาหรือความสามารถ การเรียนวิชาชั้นสูงจำเป็นต้องอาศัยสติปัญญา ซึ่งอาจดูได้จากระดับคะแนนหรือผลการเรียนที่ผ่านมา นอกจากนั้นการสอบได้คะแนนสูงๆ ในวิชาใดก็พอจะชี้ให้เราได้ว่ามีแนวโน้มที่จะเรียนได้ดี มีความสามารถสูงในวิชานั้นซึ่งควรนำมาพิจารณาเพื่อการตัดสินใจด้วย

8. ทุนทรัพย์ในการเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพนั้นๆ ถ้าเราต้องการเป็นวิศวกร เราต้องเรียนวิศวกรรมในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งต้องใช้ทุนทรัพย์สูงมาก ผู้ปกครองมีทุนเพียงพอได้หรือไม่ เราจะสามารถหาทุนได้จากแหล่งใด

9. ข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวกับอาชีพที่เลือก โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับลักษณะงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพนั้น แนวโน้มในอนาคต รายได้หรือผลตอบแทน ข้อจำกัดและความเสี่ยง โอกาสก้าวหน้า วัยรุ่นจะต้องรู้จักนำข้อมูลหลายๆ ด้านมาเปรียบเทียบแล้วจึงตัดสินใจ นอกจากนั้นวัยรุ่นควรพิจารณาความรู้สึกของตนเองให้ถ่องแท้ เนื่องจากในช่วงวัยรุ่นความสนใจและความต้องการอาจจะมีลักษณะที่หิวโหว่า ไม่มีการไตร่ตรองโดยแท้จริง การเลือกอาชีพ

นอกจากจะต้องพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เรายังพบว่าลักษณะการเลือกอาชีพของวัยรุ่นมักเลือกเพราะอิทธิพลจากสื่อมวลชน และผู้ปกครอง เพื่อนฝูงอีกด้วย

ที่มา : <http://guidance.obec.go.th/?p=1051>

ทุก 'หนึ่งนาทีก่อน' ที่คุณใช้ไปในการ 'วางแผน'

จะประหยัดเวลาได้อย่างน้อย 'สามนาทีก่อน' ในการปฏิบัติตามแผน

กิจกรรมที่ 3 อาชีพกับการศึกษาต่อ

แนวคิด

การตัดสินใจเลือกแนวทางในการศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพเป็นทางแยกที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อเรียนจบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถ้าเลือกถูกต้องตามความต้องการและความถนัดของตนเองก็จะส่งผลดีในอนาคต เพราะฉะนั้นหากนักเรียนทราบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองในอนาคตก็จะส่งผลให้นักเรียนเลือกได้อย่างถูกต้องเนื่องจากทุกสายการเรียนล้วนแล้วแต่กำหนดอาชีพไว้แล้วทั้งสิ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการค้นหาอาชีพเพื่อการเลือกศึกษาต่อ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความสอดคล้องระหว่างอาชีพกับการเลือกศึกษาต่อ

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

ใบความรู้ เรื่อง สายสามัญ – สายอาชีพ

กระดาษ 100 ปอนด์ แผ่นใหญ่

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและทบทวนความรู้ที่ได้จากกิจกรรมครั้งก่อนหน้า

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษาต่อ และความสำคัญของการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ซึ่งจะส่งผลถึงอาชีพในอนาคตของนักเรียน พร้อมทั้งยกตัวอย่างรุ่นพี่ที่เป็นที่รู้จักของนักเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาต่อ

1.2 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวของรุ่นพี่ที่ผู้วิจัยเล่าให้ฟัง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ฟังสายสามัญ และฟังสายอาชีพ ตามความชอบและความสนใจของตนเอง ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และเขียนข้อดีและข้อเสียของสายการเรียนที่ตนเองเลือก

2.2 ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน และให้เพื่อนร่วมชั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการเรียนสายสามัญ – สายอาชีพ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับสายสามัญ – สายอาชีพ และให้วางแผนเลือกศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพเมื่อจบม.3 พร้อมทั้งวางแผนถึงการศึกษาต่อในระดับที่

สูงขึ้น โดยเชื่อมโยงกับอาชีพในฝันจากใบงานในครั้งที่ 1 หรือนักเรียนคนไหนอยากเปลี่ยนอาชีพก็ได้

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ให้นักเรียนสรุปการวางแผนอนาคตทางการศึกษาและอาชีพของตัวเองให้เพื่อนร่วมชั้นและผู้วิจัยฟัง โดยการสุ่มจากผู้วิจัย

4.2 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นสรุปผล

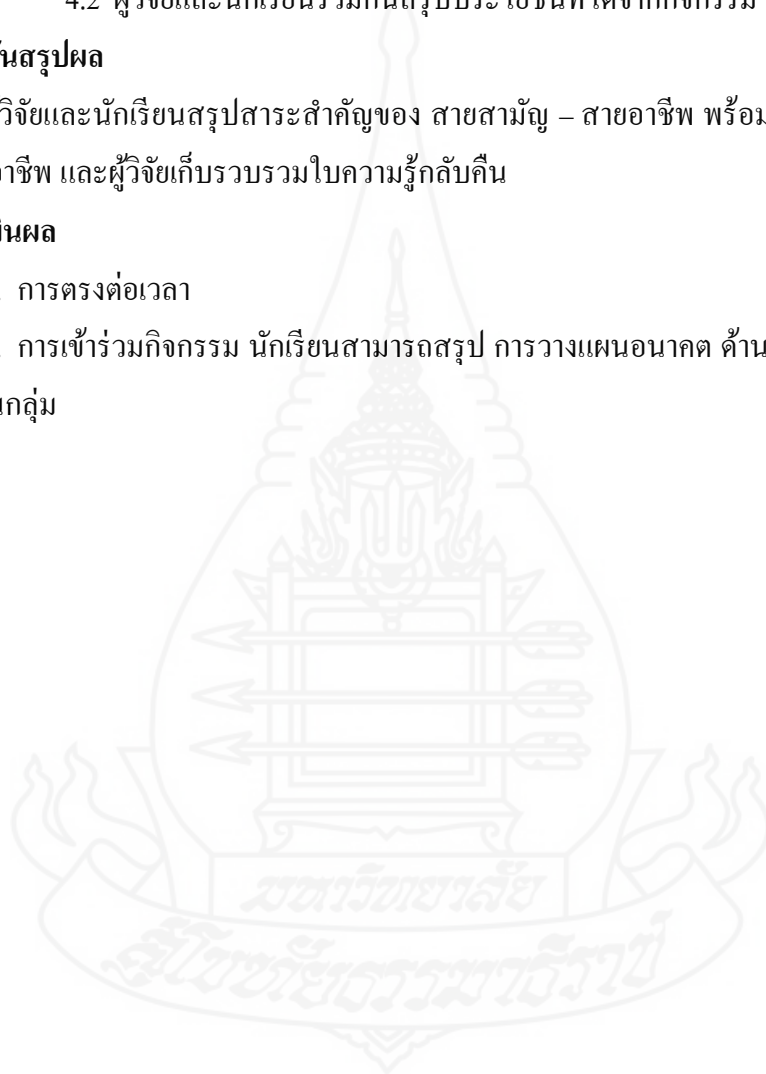
ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปสาระสำคัญของ สายสามัญ – สายอาชีพ พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบความรู้กลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา

2. การเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถสรุป การวางแผนอนาคต ด้านการศึกษาและอาชีพ

การทำงานกลุ่ม

สายสามัญ – สายอาชีพ

สายสามัญ

การศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ม.4 , ม.5 , ม.6) จะใช้เวลาเรียน 3 ปี การศึกษา โดยสรุปแล้วอาจแบ่งวิชาเลือกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ (แนวการเรียน อังกฤษ – จีน และ อังกฤษ – ฝรั่งเศส)

แนวทางการศึกษาต่อสำหรับผู้ที่จะจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายในกลุ่มวิชาเลือก กลุ่มนี้อาจศึกษาต่อในสาขาอักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ สังคมศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ จิตวิทยา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน จิตกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ มัณฑนศิลป์ โบราณคดี พลศึกษา ศิลปการักษ์ เป็นต้น

แนวทางประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา เช่น นักอักษรศาสตร์ ล่าม-แปล มัคคุเทศก์ ครู-อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย นักการทูต นักปกครอง บรรณารักษ์ นักจิตวิทยา นักประชาสัมพันธ์ เลขานุการ นักหนังสือพิมพ์ นักประพันธ์ นักแสดง จิตรกร มัณฑนกร นักโบราณคดี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการกีฬา ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เป็นต้น

2. กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ (แนวการเรียน คณิต – อังกฤษ และ MEP)

แนวทางการศึกษาต่อสำหรับผู้ที่จะจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายในกลุ่มวิชาเลือก กลุ่มนี้อาจศึกษาต่อในสาขาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ สถิติศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น และสาขาตามกลุ่มวิชาที่ 1 ทั้งหมด

แนวทางประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา เช่น นักบัญชี นักบริหารธุรกิจ-บริหารงานบุคคล เลขานุการ นักเศรษฐศาสตร์ นักสถิติ นักคณิตศาสตร์ เป็นต้น และอาชีพตามกลุ่มวิชาที่ 1 ทั้งหมด

3. กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

แนวทางการศึกษาต่อสำหรับผู้ที่จะจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายในกลุ่มวิชาเลือก กลุ่มนี้อาจศึกษาต่อในสาขาแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ กายภาพบำบัด รังสีวิทยา รังสีเทคนิค พนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สถิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ การประมง สถาปัตยกรรมศาสตร์ เคมิปิบัติ เป็นต้น และสาขาตามกลุ่มวิชาที่ 1 และ 2 ทั้งหมด

แนวทางประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ สัตวแพทย์ เกษตรกร พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักกายภาพบำบัด นักรังสีวิทยา เจ้าหน้าที่เทคนิคการแพทย์ พนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ประมง นักวิชาการประมง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ สถาปนิก นักเคมี เป็นต้น และอาชีพตามกลุ่มวิชาที่ 1 และ 2 ทั้งหมด

ที่มา : <http://www.vcharkarn.com/blog/39100>

สายอาชีพ

จุดมุ่งหมายของสายอาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพ จึงมั่นใจได้ว่า เมื่อเรียนต่อสายอาชีพจะไม่ตกงาน เมื่อจบ ปวช. สามารถศึกษาต่อระดับ ปวส. หรือ มหาวิทยาลัยได้

สาขาวิชาในสายอาชีพ มี 5 สาขาวิชา ดังนี้

- อุตสาหกรรม - เกษตรกรรม - ศิลปกรรม - คหกรรม - พาณิชยกรรม

การศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา

นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วมีทางเลือกในการศึกษาต่อทางด้านสายอาชีพอีกทางหนึ่ง นั่นก็คือศึกษาต่อใน โรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งใช้เวลาในการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 3 ปี โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อพัฒนากำลังคนระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือและระดับผู้ชำนาญการ เฉพาะสาขาวิชาชีพ (ระดับเทคนิค) ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นผู้ปฏิบัติงานหัวหน้างานหรือเป็นผู้ประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระได้โดยเน้นการแก้ปัญหาสร้างองค์ความรู้ในอาชีพ มีบุคลิกภาพ คุณธรรมและเจตคติที่ดี หลังจากศึกษาจบแล้วสามารถศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) อีก 2 ปี หรืออาจจะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี 4 ปีก็ได้เช่นกัน

หลักสูตรการศึกษา

เปิดการศึกษาในประเภทวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

1.1 สาขาวิชาเครื่องกล แบ่งออกเป็น สาขางานยานยนต์ เครื่องกลอุตสาหกรรม เครื่องกลเรือ เครื่องกลเกษตร ตัวถังและสีรถยนต์

1.2 สาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง แบ่งออกเป็น สาขางานเครื่องมือกล ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกล เขียนแบบเครื่องกล ชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเกษตร แม่พิมพ์พลาสติก แม่พิมพ์โลหะ

1.3 สาขาวิชาโลหะการแบ่งออกเป็น สาขางานเชื่อมโลหะ อุตสาหกรรมต่อตัวถังรถโดยสาร

1.4 สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น สาขางานไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคม เมคคาทรอนิกส์ เทคนิคคอมพิวเตอร์

1.5 สาขาวิชาการก่อสร้างแบ่งออกเป็น สาขางานก่อสร้าง โยธา สถาปัตยกรรม เครื่องเรือน และการตกแต่งภายใน สัรวจ

1.6 สาขาวิชาการพิมพ์ แบ่งออกเป็น สาขางานการพิมพ์

1.7 สาขาวิชาแว่นตาและเลนส์ แบ่งออกเป็น สาขางานแว่นตาและเลนส์

1.8 สาขาวิชาการต่อเรือ แบ่งออกเป็น สาขางานต่อเรือโลหะ ต่อเรือไม้ ต่อเรือไฟเบอร์กลาส นาวาสถาปัตยกรรม ซ่อมบำรุงเรือ

1.9 สาขาวิชาผลิตภัณฑ์ยาง แบ่งออกเป็น สาขางานผลิตภัณฑ์ยาง

2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ

2.1 สาขาวิชาพาณิชยกรรมแบ่งออกเป็น สาขางานการบัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจสถานพยาบาล การประชาสัมพันธ์ ภาษาต่างประเทศ งานสำนักงานสำหรับผู้พิการทางสายตา

2.1 สาขาวิชาธุรกิจบริการ แบ่งออกเป็น สาขางานการจัดการความปลอดภัย การจัดการความสะอาด

3. ประเภทวิชาศิลปกรรม

3.1 สาขาวิชาศิลปกรรมแบ่งออกเป็น สาขางานจิตรศิลป์ การออกแบบ ศิลปหัตถกรรม อุตสาหกรรมเครื่องหนัง เครื่องเคลือบดินเผา เทคโนโลยีการถ่ายภาพฯ เครื่องประดับอัญมณี ช่างทองหลวง เทคโนโลยีศิลปกรรม การพิมพ์สกรีน คอมพิวเตอร์กราฟิก ศิลปหัตถกรรมโลหะ รูปพรรณและเครื่องประดับ ดนตรีสากล เทคโนโลยีนิเทศศิลป์ ช่างทันตกรรม

4. ประเภทวิชาคหกรรม

4.1 สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกายแบ่งออกเป็น สาขางานผลิตและตกแต่งสิ่งทอ ออกแบบเสื้อผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมเสื้อผ้า ธุรกิจเสื้อผ้า

4.2 สาขาวิชาอาหารและโภชนาการแบ่งออกเป็น สาขางานอาหารและโภชนาการแปรรูปอาหาร ธุรกิจอาหาร

4.3 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์แบ่งออกเป็น สาขางานคหกรรมการผลิต คหกรรมการบริการ ธุรกิจคหกรรม คหกรรมเพื่อการโรงแรม

4.4 สาขาวิชาเสริมสวยแบ่งออกเป็น สาขางานเสริมสวย

5. ประเภทวิชาเกษตรกรรม

5.1 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์แบ่งออกเป็น สาขางานพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร ช่างเกษตร เกษตรทั่วไป การประมง

6. ประเภทวิชาประมง

6.1 สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แบ่งออกเป็น สาขางานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

6.2 สาขาวิชาแปรรูปสัตว์น้ำ แบ่งออกเป็น สาขางานแปรรูปสัตว์น้ำ การผลิตชุมชนและผลิตภัณฑ์

6.3 สาขาวิชาประมงทะเล แบ่งออกเป็น สาขางานประมงทะเล

7. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

7.1 สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น สาขางานการโรงแรม การท่องเที่ยว

8. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

8.1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ แบ่งออกเป็น สาขางานเทคโนโลยีสิ่งทอ

8.2 สาขาวิชาเคมีสิ่งทอ แบ่งออกเป็น สาขางานเคมีสิ่งทอ

8.3 สาขาวิชาอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป แบ่งออกเป็น สาขางานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

9. ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

9.1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งออกเป็น สาขางาน เทคโนโลยีสารสนเทศ

9.2 สาขาวิชาเทคโนโลยีระบบเสียง แบ่งออกเป็น สาขางาน เทคโนโลยีระบบเสียง

ที่มา :

http://www.trueplookpanya.com/true/guidance_after_m3.php?cms_category_id=114

ค้นคว้าเพิ่มเติม วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต <http://www.ptc.ac.th/>

วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต <http://phuketvc.ac.th/>

วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต <http://www.polyphuket.ac.th/>

การรู้จักตัวเอง

คือ จุดเริ่มต้นของความรู้ทั้งหมด

กิจกรรมที่ 4 บุคลิกภาพกับอาชีพ

แนวคิด

การประกอบอาชีพเป็นเป้าหมายหลักที่ทุกคนวางไว้ในการดำรงชีวิต ซึ่งการประกอบอาชีพช่วยให้สามารถเลี้ยงชีพและยังชีพได้อย่างมีเกียรติและภาคภูมิใจในตนเอง หากประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพจะทำให้ทำงานสนุก ไม่เบื่องาน และมีความสุขในการทำงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพกับอาชีพ
2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของอาชีพที่ตนสนใจ

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- กรณีศึกษา
- ใบงาน แบบประเมินบุคลิกภาพตามตัวบ่งชี้ของมายเออร์ – บริกส์ (MBTI)

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และสอบถามนักเรียนให้นักเรียนบอกบุคลิกภาพของผู้วิจัยที่นักเรียนสังเกตเห็น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยเล่ากรณีศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องของรุ่นพี่เกี่ยวกับผลของการเลือกอาชีพ โดยไม่ได้ตรวจสอบบุคลิกภาพทำให้ไม่ประสบความสำเร็จกับอาชีพที่ตนเองจบการศึกษามา

1.2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับอาชีพ

2.2 ผู้วิจัยยกตัวอย่างอาชีพและให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และบอกบุคลิกภาพที่

เหมาะสมกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยแจกใบงาน แบบประเมินบุคลิกภาพตามตัวบ่งชี้ของมายเออร์ – บริกส์

(MBTI)

3.2 ให้นักเรียนทำแบบประเมินพร้อมทั้งแปลผลและสรุปผลของตนเอง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

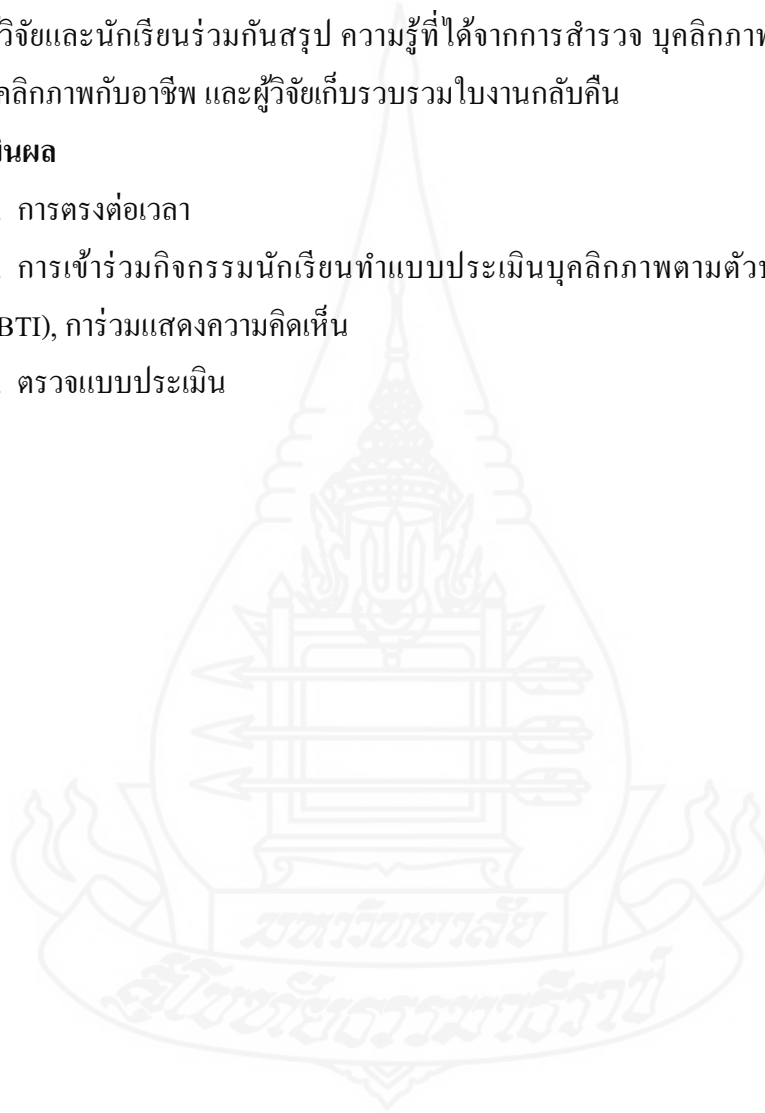
4.1 ให้นักเรียนนำเสนอการแปลผลของนักเรียน โดยการสุ่ม ให้นักเรียนบอก บุคลิกภาพ อาชีพที่เหมาะสม และสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของอาชีพที่ได้จากการ แปลผล

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุป ความรู้ที่ได้จากการสำรวจ บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลิกภาพกับอาชีพ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบงานกลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนทำแบบประเมินบุคลิกภาพตามตัวบ่งชี้ของมายเออร์ – บริกส์ (MBTI), การร่วมแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจสอบประเมิน

กรณีศึกษา

นาย ก. เป็นรุ่นพี่ของนักเรียน จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากห้องเรียนธรรมดา และสอบเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในห้องเรียน โครงการพิเศษส่งเสริม วิทย์-คณิต ได้ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็เลือกเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยชื่อดังของประเทศ เนื่องจากสอบเข้าได้และได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและคนรอบข้าง โดยไม่ได้ค้นหาตัวเองว่าตัวเองเหมาะสมกับอาชีพวิศวกรหรือไม่ เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีก็ได้รับโอกาสให้ไปทำงานในต่างประเทศ โดยการประกอบอาชีพวิศวกรทำงานได้เพียง 2 ปี ก็ถามตัวเองว่าทำไมถึงไม่มีความสุขไม่มีแรงกระตุ้นในการทำงาน ทำได้ แต่งานไม่พัฒนา จึงหาคำตอบให้กับตัวเองได้ว่า อาชีพนี้ไม่เหมาะสมกับตนเอง จึงพยายามค้นหาตัวเองว่าตัวเองเหมาะสมกับอาชีพอะไร จึงไปฝึกอาชีพกับหลักสูตรระยะสั้น สุดท้ายค้นหาตัวเองจนเจอ คือ ชอบงานที่เป็นเจ้าของธุรกิจของตัวเอง ชอบทำขนม จึงกลับประเทศไทยและมาเป็นเจ้าของธุรกิจมี โรงงานไอศกรีมเล็กๆ เป็นของตนเองโดยมีความสุขกับการได้พัฒนาสูตรและคิดค้นสูตรใหม่ๆ ที่แตกต่างจากของคนอื่น

เป็นที่น่าเสียดายกับเวลาทั้งหมดที่ผ่านทั้งการเรียนและการทำงาน และเป็นที่น่าดีใจเช่นกันที่ไม่เสียเวลาไปมากกว่านี้และกล้าที่จะออกมาจากกรอบที่วางไว้

แบบประเมินบุคลิกภาพตามตัวบ่งชี้ของมายเออร์ – บริกส์ (MBTI)

คำอธิบาย : ในแต่ละข้อให้เลือกเพียงตัวเลือก “ก” หรือ “ข” เพียงตัวเลือกเดียวที่สอดคล้องกับตัว
ท่านมากที่สุด (แม้จะชอบทั้งคู่ก็ต้องเลือกเพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น)

1. ข้าพเจ้าชอบที่จะ
 - ก. แก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่มีความสลับซับซ้อน
 - ข. เลือกทำงานที่เคยทำสำเร็จมาแล้ว
2. ข้าพเจ้าชอบที่จะ
 - ก. ทำงานตามลำพังในที่สงบเงียบ
 - ข. อยู่ตรงทำงานกำลังดำเนินอยู่
3. ข้าพเจ้าชอบหัวหน้าที่
 - ก. ได้สร้างและกำหนดเกณฑ์การทำงานและการตัดสินใจไว้ให้แล้ว
 - ข. ใส่ใจต่อความต้องการและช่วยเหลือลูกน้องรายบุคคล
4. เมื่อข้าพเจ้าทำงานเกี่ยวกับโครงการ ข้าพเจ้าต้องการ
 - ก. ทำให้เสร็จและปิดโครงการทันที
 - ข. ไม่รีบปิดโครงการเพื่อไว้หากต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
5. เมื่อต้องตัดสินใจ สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึง คือ
 - ก. การคิดเชิงเหตุผล การมีข้อมูลและความคิดเห็น
 - ข. ความรู้สึกและค่านิยมของคน
6. เมื่อต้องทำงาน โครงการ ข้าพเจ้าจะ...
 - ก. คิดทบทวนหลายครั้งก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเริ่มดำเนินการอย่างไร
 - ข. เริ่มต้นลงมือทำงานทันที พร้อมกับคิดไปทำไปทีละขั้น
7. เมื่อต้องทำงาน โครงการ ข้าพเจ้าชอบที่จะ ...
 - ก. คงวิธีการควบคุมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
 - ข. ตรวจสอบหาแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ดำเนินการ
8. ในการทำงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักจะ ...
 - ก. ทำพร้อมกันหลายโครงการ และพยายามหาความรู้จากแต่ละโครงการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 - ข. เลือกทำโครงการที่มีความท้าทายมากที่สุดเพียงโครงการเดียวและจะทุ่มเทอย่างเต็มที่

9. ข้าพเจ้ามักจะ ...

ก. จัดทำรายการและแผนการทำงานก่อนที่จะเริ่มต้นทำงาน และไม่พอใจอย่างยิ่งถ้าถูกปรับเปลี่ยนไปจากแผนที่กำหนดไว้

ข. หลีกเลี่ยงการทำแผนแต่จะปล่อยให้งานคืบหน้าไปเองขณะที่ทำงานนั้น

10. เมื่ออภิปรายปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ข้าพเจ้าสามารถ...

ก. มองเห็นภาพรวมได้โดยง่าย

ข. เข้าใจจุดใดจุดหนึ่งของสถานการณ์นั้นได้อย่างลึกซึ้งได้โดยง่าย

11. เมื่อมีเสียงกริ่งโทรศัพท์ดังขึ้นที่ทำงานหรือที่บ้าน ปกติข้าพเจ้า

ก. รู้สึกว่าเป็นเสียงที่รบกวนการทำงาน

ข. ไม่รังเกียจที่จะรับสายโทรศัพท์ทันที

12. คำใดที่อธิบายตรงกับตัวข้าพเจ้าได้ดีกว่ากัน ระหว่าง ...

ก. การวิเคราะห์ (analytical)

ข. ความเข้าอกเข้าใจ (empathetic)

13. เมื่อข้าพเจ้าลงมือทำการบ้าน ข้าพเจ้ามักจะ ...

ก. ทำอย่างสม่ำเสมอและคงเส้นคงวา

ข. ทำอย่างเต็มที่แต่มีช่วงหยุดเป็นช่วงๆ

14. เมื่อข้าพเจ้าเกิดได้ยินใครพูดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ข้าพเจ้ามักจะพยายาม...

ก. นำมาเกี่ยวข้องกับประสบการณ์เก่าของข้าพเจ้าและคิดว่าคล้ายกันไหม

ข. วิเคราะห์และประเมินเนื้อหาที่ได้ยินนั้น

15. เมื่อข้าพเจ้าเกิดความคิดใหม่ขึ้น ข้าพเจ้ามักจะ ...

ก. ลงมือทำดู

ข. ลองพิจารณาใคร่ครวญความคิดใหม่นั้นอีกหลายครั้ง

16. เมื่อต้องทำงาน โครงการ ข้าพเจ้ามักจะ ...

ก. ตีกรอบงานให้แคบลง เพื่อที่จะมองเห็นภาพได้ชัดเจนและตรงประเด็นยิ่งขึ้น

ข. ขยายขอบเขตงานออกไป เพื่อให้สามารถครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ครบ

17. เมื่อข้าพเจ้าอ่านอะไรก็แล้วแต่ ข้าพเจ้ามักจะ ...

ก. พึ่งความคิดไปยังข้อความที่เขียนนั้น

ข. อ่านแต่ละบรรทัด เพื่อหาคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความคิดต่าง ๆ

18. เมื่อข้าพเจ้าจำเป็นต้องตัดสินใจโดยเร่งด่วน ข้าพเจ้ามัก...
- ก. รู้สึกอึดอัดใจและอยากได้ข้อมูลเพิ่มเติม
 - ข. สามารถตัดสินใจได้จากข้อมูลเท่าที่มีอยู่
19. ในการประชุม ข้าพเจ้ามักจะ...
- ก. ค่อย ๆ ประมวลผลความคิดตนเองในขณะที่พูดถึงเรื่องนั้น
 - ข. พูดออกไปก็ต่อเมื่อได้ใคร่ครวญความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างดีแล้ว
20. ในการทำงาน ประเด็นที่ข้าพเจ้าชอบใช้เวลาค่อนข้างมากกว่าคือ
- ก. ประเด็นที่เกี่ยวกับความคิด
 - ข. ประเด็นที่เกี่ยวกับคน
21. ในการประชุม ข้าพเจ้ามักถูกรบกวนให้รำคาญใจกับคนที่...
- ก. ชอบเสนอความคิดมากมายที่ยังขาดความชัดเจน
 - ข. ทำให้เสียเวลาที่ประชุมไปกับการพูดถึงรายละเอียดของการทำงานอย่างถี่อึบ
22. ข้าพเจ้าชอบเป็น...
- ก. คนตื่นเช้า
 - ข. คนนอนดึก
23. รูปแบบการเตรียมพร้อมก่อนเข้าร่วมประชุมของข้าพเจ้า คือ
- ก. อยากเข้าประชุมและได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม
 - ข. เตรียมตัวพร้อมเต็มที่ และขีดเขียนวาระหัวข้อการประชุมนั้นออกมา
24. ในที่ประชุมข้าพเจ้าชอบคนที่ ...
- ก. สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้ดี
 - ข. ให้ความสำคัญกับงาน
25. ข้าพเจ้าชอบการทำงานกับหน่วยงานที่ ...
- ก. กระตุ้นการใช้ปัญญาในการทำงานให้กับข้าพเจ้า
 - ข. ข้าพเจ้าผูกพันกับเป้าหมายและพันธกิจ
26. ช่วงสุดสัปดาห์ ข้าพเจ้ามักจะ...
- ก. วางแผนล่วงหน้าว่าจะทำอะไรบ้าง
 - ข. ไปดูว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แล้วจึงตัดสินใจเข้าร่วมตามนั้น
27. ข้าพเจ้าเป็นคนประเภท...
- ก. ชอบออกไปพบปะผู้คน
 - ข. ชอบใช้ความคิดไตร่ตรอง

28. ข้าพเจ้าชอบทำงานกับหัวหน้าที่...

ก. เต็มไปด้วยความคิดใหม่ ๆ

ข. เป็นนักปฏิบัติที่ดี

ตั้งแต่ข้อ 29 –32 แต่ละข้อมี 2 ข้อความให้เลือกเพียงอย่างเดียวระหว่าง “ก” หรือ “ข”

29. ก. สังคม (social)

ข. เป็นทฤษฎี (theoretical)

30. ก. ความเป็นเจ้าความคิด (ingenuity)

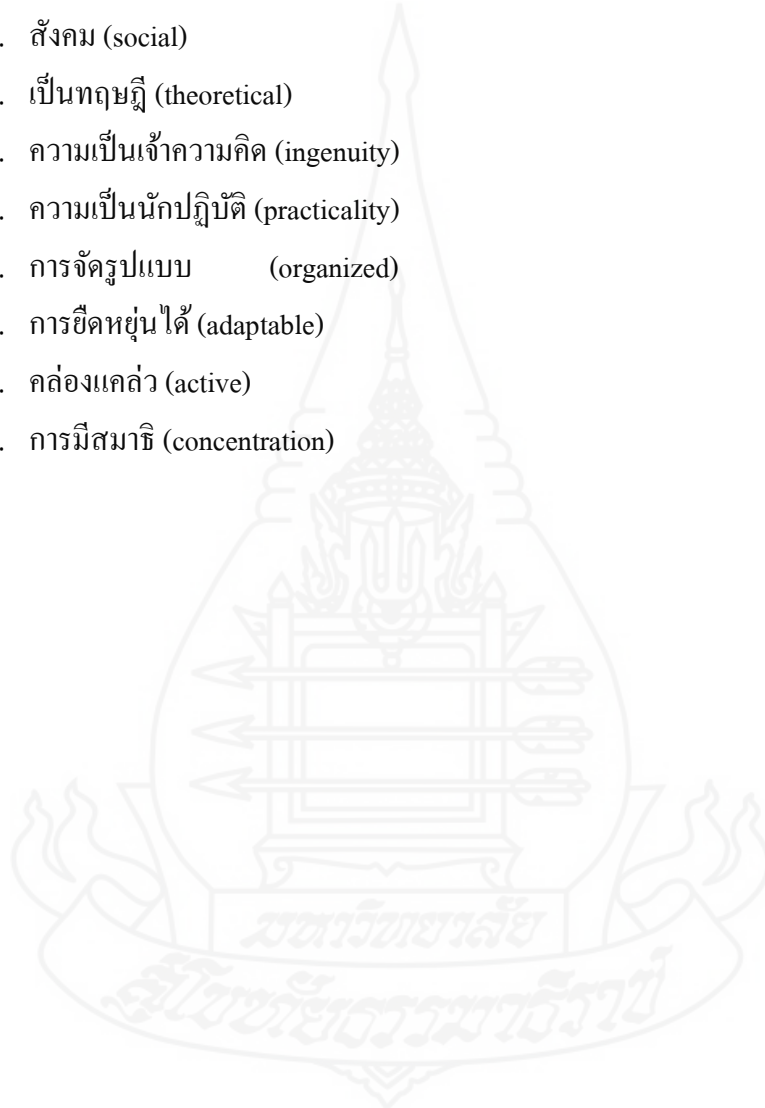
ข. ความเป็นนักปฏิบัติ (practicality)

31. ก. การจัดรูปแบบ (organized)

ข. การยืดหยุ่นได้ (adaptable)

32. ก. คล่องแคล่ว (active)

ข. การมีสมาธิ (concentration)

กระดาษคำตอบ

I	E	S	N	T	F	J	P
2 ก.	2 ข.	1 ข.	1 ก.	3 ก.	3 ข.	4 ก.	4 ข.
6 ก.	6 ข.	10 ข.	10 ก.	5 ก.	5 ข.	7 ก.	7 ข.
11 ก.	11 ข.	13 ก.	13 ข.	12 ก.	12 ข.	8 ข.	8 ก.
15 ข.	15 ก.	16 ก.	16 ข.	14 ข.	14 ก.	9 ก.	9 ข.
19 ข.	19 ก.	17 ก.	17 ข.	20 ก.	20 ข.	18 ข.	18 ก.
22 ก.	22 ข.	21 ก.	21 ข.	24 ข.	24 ก.	23 ข.	23 ก.
27 ข.	27 ก.	28 ข.	28 ก.	25 ก.	25 ข.	26 ก.	26 ข.
32 ข.	32 ก.	30 ข.	30 ก.	29 ข.	29 ก.	31 ก.	31 ข.
I เท่ากับ E ไม่ต้องนับ ข้อ 11		S เท่ากับ N ไม่ต้องนับ ข้อ 16		T เท่ากับ F ไม่ต้องนับ ข้อ 24		J เท่ากับ P ไม่ต้องนับ ข้อ 23	
รหัสที่ได้ คือ							
.....							

ที่มา : <http://guidance.obec.go.th/?p=997>

รหัสที่ได้ คือ

บุคลิกภาพที่ได้ คือ.....

.....

.....

.....

เหมาะกับอาชีพ

.....

.....

คนที่มองออกไปข้างนอก คือคนที่ฝัน

คนที่มองเข้าไปข้างในเท่านั้น คือคนที่อยู่กับความจริง

แปลผล

ISTJ มีลักษณะจริงจัง เจียบขริ่ม ประสบความสำเร็จได้จากความตั้งใจจริง และมีความละเอียดรอบคอบ เป็นคนพูดจริงทำจริง มีระเบียบ มีขั้นตอนในการทำงาน ยึดถือสิ่งที่เห็นจริง และไว้ใจได้ จะควบคุมให้ทุกสิ่งที่ตนรับผิดชอบได้เรียบร้อย มักตัดสินใจโดยตนเองว่าสิ่งใดควรให้ความเอาใจใส่ โดยไม่สนใจต่อสิ่งที่มารบกวน หรือคำทักท้วงใดๆ **เหมาะกับอาชีพ** นักบัญชี นักธุรกิจ นักกฎหมาย นิติกร ผู้พิพากษา ทันตแพทย์ ทหาร โปรแกรมเมอร์ ผู้ปฏิบัติการทั่วไป นักเศรษฐศาสตร์

ISTP มีลักษณะภายนอกดูเยือกเย็น เจียบ ตำรวม ช่างสังเกต และวิเคราะห์ชีวิตด้วยความสนใจใคร่รู้ และมักจะมีมุขตลกขบขันของตัวเอง แสดงออกมาโดยไม่คาดคิด ปกติสนใจในเรื่องที่มีเหตุผล มักจะมีคำถามว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ในการพิจารณาความจริง จะยึดหลักตรรกะของเหตุและผล **เหมาะกับอาชีพ** ช่างฝีมือ ช่างก่อสร้าง ช่างเครื่องยนต์ ผู้รักษาความปลอดภัย นักสถิติ

ISFJ มีลักษณะเจียบขริ่ม เป็นมิตร มีความรับผิดชอบ และมีคุณธรรม ทำงานอย่างอุทิศตน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ มักให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เป็นคนละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง และแม่นยำ ไม่สนใจเรื่องเทคนิค สามารถจดจำรายละเอียดได้ดี มีความซื่อสัตย์ เกรงใจผู้อื่น มีความเข้าใจในชีวิต และให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้อื่น **เหมาะกับอาชีพ** ผู้นำทหาร ผู้จัดการ นักสืบ ตำรวจปฏิบัติการ ผู้บัญชาการตำรวจ ครู ผู้พิพากษา นักบัญชี นักเศรษฐศาสตร์ นักธุรกิจ พยาบาล บรรณาธิการ บรรณารักษ์ พระ หมอสอนศาสนา นักตกแต่งภายใน เลขานุการ

ISFP มีลักษณะสงบเสงี่ยม ดูเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว มีเมตตา ถ่อมตัวในเรื่องความสามารถ มักหลบหลีกการโต้แย้ง จะไม่บีบบังคับความคิดเห็นหรือค่านิยมของคนอื่น ไม่ชอบเป็นผู้นำ แต่จะเป็นผู้ตามที่ดี การทำงานให้สำเร็จจะทำตามสบาย เพราะจะสนุกอยู่กับภาวะปัจจุบัน และจะไม่ยอมเสียความรู้สึกไปกับความรีบร้อน หรือการบีบบังคับ **เหมาะกับอาชีพ** นักดนตรี ครู ศิลปิน บรรณารักษ์ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้แต่งเพลง นักเขียน

INFP มีลักษณะเป็นผู้มีความ پاکเพียร ริเริ่ม และมุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ปรารถนาให้สำเร็จ จะทุ่มเทความสามารถทั้งหมดในการทำงาน เด็ดเดี่ยว ซื่อตรง ห่วงใยผู้อื่น เชื่อมมั่นในหลักการของตนเอง จึงมักจะได้รับเกียรติและความเชื่อถือจากผู้อื่นในการตัดสินใจ **เหมาะกับอาชีพ** เสมียน นักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักดนตรี นักเขียน นักสังคมสงเคราะห์ ครู แพทย์ ศิลปิน

INFP มีลักษณะเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและจริงจัง ซื่อสัตย์ แต่จะถ่อมตัว ไม่ค่อยพูด มักสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความคิด ภาษา และ โครงการอิสระที่ตนเองริเริ่มขึ้น ดูเหมือนว่าจะทำงานมากเกินไป แต่ในที่สุดก็ทำทุกสิ่งจนสำเร็จ เป็นมิตรแต่ไม่ค่อยแสดงออก ไม่ค่อยยึดติดหรือให้ความสำคัญกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ **เหมาะกับอาชีพ** ครู นักดนตรี นักแสดง นักหนังสือพิมพ์ นักแปล นักจิตบำบัด พระ นักวิจัยทางวิทยาศาสตร์

INTP มีลักษณะเงียบ สාරวม และระมัดระวัง สนใจเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับทฤษฎีหรือวิทยาศาสตร์ ชอบการแก้ปัญหาแบบตรรกะ และการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ความคิดและเหตุผล ให้ความสนใจในงานสังคมหรือการพูดคุยเพียงเล็กน้อย มีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ มีความต้องการอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจเพื่อที่จะนำความสนใจนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ **เหมาะกับอาชีพ** นักวิทยาศาสตร์ สถาปนิก อาจารย์มหาวิทยาลัย แพทย์ นักเคมี นักกฎหมาย ครู นักชีววิทยา นักคณิตศาสตร์ นักคอมพิวเตอร์ วิศวกรออกแบบและพัฒนา

INTJ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเองสูง มีพลังความคิด และจุดมุ่งหมายในสิ่งที่ตนสนใจ จะมีพลังในการจัดการเพื่อทำงานนั้นให้สำเร็จ เป็นคนช่างสงสัย ช่างพินิจพิเคราะห์ รักอิสระ มีความมุ่งมั่นจนกระทั่งบางครั้งดูเหมือนคนทุรัง รู้จักมองข้ามสิ่งเล็กน้อยเพื่อประสบความสำเร็จในสิ่งที่สำคัญว่า **เหมาะกับอาชีพ** นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ อาจารย์มหาวิทยาลัย วิศวกร แพทย์ โปรแกรมเมอร์ นักเศรษฐศาสตร์ นักประดิษฐ์ ผู้นำทหาร ผู้พิพากษา นักกฎหมาย

ESTP มีลักษณะเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ไม่ค่อยวิตกกังวล สนุกกับเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา มีแนวโน้มที่จะชอบเครื่องจักรกล และการกีฬาที่มีผู้อื่นร่วมกิจกรรมด้วย ปรับตัวง่าย อดทน ให้คุณค่าแนวอนุรักษนิยม ไม่ชอบการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ยืดเยื้อ มักเป็นเลิศในการควบคุมดูแลอุปกรณ์เครื่องจักร**เหมาะกับอาชีพ** ตำรวจ คนขับรถ นักสืบ โปรแกรมเมอร์ นักวิเคราะห์ นักสถิติ วิศวกร นักแสดง ช่างไม้ ช่างกล ผู้ประพันธ์เพลง นักบิน นักกีฬา ศิลปิน นักลงทุน

ESFP มีลักษณะชอบสังคม เข้ากับคนง่าย มีมนุษยสัมพันธ์ดี สนุกสนานได้กับทุกสิ่ง สามารถทำให้ผู้อื่นสนุกสนาน ชอบการกีฬา และการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นจริงขึ้นมา รับรู้สนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมักชอบเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น มักจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่า เข้าในทฤษฎี เป็นเลิศในการใช้สามัญสำนึก ปฏิบัติการเกี่ยวกับวัตถุและบุคคลได้ดี **เหมาะกับอาชีพ** ครูอนุบาล ครูประถม ผู้ดูแลเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ ผู้แต่งเพลง นักเขียน

ESTJ มีลักษณะเป็นคนพูดจริงทำจริง นิยมสิ่งที่จับต้องได้ มีหัวใจด้านธุรกิจหรือด้านเครื่องจักรกล ไม่ค่อยสนใจวิชาการที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์ แต่สามารถปรับตัวและทำงานนั้นได้เมื่อจำเป็น ชอบในการจัดการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงอาจเป็นนักบริหารที่ดีได้ ถ้าคำนึงถึงความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้อื่นบ้าง **เหมาะกับอาชีพ** นักลงทุน ตำรวจที่ทำงานศูนย์บัญชาการ ตำรวจสืบสวน นักกีฬา นักแสดง

ESFJ มีลักษณะจิตใจโอบอ้อมอารี ช่างพูด มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งตรงชอบที่จะช่วยเหลือผู้อื่น จึงเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความกระตือรือร้น ต้องการความปรองดอง และอาจสร้างบรรยากาศนั้นให้เกิดขึ้นได้ ชอบทำสิ่งที่ดีให้กับบุคคลอื่น จะทำงานได้ดีเมื่อได้รับคำชม หรือได้รับการสนับสนุน **เหมาะกับอาชีพ** พยาบาล ครูประถม นักบัญชี นักเศรษฐศาสตร์ เลขานุการ นักกายภาพบำบัด ผู้ทำงานด้านศาสนา เจ้าหน้าที่การบิน ผู้ทำงานด้านสุขภาพ ผู้ทำงานธนาคาร

ENFP มีลักษณะกระตือรือร้นสูง มองโลกในแง่ดี ช่างคิดช่างฝัน สามารถทำได้เกือบทุกสิ่งที่น่าสนใจ มักแก้ปัญหาที่ยากได้อย่างรวดเร็ว และสามารถช่วยผู้อื่นในการแก้ปัญหา มักชอบทำงานที่ต้องใช้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการวางแผน มีความสามารถในการหาเหตุผลโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ **เหมาะกับอาชีพ** นักลงทุน นักจิตวิทยา นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ นักการเมือง ครู นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร

ENTP มีลักษณะคล่องแคล่ว ช่างคิด มักเก่งในหลาย ๆ ด้าน มีอิทธิพลต่อกลุ่มสูง มีความตื่นตัว มักพูดจาขวานผ่าซาก อาจโต้เถียงข้าง ๆ คู ๆ เพื่อความสนุก มีสติปัญญาดีในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และท้าทาย ไม่ให้ความสำคัญต่องานที่ต้องทำเป็นแบบแผนซ้ำ ๆ อาจจะไปหาความสนใจใหม่ครั้งแล้วครั้งเล่า มักเปลี่ยนความสนใจไปสู่สิ่งใหม่ ๆ เสมอ เป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยทักษะในการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อสิ่งที่ตนต้องการ **เหมาะกับอาชีพ** นักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ โปรแกรมเมอร์ นักกฎหมาย นักออกแบบซอฟต์แวร์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักประดิษฐ์ วิศวกร นักลงทุน ช่างภาพ นักแสดง ตัวแทนฝ่ายขาย

ENFJ มีลักษณะชอบโต้ตอบ มีความรับผิดชอบสูง ห่วงใยต่อความคิดและความต้องการของผู้อื่น จัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเต็มที่ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็น หรือนำการอภิปรายกลุ่มอย่างคล่องแคล่วและมีหลักการ เป็นคนชอบเข้าสังคม กว้างขวาง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มักมีความอ่อนไหวตามคำชม และคำวิพากษ์วิจารณ์ **เหมาะกับอาชีพ** นักจิตวิทยา พระ ครู นักสังคมสงเคราะห์ นักการเมือง นักการทูต ผู้ให้คำปรึกษา นักเขียน

ENTJ มีลักษณะจริงใจ เปิดเผย ตัดสินใจเด็ดขาด มีลักษณะของผู้นำ มักมีความสามารถในการพูดอย่างมีเหตุผลและชาญฉลาด เช่น การพูดในที่ชุมชน สนใจข่าวสารรอบตัว และสนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองเสมอ บางครั้งอาจแสดงความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่จริง เหมาะกับอาชีพ นักบริหารในองค์กร นักวิทยาศาสตร์ โปรแกรมเมอร์ นักกฎหมาย ผู้พิพากษา นักลงทุน อาจารย์มหาวิทยาลัย

ที่มา : www.astrosimple.com/article/index.php?item=mbti

กิจกรรมที่ 5 ฉันเป็นคนอย่างไร

แนวคิด

การที่บุคคลจะวางแผนอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับตนเองได้นั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญ ก็คือ บุคคลต้องรู้จักบุคลิกภาพของตนเองด้วย การประเมินบุคลิกภาพของตนเองจะช่วยให้รู้จักตนเองดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนมีเป้าหมายในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาต่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเองได้

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบงาน แบบประเมินบุคลิกภาพ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้จักตนเอง พร้อมทั้งพูดคุยเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำในครั้งที่แล้ว

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจบุคลิกภาพที่โดดเด่นของตนเอง และขออาสาสมัครให้ออกมาตอบหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นให้เพื่อนในชั้นเรียนช่วยกันบอกบุคลิกภาพที่โดดเด่น ซึ่งอาจจะเหมือนหรือไม่เหมือนกับที่เราคิด

1.2 ผู้วิจัยสรุปถึงความสำคัญของการได้ค้นหาบุคลิกภาพของตนเองในทุกๆ ด้านเพื่อการเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับการประกอบอาชีพของบุคคล

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 นักเรียนทำใบงานเรื่อง “แบบประเมินบุคลิกภาพ”

3.2 ศึกษาวิธีการคิดคะแนนแบบประเมินบุคลิกภาพ

3.3 ให้นักเรียนแปลผลการสำรวจและวิเคราะห์เพื่อหาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง

3.4 ให้นักเรียนเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง 3 อาชีพ และวางแผนการศึกษาต่อให้เหมาะสม

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

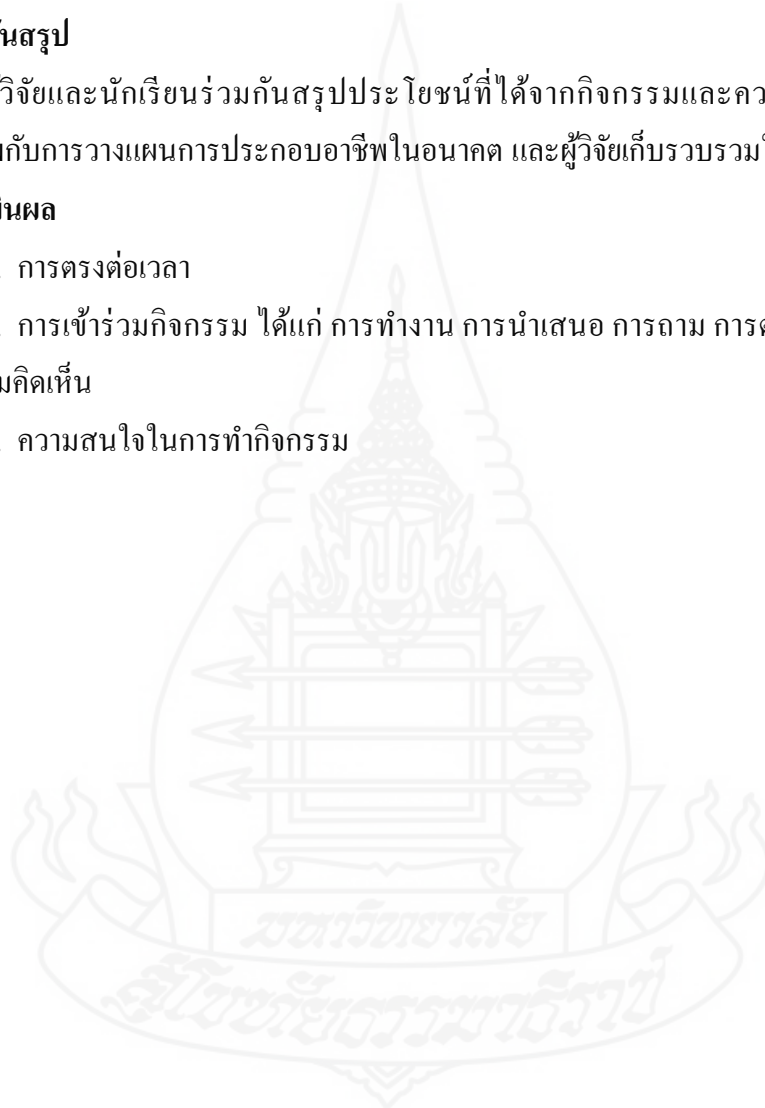
นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงข้อคิดที่ได้รับจากกิจกรรมและผู้วิจัย
 สุ่มนักเรียนให้บอกเกี่ยวกับการนำไปประยุกต์ใช้กับตนเองในอนาคต

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมและความสำคัญของการรู้
 บุคลิกภาพกับการวางแผนการประกอบอาชีพในอนาคต และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบงานกลับไปคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การทำงาน การนำเสนอ การถาม การตอบคำถาม การร่วมแสดงความคิดเห็น
3. ความสนใจในการทำกิจกรรม

แบบประเมินบุคลิกภาพ

คำชี้แจง

1. นักเรียนพิจารณาตนเองตามสภาพที่เป็นจริง จริ่งใจต่อตนเองเพื่อจะได้รู้ถึงบุคลิกภาพที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ประกอบการวางแผนอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. นักเรียนพิจารณาเลือกลักษณะต่าง ๆ ข้างล่างนี้ที่ตรงกับลักษณะของตัวนักเรียนที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยใส่เครื่องหมายถูก / ลงในช่อง

ลักษณะบุคลิกภาพ	R	I	A	S	E	C
1. ใฝ่ฝันจะเป็นนักประพันธ์ให้ได้			☐			
2. พูดถึงเรื่องซักชวนใครๆ ให้คล้อยตามแล้วถนัดนัก					☐	
3. ชอบจัดเก็บเอกสารระเบียบต่างๆ						☐
4. มีศิลปะในการจัดตกแต่งห้อง			☐			
5. กระตือรือร้นในการดูแลทุกข์สุขของผู้อื่น				☐		
6. รักงานทางด้านวิทยาศาสตร์		☐				
7. เรื่องการบรรยายให้เพื่อนฟังถึงหน้าที่ของเมียด โลหิตขาวท่านถนัดมาก		☐				
8. มีความสุขอยู่กับการชมทีวี, วิทยู	☐					
9. จัดตารางการใช้เวลาในแต่ละวัน						☐
10. มีความสุขได้สนทนากับเพื่อนๆ มากหน้าหลายตา				☐		
11. มีความสุขที่ได้นั่งพูดคุยกับผู้อื่นเป็นเวลานานๆ				☐		
12. เป็นคนชอบหาเหตุผล		☐				
13. มีทักษะในการบรรยายวิธีการเล่นเกมส์ที่ชอบ					☐	
14. อยากแสดงละครในบทที่ตนชอบ			☐			
15. ถ้าจะให้โฆษณาขายอะไรส่วนมากจะสำเร็จ					☐	
16. วางแผนการใช้เวลาเป็นสิ่งที่ทำเป็นนิสัย						☐
17. มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น				☐		
18. นั่งจัดของเล็กๆ น้อยๆ ในบ้านอยู่คนเดียวเป็นประจำ						☐

ลักษณะบุคลิกภาพ	R	I	A	S	E	C
19. ชอบคิดถึงวัสดุเครื่องมือ ที่จะใช้ในการทำงาน						☐
20. ยินดีเป็นสมาชิกชุมชนต่างๆ				☐		
21. มีความสุขอยู่กับการตกแต่งฉากละคร			☐			
22. เลี้ยงทำอะไรแปลกๆ ตื่นเต้น ไม่เซ็งดี					☐	
23. เก่งในการพูดให้ผู้อื่นเชื่อในเรื่องความสามารถ ของตน					☐	
24. ช่อมเครื่องยนต์ไฟฟ้าเป็นงานโปรดมาก	☐					
25. ชอบเรียงอักษรปริศนาต่างๆ ให้ได้ใจความสมบูรณ์		☐				
26. เรื่องวัดศักดิ์ส่วนของลูกศิษย์	☐					
27. มีความสุขที่ได้นั่งพิมพ์ดีดอยู่คนเดียว						☐
28. มีความสุขอยู่กับการค้นคว้าวิจัย		☐				
29. ใครจะพูดอะไรไม่เชื่อ ขอคู่มือดีกว่า		☐				
30. ตื่นเต้นที่จะได้พบปะคนแปลกหน้า				☐		
31. ไม่กล้าแต่งกายผิดแปลกจากผู้อื่นเมื่อไปงานเลี้ยง						☐
32. มีความสุขกับเตรียมรายการเครื่องมือวัสดุต่างๆ ใน การทำงานแต่ละครั้ง						☐
33. สนใจการจัดบ้านตามรสนิยมสมัยใหม่			☐			
34. อยากจะสังเกตภาพที่ประทับใจเอาไว้เป็นที่ระลึก			☐			
35. ชอบแกะเครื่อง ฝอพอกดูเป็นชิ้นๆ	☐					
36. สำนวจตรวจสอบทุกอย่างด้วยตนเอง		☐				
37. รักผจญภัย					☐	
38. สักคมเก่ง				☐		
39. ช่างพูดช่างเจรจา					☐	
40. เป็นคนคิดอย่างมีเป้าหมาย	☐					
41. เป็นตัวของตัวเอง		☐				
42. ชอบซักถามปัญหาทุกแง่ทุกมุม		☐				
43. ขยันและกระตือรือร้นในงาน					☐	
44. วิเคราะห์ปัญหาอย่างละเอียด		☐				

ลักษณะบุคลิกภาพ	R	I	A	S	E	C
45. มีความคิดคงที่แน่นอน	☐					
46. ชอบอยู่กับคนมากๆ				☐		
47. ชอบหาประสบการณ์แปลกใหม่					☐	
48. ริเริ่มสร้างสรรค์			☐			
49. แต่งตัวได้ไม่ซ้ำแบบใคร			☐			
50. ทำเรื่องใหญ่เป็นเรื่องเล็กได้			☐			
51. เป็นห่วงความรู้สึกของผู้อื่น				☐		
52. ไม่ชอบคุยกับคนแปลกหน้า	☐					
53. ชอบงานช่าง	☐					

บุคลิกภาพของข้าพเจ้า

บุคลิกภาพ	R	I	A	S	E	C
จำนวน	$\frac{\times 100}{8}$	$\frac{\times 100}{10}$	$\frac{\times 100}{9}$	$\frac{\times 100}{9}$	$\frac{\times 100}{9}$	$\frac{\times 100}{8}$
คะแนน	8	10	9	9	9	8
ร้อยละ						

สรุป นักเรียนมีบุคลิกภาพด้านที่สูงสุด อันดับ 1 คือ.....
 อันดับ 2 คือ.....
 อันดับ 3 คือ.....

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบจริงจัง (Realistic)

บุคลิกภาพ : เป็นคนที่ชอบกิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุม การปฏิบัติภารกิจกับเครื่องยนต์กลไก หรือ จำพวกเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ชอบแก้ไขซ่อมแซมวัสดุต่าง ๆ ทั้งไม้ และ โลหะ มีความถนัดทางช่าง ชอบทำกิจกรรมกลางแจ้ง ชอบงานประเภทที่ใช้กำลังกาย ใช้ทักษะและ การเคลื่อนไหว เป็นลักษณะงานของผู้ชาย ชอบงานประเภทมองเห็นปัญหา ที่จะแก้ไขได้ชัดเจน เลี่ยงกิจกรรมแบบต้องใช้เวลาอธิบาย สนใจคณิตศาสตร์ ไม่ชอบงานภาษาหรือการศึกษา หรืองาน ที่เกี่ยวข้องกับคน เป็นคนขี้อาย ถ่อมตน เกรงใจคน คล้อยตามระบบกฎเกณฑ์ บางครั้งอาจเป็นคนขวานผ่าซาก ไม่มีพิธีรีตอง เก็บตัวไม่ค่อยสูงลิ้งกับใคร แต่ไม่คิดมาก ไม่เพื่อฝัน หนักแน่น อดทน เอาการเอางานจริงจัง พากเพียร เสมอต้นเสมอปลาย บุคคลพวกนี้อาจจะขาดทักษะทางสังคม

ความสามารถ : สิ่งที่คนประเภทนี้จะสามารถทำได้ก็คือ อ่าน พิมพ์ เขียน แก่ตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ ชอบทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือชนิดต่าง ๆ มีความรู้ทางคณิตศาสตร์

อาชีพ : อาชีพที่เหมาะสม ได้แก่ วิศวกร เจ้าหน้าที่เกษตรกรรม ช่างเทคนิค ช่างฝีมือ ช่างซ่อม ช่างพืด ช่างสำรวจ ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างตัดเสื้อ ช่างก่อสร้าง ช่างเครื่อง ช่างประปา นักประมง นักเดินป่า พนักงานป่าไม้ นักกีฬา นักเดินเรือ นักประดาน้ำ นักประดิษฐ์วัสดุ ครูสอนการเกษตร ครูสอนอุตสาหกรรมศิลป์ เจ้าหน้าที่เอ็กซ์เรย์ เป็นต้น ถือว่าเป็นอาชีพที่คนในกลุ่มนี้จะสามารถทำได้ดีกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบการใช้ปัญญา และความคิดแบบนักวิชาการ (Investigative)

บุคลิกภาพ : เป็นคนที่ชอบวิเคราะห์ และการประเมิน อยากรู้ อยากเห็น ช่างสังเกต ช่างสงสัย ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ มีเหตุผล ละเอียดรอบคอบ อนุรักษ์นิยม นิศัยชอบแก้ตัว ไม่ชอบสังคมมาก ชอบงานอิสระ ไม่ชอบเอาอย่างใคร พึ่งพาตัวเองได้ มีความมั่นใจในตัวเอง ชอบคิดชอบฝัน ชอบแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ชอบวิจัยในโครงการวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานที่ซับซ้อน งานทดลองประเภทท้าทายความสามารถ ไม่ชอบงานการค้า การโฆษณา ยึดระเบียบกฎเกณฑ์ สนใจการจัดการและการวางแผนงาน มุ่งงานเป็นใหญ่ และสนใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม บุคคลประเภทนี้อาจจะขาดทักษะในการเป็นผู้นำ

ความสามารถ : เป็นคนมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และมีความสามารถที่จะฝึกฝนอบรมทางช่าง บางสาขาได้ สามารถทำงานโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ หรือเกี่ยวกับผลกระแส คลื่นทางวิทยุ ความถี่

ต่าง ๆ ได้ดี มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ และแพทยศาสตร์ รู้จักการทำงานของร่างกาย แปลส่วนผสมทางเคมี และรู้จักวิธีการใช้เครื่องมือ ทางเทคนิคได้ดี

อาชีพ : นักเศรษฐศาสตร์ แพทย์ สัตวแพทย์ ทันตแพทย์ เกษัชกร นักเทคนิคการแพทย์ นักฟิสิกส์ นักพยาธิวิทยา นักวิทยาศาสตร์ นักสถิติ นักชีววิทยา นักจุลชีววิทยา นักเคมี นักวางแผน นักวิชาการ นักวิจัย ครูสอนคณิตศาสตร์ ครูสอนวิทยาศาสตร์ นักโบราณคดี นักมานุษยวิทยา นักอนุชนวิทยา นักภูมิศาสตร์ นักธรณีวิทยา นักสมุทรวิทยา นักดาราศาสตร์ นักสืบมวลชน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบศิลปิน (Artistic)

บุคลิกภาพ : เป็นคนที่ชอบแสดงออก รักความอิสระ ไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาใคร ไม่พึ่งพาผู้อื่น ไม่คล้อยตามผู้อื่น ชอบริเริ่มไม่เอาอย่างใคร ไม่ชอบสัมพันธ์เป็นส่วนตัวโดยตรง กับใคร ไม่ชอบความจำเจ หรืองานที่มีกฎระเบียบแน่นอน ช่างฝัน อ่อนไหวง่าย ชอบแสดงออก บางครั้งเจ้าอารมณ์ มีอุดมคติ ชอบคิดค้นเกี่ยวกับปัญหา สิ่งแวดล้อม และแสดงออกทางศิลปกรรม มีความสามารถทางด้านดนตรี อ่านหนังสือแบบแสดงความรู้สึกได้ดี ชอบฟังเพลง ชอบดูละคร เขียนหนังสือและแต่งกลอนได้ดี บุคคลประเภทนี้อาจจะขาดทักษะทางสำนักงาน

ความสามารถ : เล่นดนตรีได้ ร้องเพลงประสานเสียงได้ แสดงบทบาทต่าง ๆ ได้ รวมทั้งสามารถอ่านแบบแสดงความรู้สึกได้ดี นิยมการฟังและดูละคร เขียนรูปได้อย่างใกล้เคียงความจริง เขียนหนังสือและแต่งกลอน ได้ดี

อาชีพ : ผู้กำกับการแสดง ครูสอนภาษา ผู้สื่อข่าว ครูสอนการละคร ครูสอนนาฏศิลป์ ผู้แปลภาษาต่างประเทศ นักปรัชญา ครูสอนวรรณคดี ครูสอนดนตรี เต็มรับ นักดนตรี นักโฆษณา นักแสดงต่าง ๆ นักประชาสัมพันธ์ นางแบบ - นายแบบ นักจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย นักวิจารณ์ ผู้ออกแบบเครื่องเรือน มัณฑนากร สถาปนิก จิตรกร นักแต่งเพลง นักแต่งละคร นักร้อง นักเขียนบทภาพยนตร์ ปฏิกมากร นักประดิษฐ์ ช่างภาพ ช่างพิมพ์ นักออกแบบ นักประพันธ์ นักพากย์ นักเต้นรำ นักเขียนการ์ตูน ครูสอนศิลปะ วาทยกร อาชีพพวกนี้จะเป็นอาชีพที่คนกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จได้มาก

กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบบริการสังคม และชอบสมาคม (Social)

บุคลิกภาพ : เป็นคนที่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยคนที่มีปัญหาทางจิตใจ แต่ไม่ชอบให้ใครสั่ง หรืออยู่ใต้บังคับบัญชาของใคร ชอบให้ความรู้ สนทนาและสังสรรค์กับผู้อื่น มีความเข้าใจคนอื่นได้ดี กล้าแสดงออก เป็นกันเอง ร่าเริง มีความเมตตา กรุณา ชอบมีอำนาจเหนือคนอื่น มีอุดมคติ มีความรับผิดชอบ อนุรักษ์นิยม ชอบดูกีฬา ร่วมกิจกรรมบันเทิง เป็นสมาชิกองค์การหรือศูนย์ ชอบดูแลเด็ก ๆ ที่มีกิจกรรม สนุกสนาน ชอบช่วยเหลือและรักษาพยาบาลผู้อื่น มีความสามารถ

ในการพูด มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น ชอบงานทางด้านภาษามากกว่างานที่ต้องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ บุคลิกแบบนี้จะขาดทักษะทางเครื่องจักรกล ขาดความสามารถในการวิเคราะห์อย่างมีกฎเกณฑ์ระเบียบวิธี

ความสามารถ : สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างดี ทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอายุสูงกว่าได้ดี วางกิจกรรมหรือโครงการให้กับโรงเรียน หรือวัด มองคนได้อย่างถูกต้อง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และทำงานให้ชุมชนโดยสมัครใจ ชอบทำงานกับคนหนุ่มมาก

อาชีพ : ครู-อาจารย์ นักวิชาการ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักสังคมวิทยา พนักงานต้อนรับ นักแนะแนว ผู้ให้คำปรึกษา ผู้จัดการ บรรณารักษ์ นักโภชนาการ ล่าม มัคคุเทศก์ นักเทศน์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่งานบุคคล นักฝึกอบรม นักพัฒนากร ทูต ซึ่งบุคคลในกลุ่มที่ 4 จะสามารถทำหน้าที่ในอาชีพเหล่านี้ได้ค่อนข้างดี

กลุ่มที่ 5 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบกล้าคิดกล้าทำ (Enterprising)

บุคลิกภาพ : เป็นคนที่ชอบกิจกรรมที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่น ใช้ทักษะในทางพูดจา มองเห็นตนเองเป็นผู้นำเต็มตัว เชื่อมมั่นในตัวเอง ชอบชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม หรือชอบดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ ชอบถกเถียงปัญหาการเมือง ชอบอภิปราย พูดจาตรงไปตรงมา กล้าแสดงออก กล้าโต้แย้ง กล้าคิดกล้าทำ กล้าเสี่ยง ชอบการแข่งขันทะเลาะเถียงกัน คล่องแคล่ว ว่องไว มักชอบริเริ่มและดำเนินทำธุรกิจส่วนตัว ชอบกิจกรรมชนิดเป็นกลุ่มและองค์การ ชอบควบคุมผู้คน ชอบพบปะบุคคลสำคัญ เป็นผู้นำกลุ่มในการทำกิจกรรม ชอบการปาฐกถา ร่วมขบวนการในการรณรงค์หรือหาเสียง ชอบการบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องเขียนด้วยสำนวนภาษาแบบสละสลวย คำประพันธ์ เขียนภาพ ปั้นแกะสลัก หรือกิจกรรมที่มีระบบระเบียบมาก เป็นพวกมุ่งมั่น และมุ่งมั่นความสัมพันธ

ความสามารถ : มักเคยถูกเลือกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ สมัยอยู่ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย สามารถควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของผู้อื่นได้ มีความกระตือรือร้นมาก ๆ สามารถชักจูงให้คนอื่นมาทำสิ่งที่ตนต้องการได้ ขายสินค้าเก่ง ชอบจัดการ รวบรวมก่อตั้ง เป็นสมาคมและองค์การ เป็นผู้นำการอภิปราย ที่ดี เป็นตัวแทนเจรจาตกลงให้กับกลุ่มหรือองค์การได้ดี

อาชีพ : นักธุรกิจ นักการตลาด นายธนาคาร นักบริหาร ผู้ขายประกันชีวิต นายหน้าซื้อขาย ผู้จัดการ นักการเมือง ทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา ที่ปรึกษาทางธุรกิจ โฆษก แอร์โฮเตส อาชีพเหล่านี้มักเป็นอาชีพที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มคนนี้ในระดับต้น ๆ

กลุ่มที่ 6 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบยึดมั่นและมีระเบียบแบบแผน (Conventional)

บุคลิกภาพ : เป็นคนที่ชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลข การนับจำนวน ชอบบทบาทที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชา พอใจที่จะคล้อยตาม หรือช่วยฟังบุคคลอื่น ไม่ชอบเป็นผู้นำ เลี่ยงการโต้แย้ง ไม่ชอบงานที่ใช้ทักษะทางร่างกาย ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เจ้าระเบียบ มีความเป็นอนุรักษ์นิยมมาก ขาดความคิดริเริ่มและจินตนาการ ชอบเลียนแบบ แต่เป็นคนจริงจังกับงานมาก อดทน และรับผิดชอบสูง ละเอียดถี่ถ้วน มีความพากเพียร ควบคุมอารมณ์ตนได้ดี ชอบทำงานสำนักงาน งานตัวเลข งานเอกสารและสารบรรณ เช่น การเก็บบันทึกข้อมูล การจัดหมวดหมู่งาน ไม่ชอบงานด้านศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม และงานด้านวิทยาศาสตร์

ความสามารถ : ควบคุมการทำงานของเครื่องจักรธุรกิจ (เช่น คอมพิวเตอร์) ได้ดี จัดระเบียบงาน เข้าหมวดหมู่ ใช้วิชาตัวเลข ทำงานในเวลาตามที่กำหนด พิมพ์หนังสือได้ ทำบัญชีรับจ่าย ประวัติ ข้อมูล และการนัดหมายต่าง ๆ ตลอดจนถึงรายจ่ายในการซื้อขาย คู่แข่งกับวัสดุครุภัณฑ์ทางธุรกิจเป็นอย่างดี

อาชีพ : สมุหบัญชี นักบัญชี เลขานุการ เจ้าหน้าที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่งานพัสดุ ตรวจสอบบัญชี เจ้าหน้าที่สารบรรณ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่สรรพากร เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ผู้คุมสต็อกสินค้า ผู้ควบคุมเครื่องยนต์ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด นักสถิติ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์การเงิน พนักงานไปรษณีย์ เป็นต้น บุคคลที่มีบุคลิกภาพดังที่กล่าวมา จะประกอบอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ ได้เป็นอย่างดี

ที่มา : กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล (กลิ่นหอม) กิจกรรมแนะแนว 6 หน้า 63- 72

บุคลิกภาพที่ตรงกับตัวข้าพเจ้า คือ

.....

.....

.....

เหมาะสมกับอาชีพ

.....

.....

.....

เหมาะสมที่จะต้องศึกษาต่อในสายการเรียน

.....

.....

.....

ถ้าผมแต่รอให้ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างก็จะมีวันเปลี่ยนไป
แต่ถ้าคุณเริ่มสร้างความเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเอง สิ่งที่คุณคาดหวังก็จะมาถึงเอง

กิจกรรมที่ 6 ความสนใจของฉัน

แนวคิด

การที่บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองในความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้และส่งผลให้ตนเองรู้สึกต้องการที่จะเป็นหรือต้องการที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ เช่น ความสนใจในอาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสนใจด้านต่างๆของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสนใจของตนเองจากแบบสำรวจความสนใจได้
3. เพื่อให้นักเรียนรู้ความสนใจในงานอาชีพของตนเอง

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบความรู้ เรื่อง ความสนใจพื้นฐาน
- ใบงาน ความสนใจในงานของฉัน
- บัตรตัวอักษร J,O,B,S

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยสอบถามถึงดารานักแสดงหรือนักกีฬาที่แต่ละคนชอบ และสนทนาถึงความชอบของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน และมีเหตุผลในการชอบที่ไม่เหมือนกัน

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัย แบ่งกลุ่มนักเรียน จำนวน 4 กลุ่ม โดยการให้นักเรียนจับสลากจากบัตรตัวอักษร J,O,B,S พร้อมแจกใบความรู้ เรื่อง ความสนใจพื้นฐานกลุ่มละ 1 หัวข้อ ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายและเตรียมตัวออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับอาชีพในใบความรู้ เรื่องความสนใจพื้นฐาน เพื่อให้เพื่อนกลุ่มอื่นร่วมกันอภิปรายและทายชื่ออาชีพ โดยให้เวลากลุ่มละ 5 นาที กลุ่มไหนสามารถทำให้เพื่อนตอบชื่ออาชีพได้มากกว่ากันกลุ่มนั้นชนะ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมพร้อมทั้งตอบคำถามนักเรียนร่วมกับแต่ละกลุ่มที่ออกมานำเสนอ

3.2 ผู้วิจัยแจกใบงาน ความสนใจในงานของฉัน และให้นักเรียนค้นหา ความสนใจในงานของตนเอง

3.3 ให้นักเรียนแต่ละคนสรุป กิจกรรมหรืองานที่ฉันชอบและสนใจ

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

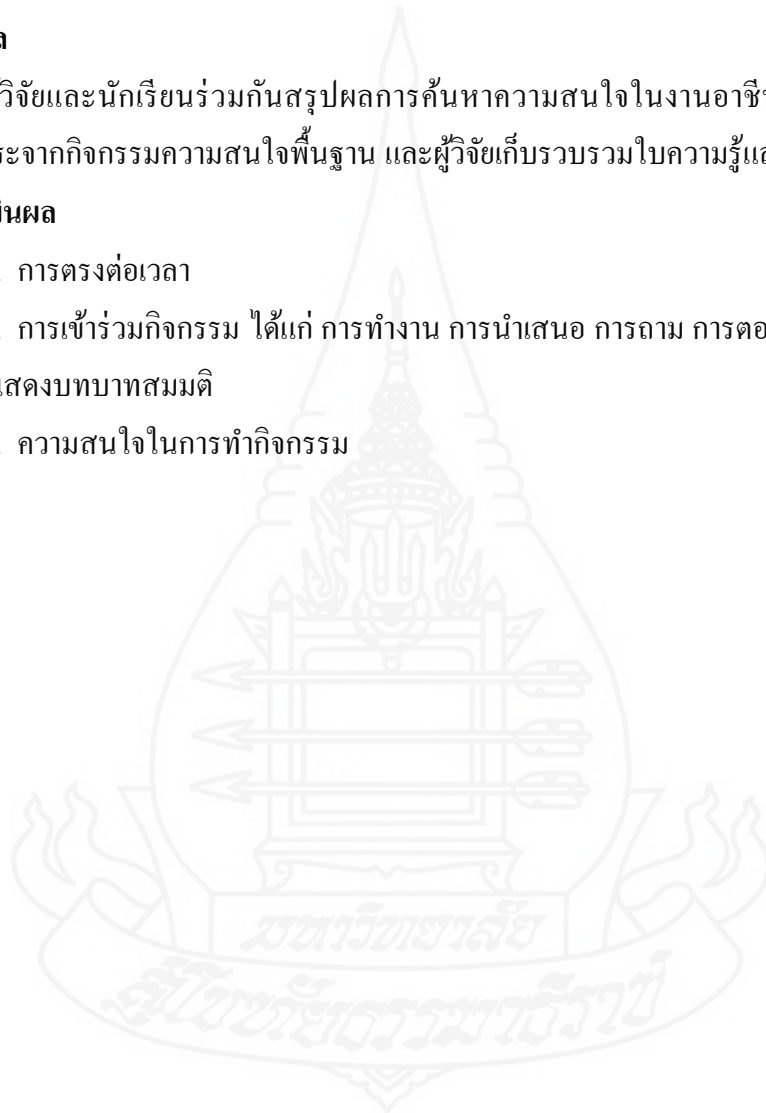
ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำกิจกรรมความสนใจในงานของ
ฉัน และให้นักเรียนวางแผนชีวิตจากผลของการทำกิจกรรมความสนใจในงานเพื่อก้าวเข้าสู่อาชีพที่
ตนเองสนใจ

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการค้นหาความสนใจในงานอาชีพ และสรุปเกี่ยวกับ
เนื้อหาสาระจากกิจกรรมความสนใจพื้นฐาน และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบความรู้และใบงานกลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การทำงาน การนำเสนอ การถาม การตอบคำถาม การทำงาน
กลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ
3. ความสนใจในการทำกิจกรรม

ความสนใจในงานของตน

ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่งส่งผลให้บุคคลรู้สึกพอใจ ต้องการอยากจะทำอะไรจะเห็น และมีความโน้มเอียงที่จะเลือก หรือพยายามที่จะทำสิ่งนั้นๆ แม้อาจจะไม่มีความสามารถทำสิ่งนั้นๆ ก็ตาม ประเภทของความสนใจขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับงานหรือกิจกรรม

กลุ่ม J

งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคน คือ งานหรือกิจกรรมที่ต้องทำงานกับคนช่วยเหลือผู้อื่นให้ความบันเทิง เช่น พนักงานต้อนรับ ครู พยาบาล แพทย์

กลุ่ม O

งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เป็นงานหรือกิจกรรมเกี่ยวข้องกับตัวเลข จำนวน ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเรียงเข้าแฟ้ม การจัดการบันทึก เช่น งานบัญชี งานคอมพิวเตอร์ นักสถิติ นักวิจัย

กลุ่ม B

งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ เป็นงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตสิ่งของที่สามารถหยิบได้ จับต้องได้ ซึ่งสิ่งของในที่นี้หมายถึงเครื่องจักรวัสดุ อุปกรณ์ เช่น งานขายของ งานช่างต่างๆ

กลุ่ม S

งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดภาษา ความรู้สึก การใช้สติปัญญา ความสามารถด้านศิลปะ การแก้ปัญหาต่าง ๆ

ที่มา : แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน้า 9

มีเพียงตัวเราเองเท่านั้นที่รู้ว่าเรารู้จักตัวเองแค่ไหน

ใบงาน ความสนใจในงานของคุณ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจตนเองเกี่ยวกับความสนใจ หรือความชอบ ไม่ชอบในกิจกรรม โดยไม่ต้องคำนึงถึงความสามารถว่าตนเองจะทำได้หรือไม่ขอให้ทำทุกข้อ และพยายามตอบเร็ว ๆ โดยให้ความเชื่อ ความรู้สึกครั้งแรกที่นักเรียนรู้สึก อย่าคิดนานเพราะคำตอบที่เกิดขึ้นในช่วงแรกมักเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือมากที่สุด ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	รายการความสนใจ	ชอบพอใจ ต้องการ	รู้สึก เฉย ๆ	ไม่ชอบไม่พอใจ ไม่ต้องการ
1.	เป็นผู้ประกาศรายการวิทยุ โทรทัศน์			
2.	ช่วยเหลือปฐมพยาบาล และดูแลผู้เจ็บป่วย			
3.	เป็นหัวหน้ากลุ่ม หรือประธานชมรม ต่างๆ			
4.	ทำงานเกี่ยวกับสัตว์หรือพืช			
5.	สร้าง หรือซ่อมแซม เครื่องเรือน เครื่องใช้			
6.	ชอบการค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ			
7.	ชอบการอภิปรายหรือโต้วาที			
8.	ทำงาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์			
9.	งานด้านศิลปะ หัตถกรรม			
10.	ทำงานเกี่ยวกับ วิทยุ โทรทัศน์ และอุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ			
11.	การซื้อ ปรุงอาหาร หรือกำหนดรายการอาหาร			
12.	ชอบกีฬา และการออกกำลังกาย			
13.	การเก็บรวบรวมงาน และการจัดแฟ้มเอกสารต่างๆ			
14.	งานบริการ สังคมสงเคราะห์			
15.	การพิมพ์งาน จดหมาย เอกสารต่างๆ			
16.	งานเกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้า			
17.	งานซ่อมรถ หรือซ่อมเครื่องยนต์			
18.	ชอบงานเกี่ยวกับบัญชี การเงิน และตัวเลข			
19.	ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่บุคคลทั่วไป			
20.	เขียนบทวิจารณ์ ศิลปะ และการเมือง			
21.	แกะสลักลวดลายบนวัตถุสิ่งของ หรือโลหะ			

ข้อ	รายการความสนใจ	ชอบพอใจ ต้องการ	รู้สึก เฉย ๆ	ไม่ชอบไม่พอใจ ไม่ต้องการ
22.	ชอบอ่านนิตยสารเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์			
23.	การให้คำแนะนำ หรือให้ความรู้แก่ผู้อื่น			
24.	ชอบศึกษา การแปลภาษาต่างประเทศ			
25.	ชอบฟังเพลง และดนตรี			
26.	การริเริ่มสร้างสรรค์ และทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ			
27.	เขียนเรื่องสั้น นวนิยาย บทความต่าง ๆ			
28.	การออกแบบแปลน อาคารบ้านเรือน			
29.	ทำงานในห้องทดลองวิทยาศาสตร์			
30.	งานประดิษฐ์สิ่งของ และวัสดุต่างๆ			

นำผลจากการทำแบบสำรวจความสนใจในงาน ที่นักเรียนเลือกตอบ ชอบ พอใจ ต้องการ นำมาเรียงลำดับตามความสนใจ จากมากไปหาน้อย 4 รายการ แล้วนำมาใส่ในช่องตารางด้านล่าง

ลำดับที่	กิจกรรม หรืองานที่ฉันชอบและสนใจ
1	
2	
3	
4	
5	

ที่มา : แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน้า 14-16

แม้ว่าจะไม่ได้ไปในที่ที่อยากไป
แต่ฉันคิดว่าสุดท้ายฉันจะได้อยู่ในที่ที่ฉันอยากอยู่

กิจกรรมที่ 7 มองหาตัวตน

แนวคิด

อาชีพในโลกมีอยู่อย่างหลากหลาย การแบ่งอาชีพเป็นกลุ่มจะทำให้สามารถตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพได้ง่ายขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญในความสนใจของตนเองมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความสนใจของตนเองมาวางแผนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมได้
3. เพื่อให้ นักเรียนบอกกลุ่มอาชีพที่ตนเองสนใจได้

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

ใบงาน แบบสำรวจความชอบและความสนใจในกลุ่มอาชีพ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ทำมาก่อนหน้าให้นักเรียนกล่าวแสดงความรู้สึก ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ คือ การรู้จักตนเองด้านอาชีพของนักเรียนมากขึ้นหรือไม่

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนมองหาตัวตน คิดวิเคราะห์ ว่าตนเองสนใจและเหมาะสมกับอาชีพใด โดยการพิจารณาจากการได้ทำชุดกิจกรรมที่ผ่านมา

1.2 ให้นักเรียนบอกอาชีพที่นักเรียนสนใจและคิดว่าเหมาะสมกับตนเองคนละ 1 อาชีพ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

นักเรียนทำแบบสำรวจความชอบและความสนใจในกลุ่มอาชีพที่กำหนด ตรวจสอบให้คะแนน และนำมาเรียงลำดับและใส่อาชีพที่สนใจในกลุ่มอาชีพต่างๆ หลังจากนั้นให้เลือกอาชีพที่สนใจมากที่สุด 3 อาชีพ โดยใส่ตัวเลขด้วยปากกาแดงในตารางสรุปคะแนน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ให้นักเรียนเลือกเพียงหนึ่งอาชีพที่สนใจมากที่สุดและวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อทั้งเมื่อจบ ม.3 และ เมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนให้บอกอาชีพ และการวางแผนการศึกษาต่อของตนเองให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง รวมทั้งบอกลักษณะของอาชีพ โดยคร่าวๆ ให้เพื่อนฟังและบอกเหตุผลที่เลือกอาชีพนั้น

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของความสนใจในอาชีพ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบงานกลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การทำงาน การนำเสนอ การถาม การตอบคำถาม
3. ความสนใจในการทำกิจกรรม

แบบสำรวจความชอบและความสนใจในกลุ่มอาชีพ

ศึกษาลักษณะของกลุ่มอาชีพและเลือกกลุ่มอาชีพที่สนใจในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยการเขียน
เครื่องหมาย / ลงในช่องหลังรายชื่ออาชีพที่สนใจ

กลุ่มอาชีพวิทยาศาสตร์ชีวภาพ เกี่ยวข้องกับการค้นพบและการนำความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับมนุษย์และสัตว์		กลุ่มอาชีพวิทยาศาสตร์กายภาพ เกี่ยวข้องกับการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์	
ทันตแพทย์	สัตวแพทย์	นักคณิตศาสตร์	นักฟิสิกส์
แพทย์	นักจิตวิทยา	วิศวกร	สถาปนิก
นักโภชนาการ	นักทดลองใน ห้องปฏิบัติการ	นักพยากรณ์อากาศ อุตุนิยมวิทยา	นักทดลองใน ห้องปฏิบัติการ
จักษุแพทย์	พยาบาล	นักเคมี	นักดาราศาสตร์
จิตแพทย์	นักชีววิทยา	นักคอมพิวเตอร์	โปรแกรมเมอร์
รวม _____	คะแนน _____	รวม _____	คะแนน _____

กลุ่มอาชีพเทคนิคและงานกลางแจ้ง เกี่ยวข้องกับการทำงานที่นำความรู้ที่ได้รับมา ประยุกต์ใช้		กลุ่มอาชีพบริการสังคม เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้เรียนรู้ ข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติหรือได้รับ ทักษะใหม่เพิ่มเติม	
ทหาร	เกษตรกร	ครู/อาจารย์	ฝ่ายบุคคล
ผู้ดูแลสวนป่า	นักประมง	นักสังคมสงเคราะห์	ผู้จัดการ
ตำรวจ	นักสำรวจ	พยาบาล	ผู้ให้บริการปรึกษา
นักดับเพลิง	ผู้จัดรายการวิทยุ	บรรณารักษ์	นักกายภาพบำบัด
ช่างไฟฟ้า	ช่างเทคนิค	นักบำบัดทางการพูด	พัฒนากร
รวม _____	คะแนน _____	รวม _____	คะแนน _____

กลุ่มอาชีพสุนทรีย์ะ เกี่ยวข้องกับศิลปะ ดนตรี		กลุ่มอาชีพบริหารธุรกิจ เกี่ยวข้องกับภายในองค์กรบริหารธุรกิจส่วนตัว	
ศิลปิน	จิตรกร	นักบัญชี	ตัวแทนการจัดซื้อ
มัณฑนากร	นักออกแบบ	ผู้ตรวจสอบบัญชี	ครูสอนวิชาธุรกิจ
ช่างถ่ายภาพ	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	เลขานุการ	นายธนาคาร
นักเต้นรำ	ช่างเสริมสวย	พนักงานในสำนักงาน	ผู้จัดการสำนักงาน
นักดนตรี	ครูสอนดนตรี	ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ	นักสถิติ
รวม _____	คะแนน _____	รวม _____	คะแนน _____

กลุ่มอาชีพติดต่อสื่อสาร เกี่ยวข้องกับการทำงานที่ต้องติดต่อกับผู้คน จำนวนมากและพยายามมีอิทธิพลหรือชักจูง		กลุ่มอาชีพภาษา เกี่ยวข้องกับการทำงานที่ใช้ถ้อยคำ ภาษาทั้ง การพูด การเขียน	
พนักงานขาย	ผู้จัดการฝ่ายขาย	นักโฆษณา	นักกฎหมาย
ฝ่ายจัดซื้อ	ตัวแทนขายโฆษณา	นักเขียนบทความ	บรรณาธิการ
นักจัดรายการวิทยุ	ผู้ประกาศข่าว โทรทัศน์	ผู้รายงานข่าว	วิทยากร
พนักงานต้อนรับ	นักการเมือง	ครูสอนภาษา	นักแปล
นักออกแบบโฆษณา	นักประชาสัมพันธ์	นิติกร	นักพูด
รวม _____	คะแนน _____	รวม _____	คะแนน _____

สรุปคะแนนรวมและลำดับที่ของคะแนนที่ได้จากการสำรวจ เขียนชื่ออาชีพที่สนใจ และ
เลือก 3 อาชีพที่สนใจมากที่สุด โดยการเขียนเลขที่อาชีพด้วยปากกาสีแดง

กลุ่มอาชีพ	คะแนน	ลำดับที่ได้	อาชีพที่ สนใจ 1	อาชีพที่ สนใจ 2	อาชีพที่ สนใจ 3
กลุ่มอาชีพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ					
กลุ่มอาชีพ วิทยาศาสตร์กายภาพ					
กลุ่มอาชีพเทคนิค และงานกลางแจ้ง					
กลุ่มอาชีพบริการ สังคม					
กลุ่มอาชีพสุนทรียะ					
กลุ่มอาชีพ บริหารธุรกิจ					
กลุ่มอาชีพ ติดต่อสื่อสาร					
กลุ่มอาชีพภาษา					

ที่มา : ดร.พรรณี เกษกมล กิจกรรมแนะแนว ม.3 หน้า 34-35

อาชีพลำดับ 1 คือ

แสดงว่าเมื่อจบ ม.3 ต้องเรียนต่อ

และ เมื่อเข้ามหาวิทยาลัย ต้องเรียนในสาขา

เราเกิดมาเพื่อค้นหาตัวเอง

และทุ่มเททุกสิ่งเพื่อเส้นทางที่เราเลือก

กิจกรรมที่ 8 มาสำรวจค่านิยมกันเถอะ

แนวคิด

การประกอบอาชีพเป็นเป้าหมายหลักที่ทุกคนวางไว้ใน การดำรงชีวิต ซึ่งการประกอบอาชีพช่วยให้สามารถเลี้ยงชีพและยังชีพได้อย่างมีเกียรติและภาคภูมิใจในตนเอง หากประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพจะทำให้ทำงานสนุก ไม่เบื่องาน และมีความสุขในการทำงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้และเข้าใจความหมายของค่านิยมด้านอาชีพ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนสำรวจค่านิยมของตัวเองเพื่อการวางแผนเลือกอาชีพที่เหมาะสม
3. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้และเข้าใจค่านิยมของตนเอง
4. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองจากแบบสำรวจค่านิยมได้

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบความรู้ การค้นหาค่านิยม
- ใบงาน การค้นหาค่านิยม
- บัตรอาชีพ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าค่านิยม คืออะไร เกี่ยวกับอาชีพอย่างไร

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยพูดคุยกับนักเรียนถึงโลกของงานอาชีพในปัจจุบัน ซึ่งมีมากมายหลายประเภท เช่น งานฝีมือ งานเทคนิค งานกฎหมาย งานวิเคราะห์ข้อมูล งานศิลปะ งานวรรณกรรม งานบันเทิง งานจัดการ งานบริการ งานขาย งานการศึกษา ฯลฯ ซึ่งทุกงานล้วนมีลักษณะที่แตกต่างกัน รวมถึงผู้ที่มาประกอบอาชีพนั้นๆ ก็ต้องมีลักษณะ และค่านิยมที่แตกต่างกัน

1.2 ผู้วิจัยพูดคุยกับนักเรียน เกี่ยวกับค่านิยมด้านอาชีพ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ให้นักเรียนศึกษา ใบความรู้ เรื่อง ค่านิยม เพื่อให้เข้าใจ คำว่าค่านิยมกับอาชีพมากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียน ยกตัวอย่างลักษณะงานของบุคคลที่ตนเองรู้จักพร้อมทั้งให้อธิบายเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้ศึกษา

2.3 ให้นักเรียนพิจารณาบัตรอาชีพและบอกค่านิยมให้สอดคล้องกับใบความรู้ที่ได้

ศึกษา

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ให้นักเรียนทำใบงาน ค้นหาค่านิยม พร้อมทั้งแปลผลค่านิยม และให้นักเรียนวิเคราะห์ค่านิยมของตนเองพร้อมทั้งบอกอาชีพที่สนใจให้สอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

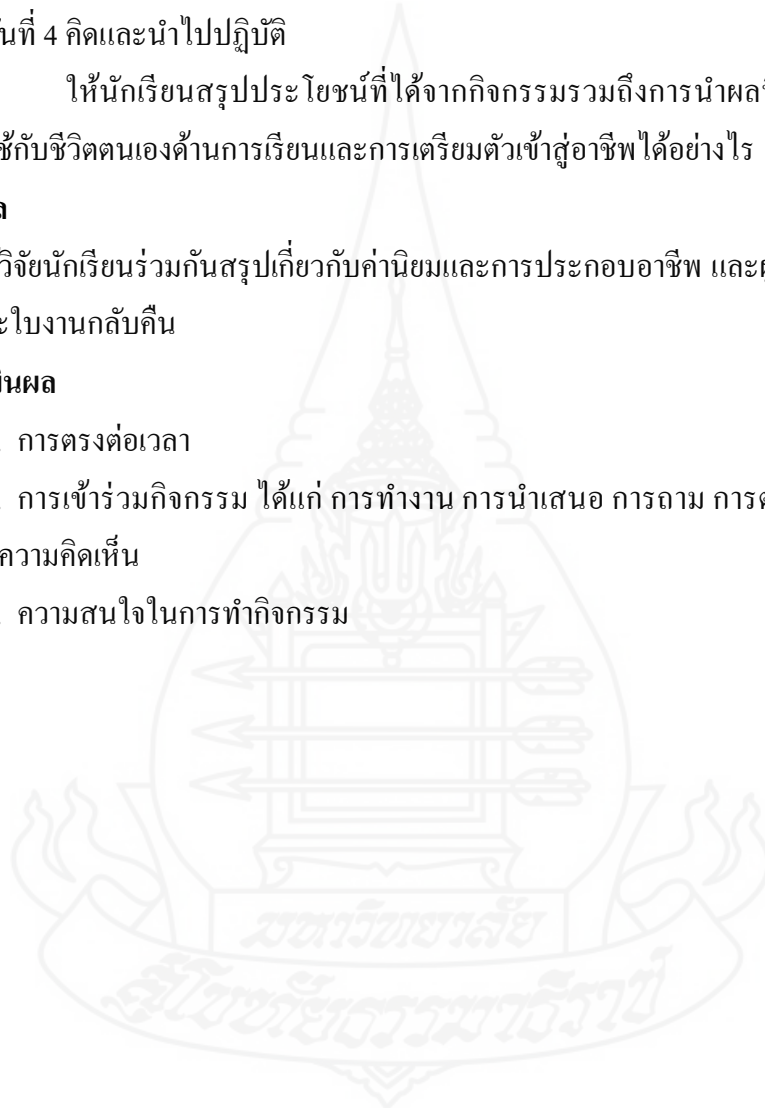
ให้นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมรวมถึงการนำผลที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้กับชีวิตตนเองด้านการเรียนและการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพได้อย่างไร

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับค่านิยมและการประกอบอาชีพ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบความรู้และใบงานกลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การทำงาน การนำเสนอ การถาม การตอบคำถาม และการร่วมแสดงความคิดเห็น
3. ความสนใจในการทำกิจกรรม

ใบความรู้ การค้นหาค่านิยม

ถ้านักเรียนต้องตัดสินใจเลือกทำงาน 3 งานต่อไปนี้ นักเรียนจะเลือกงานในข้อใด

1. งานที่ได้เงินเดือนสูง แต่มีความมั่นคงน้อย ไม่รู้ว่าอาจจะถูกเลิกจ้างเมื่อใด
2. งานที่ได้รับเงินเดือนปานกลาง และมีความมั่นคงพอสมควร
3. งานที่ได้รับเงินเดือนน้อย แต่มีความมั่นคงมาก

คนแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จหรือความพอใจในงานแตกต่างกัน บางคนเห็นว่าเงินมีความสำคัญมากที่สุดและใช้เงินเป็นเครื่องวัดความสำเร็จ สำหรับบางคนเวลาหางานจะพิจารณาขอให้เงินเดือนพอสมควรและมีความมั่นคงด้วยแต่บางคนก็คิดว่างานที่ทำนั้นถึงเงินเดือนจะน้อยแต่ขอให้มีความมั่นคงก็พอใจ

สำหรับนักเรียน นักเรียนคิดว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญหรือมีความหมายสำหรับนักเรียนมากที่สุด
น้อยเพียงใด ถ้าต้องตัดสินใจเลือกงาน

เงิน ชื่อเสียง อำนาจ เกียรติ ความเป็นอิสระ ความมั่นคง การช่วยเหลือสังคม ฯลฯ

ค่านิยม คือ การรู้จักและเข้าใจตนเอง ในสิ่งที่ให้คุณค่า ยึดถือ หรือตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจและความสำเร็จของตนได้ เช่น ค่านิยมด้านความก้าวหน้า ความมีเกียรติในอาชีพ

ในการวางแผนเลือกอาชีพในอนาคต การรู้ถึงค่านิยมของตนจะช่วยให้รู้ถึงระดับความพอใจ ในการทำงานของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ค่านิยมในการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนต้องค้นหา

สิ่งที่เราค้นพบด้วยตัวเองนั้น

น่าตื่นเต้นกว่าสิ่งที่คนอื่นมอบให้เป็นไหนด ๆ

แบบสำรวจ การค้นหาค่านิยม

จงอ่านรายการค่านิยมข้างล่างต่อไปนี้ให้นักเรียนคิดว่าค่านิยมข้อใดสำคัญสำหรับนักเรียนใน

การทำงาน คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน

ข้อ	รายการค่านิยม	สำคัญมากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญบ้าง	ไม่สำคัญ	ไม่สำคัญเลย
1	ความมีเกียรติ : ชอบทำงานที่ได้รับการยกย่องจากเพื่อนฝูง ครอบครัว สังคม อาจจะด้วยธรรมชาติของงานและระดับความรับผิดชอบงาน หรือตำแหน่ง					
2	ความมั่นคง : งานที่ต้องมั่นคงมีรายได้ประจำไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง					
3	ความชำนาญ : ทำงานที่จะถูกยกย่องว่าเป็นผู้ชำนาญเฉพาะเรื่อง					
4	ความตื่นเต้น : ชอบความตื่นเต้นเร้าใจแปลกและใหม่ในงานที่ทำเสมอ					
5	ความเปลี่ยนแปลง : รับผิดชอบในงานที่มีธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาหรือสถานที่					
6	ความก้าวหน้า : มีโอกาสก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทำงานลุล่วงไปตามขั้นตอนอย่างดีมีโอกาสพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป ไม่หยุดยั้ง					
7	ใช้ความสามารถของตนในทางคิดค้น : มักชอบงานประเภทวิจัย ค้นคว้าที่ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์ ธุรกิจเศรษฐศาสตร์และชุมชน					

ชื่อ	รายการค่านิยม	สำคัญมากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญบ้าง	ไม่สำคัญ	ไม่สำคัญเลย
8.	ความแม่นยำ :งานที่ต้องการความแม่นยำ ความละเอียดถี่ถ้วนและความถูกต้องในระดับสูงเช่นการคำนวณ					
9.	ความรู้ : ชอบที่จะใฝ่หาความรู้ ความเข้าใจเป็นคนไม่อยู่นิ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้ตัวเอง และได้ใช้ความรู้อย่างเต็มที่					
10	สุนทรีย์ : ชอบงานที่ทำเกี่ยวกับความสุนทรีย์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางศิลปะหรือทางความคิด					
11	ทำงานลำพัง : ชอบทำงานลำพังโดยไม่จำเป็นต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น					
12	ชอบสังสรรค์ : ชอบอยู่ในสังคมโดยเฉพาะที่ไปเกี่ยวข้องกับชุมชนหรือมีบทบาทในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหรือการเมือง					
13	เป็นตัวของตัวเอง : อยากเป็นผู้มีอิสระในการจัดเวลาทำงานของตัวเองแทนที่จะต้องทำงาน					
14	ได้รับการยกย่อง : ได้รับการยกย่องชมเชยจากบริษัท ในผลงานที่ดีเด่น					
15	สร้างสรรค์ศิลปะ : ชอบทำงานเกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์ทุกประเภท					
16	ทำงานกับผู้อื่น : ชอบทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน					
17	รายได้ดี : มั่งคั่งสามารถนำเงินรายได้ไปจับจ่ายซื้อสิ่งมีชีวิตปรารถนาอย่างดี					
18	ความเสี่ยง : อยากทำงานเกี่ยวข้องกับการลงทุน งานที่มีอัตราการเสี่ยงสูง					
19	ควบคุมดูแล : ชอบทำงานที่จะต้องรับผิดชอบควบคุมผู้อื่น เป็นหัวหน้า หรือผู้นำ					

ข้อ	รายการค่านิยม	สำคัญมากที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญบ้าง	ไม่สำคัญ	ไม่สำคัญเลย
20	ความสบาย : ไม่ชอบการแข่งขัน กดดัน ชอบทำงานไปเรื่อย ๆ					
21	ท้าทายความสามารถทางร่างกาย : ทำงานที่ทางกายต้องแข็งแรง ความรวดเร็ว เคลื่อนไหว ว่องไว					
22	ตัดสินใจ : ชอบอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ ที่ให้โอกาสในการตัดสินใจตกลงใจหรืออยู่ฝ่ายนโยบาย					
23	มีอำนาจและสิทธิ : มีอำนาจควบคุมการทำงานหรือทิศทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อื่น					
24	ช่วยเหลือสังคม : งานที่ช่วยทำให้สังคมดีขึ้นไม่ว่าใดก็ตามหนึ่ง อุทิศตัวช่วยเหลือผู้อื่น งานที่มีโอกาสอุทิศตนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคม					
25	ประชาสัมพันธ์ : ชอบทำงานที่ต้องมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ					
26	การแข่งขัน : ชอบกิจกรรมที่ต้องการเปรียบเทียบความสามารถกับบุคคลอื่น					
27	ความริเริ่ม : สร้างประดิษฐ์หรือเสนอความคิดใหม่ๆ สร้างโครงการใหม่ๆ ที่ไม่เหมือนของเดิม					
28	มีอิทธิพลเหนือคนอื่น : ชอบอยู่ในตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและความคิดของผู้อื่น					
29	ความถาวร : ชอบงานประจำหน้าที่ ที่รู้เด่นชัดไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เคยทำอะไรก็ทำต่อไปอย่างนั้น					
30	ครอบครัว : ชอบทำงานที่ทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัว					

ขอให้นักเรียนเลือกค่านิยมที่นักเรียนทำเครื่องหมายในช่องสำคัญมากที่สุด ลงในช่องว่างข้างล่างนี้ (เขียนเฉพาะหัวข้อ)

1.
2.
3.
4.
5.

ในช่องว่างข้างล่างนี้ ขอให้นักเรียนเขียนชื่องานที่นักเรียนสนใจทำในอนาคต (เขียนได้หลายงาน) และขอให้ย้อนกลับไปดูค่านิยมที่สำคัญที่สุดข้างบน และพิจารณาว่าค่านิยมเหล่านั้นมีในงานอาชีพที่นักเรียนสนใจจะทำหรือไม่

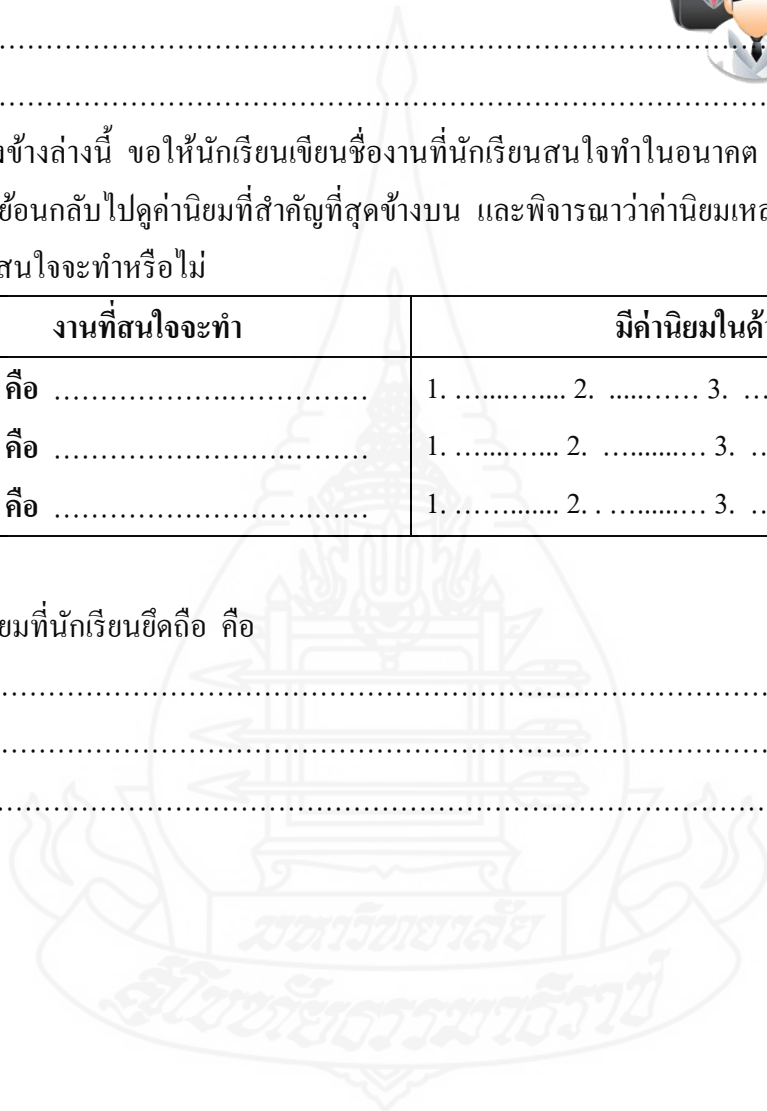
งานที่สนใจจะทำ	มีค่านิยมในด้าน
งานที่ 1 คือ	1. 2. 3. 4.
งานที่ 2 คือ	1. 2. 3. 4.
งานที่ 3 คือ	1. 2. 3. 4.

สรุป ค่านิยมที่นักเรียนยึดถือ คือ

.....

.....

.....

บัตรอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกค่านิยมให้สอดคล้องกับอาชีพ

ดารา-นักแสดง

ตรงกับค่านิยม ?

ตำรวจ

ตรงกับค่านิยม ?

ครู

ตรงกับค่านิยม ?

พนักงานบัญชี

ตรงกับค่านิยม ?

พนักงานออฟฟิศ

ตรงกับค่านิยม ?

นักกีฬาอาชีพ

ตรงกับค่านิยม ?

กิจกรรมที่ 9 ค่านิยมด้านอาชีพของฉัน

แนวคิด

การเลือกค่านิยมที่มีความสำคัญเป็นสิ่งที่จะต้องเลือกแนวทางศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพเพราะเป็นสิ่งที่คนเราจะให้ความสำคัญต่อชีวิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนค้นหาค่านิยมของตนเองจากแบบสำรวจค่านิยม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจค่านิยมของตนเองมีความสอดคล้องกับอาชีพแบบไหน

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

ใบงาน แบบสำรวจค่านิยม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และกล่าวถึงการทำกิจกรรมในคาบที่แล้วและให้นักเรียนร่วมกันคิดและบอกความจำเป็นที่จะต้องรู้จักค่านิยมของตนเอง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่ตนเองรู้จักพร้อมทั้งบอกค่านิยมด้านอาชีพของบุคคลนั้น

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ความสำคัญของค่านิยมกับการเลือกประกอบอาชีพ และให้นักเรียนบอกค่านิยมของตนเองที่ได้จากการทำกิจกรรมในคาบที่แล้ว

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

นักเรียนทำแบบสำรวจค่านิยมโดยเลือกสิ่งที่มีความสำคัญมา 6 ข้อ เพื่อยืนยันว่าใช่สิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียนจริง ส่วนข้อที่ไม่ได้เลือกน่าจะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่จะเลือกแล้วเรียงลำดับความสำคัญ โดยดูจากลักษณะหน้าที่การทำงานของอาชีพที่คิดว่าจะเลือก และหลังจากนั้นให้นักเรียนพิจารณาเลือกใหม่อีกครั้ง โดยเลือกจาก 6 ลำดับที่เหลือแค่ 3 ลำดับที่ตรงกับตนเอง และให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อหาอาชีพที่ตนสนใจและสอดคล้องกับ ทั้ง 3 ลำดับ

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ให้นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม และบอกอาชีพที่ตนสนใจและมีความสอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง

ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความสอดคล้องของคำนิยามกับอาชีพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบงานกลับไป

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การทำงาน การนำเสนอ การถาม การตอบคำถาม

แบบสำรวจค่านิยม

เลือกค่านิยมหรือสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับตนเอง 6 ข้อ โดยใช้เครื่องหมาย / และเลือก
สิ่งที่ไม่มีความสำคัญสำหรับตนเอง 6 ข้อ โดยใช้เครื่องหมาย X แล้วเรียงลำดับสิ่งที่เลือก

ข้อ	ค่านิยม	เลือก	ไม่เลือก	ลำดับที่ให้
1	มีเงินใช้จ่ายมากมายไม่ต้องกังวลว่าเงินจะไม่พอจ่าย			
2	ได้คิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ			
3	เป็นหัวหน้าหรือผู้นำที่มีอำนาจสั่งการให้ผู้อื่นทำตาม			
4	มีโอกาช่วยเหลือให้ผู้อื่นมีความสุขความสบายใจขึ้น			
5	มีอิสระที่จะคิดทำสิ่งใดได้ด้วยตนเองไม่ต้องมีใครมาสั่งการ			
6	สุขภาพแข็งแรง ร่างกายสมบูรณ์ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ			
7	ไปเที่ยวสถานที่แปลกใหม่พร้อมได้พักผ่อนหย่อนใจ			
8	ได้ทำงานที่ใช้ความสามารถในด้านที่ตนถนัด			
9	อยู่กับกลุ่มเพื่อนหรือคนที่รู้จักมากกว่าจะอยู่ตามลำพัง			
10	มีคนเคารพยกย่องและให้เกียรติอยู่เสมอ			
11	ได้แข่งขันเพื่อชิงชิงเงินซึ่งจะทำให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ			
12	ได้ใช้ความรู้ความสามารถทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น			
13	ใช้ชีวิตตามแผนการที่ได้วางไว้ตามลำดับขั้นตอน			
14	มองเห็นอนาคตที่เป็นไปตามที่ต้องการ			
15	อาจจะเกิดสิ่งไม่คาดฝันแต่คิดว่าสามารถรับมือได้			
16	ติดต่อกับผู้คนจำนวนมากเพื่อให้งานสำเร็จได้ด้วยดี			
17	อยู่ในสถานที่ที่มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน			
18	อำนาจที่มีอยู่สามารถทำได้ในสิ่งที่ต้องการเสมอ			
19	อยู่กับเสียงดนตรีหรือเสียงเพลงอย่างมีความสุข			
20	ได้แต่งตัวสวยงามตามแฟชั่นอยู่เสมอ			

เขียนลำดับของค่านิยมที่ 1-3 แล้วพิจารณาว่าเหมาะสมกับอาชีพที่ตนสนใจอย่างไร

ลำดับ	ค่านิยม	อาชีพที่ตนสนใจ
1		
2		
3		

ที่มา : ดร.พรรณี เกษกมล กิจกรรมแนะแนว ม.3 หน้า 92-93

ก้าวแรกที่สำคัญในการได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการในชีวิต ก็คือ ถามตัวเองก่อนว่าคุณต้องการอะไร

กิจกรรมที่ 10 ทักษะกับอาชีพ

แนวคิด

การรู้จักและเข้าใจตนเองในความสามารถ ความถนัดด้านการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น ทักษะในการประกอบอาชีพ ด้านดนตรี ก็จะส่งผลให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้และเข้าใจทักษะของตนเอง
2. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้และเข้าใจความสอดคล้องระหว่างทักษะกับอาชีพ
3. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้และสามารถค้นหาอาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับทักษะของตนเองได้

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบงาน แบบสำรวจทักษะของฉัน
- เกมจับคู่ ทักษะกับอาชีพ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนพร้อมสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนเรียนเก่งที่สุดและวิชาที่นักเรียนสอบได้คะแนนน้อยที่สุด และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับผลการเรียนหรือทักษะที่นักเรียนทำได้ดีมีผลต่ออาชีพในอนาคตของนักเรียนหรือไม่อย่างไร

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ให้นักเรียนในชั้นร่วมกันเล่นเกมจับคู่ ทักษะกับอาชีพ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แบ่งโดยการให้นักเรียนนับ 1 – 30 นับได้เลขที่อยู่กลุ่มเดียวกันและให้เลขคู่อยู่กลุ่มเดียวกัน และให้แข่งกันออกมาจับคู่ อาชีพกับทักษะที่ผู้วิจัยที่เขียนไว้ในกระดาน โดยในกระดานแบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านซ้ายเป็นชื่ออาชีพ และด้านขวาเป็นทักษะ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้วิจัยเฉลย เกม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างทักษะที่ถนัดกับอาชีพ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ให้นักเรียนทำแบบสำรวจทักษะของฉัน เพื่อค้นหาความถนัดของตนเอง และให้นักเรียนได้สรุปในตอนท้ายเกี่ยวกับ ทักษะที่ตนเองถนัดเป็นแบบไหน และเหมาะกับอาชีพใด รวมถึงให้นักเรียนวิเคราะห์การวางแผนเพื่อไปสู่อาชีพนั้นได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

คู่มือนักเรียน 2-3 คน เพื่อให้บอกทักษะของตนเองพร้อมทั้งยกตัวอย่างอาชีพที่สอดคล้องกับ
ทักษะของตนเอง และบอกแนวทางการศึกษาต่อ

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนสรุป ความสอดคล้องระหว่างทักษะกับอาชีพ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบ
งานกลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม การเล่นเกม การทำแบบสำรวจ การร่วมแสดงความคิดเห็น
3. ความสนใจในการเรียน

แบบสำรวจทักษะของฉันทัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำแบบสำรวจทักษะของฉันทัน ซึ่งมี 6 ประเภท หรือ 6 ชุด โดยการพิจารณาว่านักเรียนมีทักษะแต่ละข้ออยู่ในระดับใด จากมากไปหาน้อย คือ 3-2-1-0 (✓) ลงในช่องระดับคะแนนที่ให้ไว้ เมื่อทำเสร็จแต่ละชุดให้รวมคะแนนไว้ในแต่ละช่อง และรวมคะแนนทั้ง 4 ช่องไว้ในตอนท้ายทุกชุดด้วย

ทักษะชุดที่ 1

ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1	เตรียมส่วนผสม ก่อสร้าง รวบรวมวัสดุ จัดตั้งเครื่องมือ				
2	ยก แบก ลาก ตั้ง หรือเคลื่อนย้ายวัสดุและสิ่งของต่างๆ				
3	ถัก ทอ ทำให้เป็นรูปร่าง ปั่น สาน เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ เช่น เครื่องทอผ้า				
4	ดูแลงานที่ต้องใช้เครื่องมือขนาดใหญ่ เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์				
5	ดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องยนต์ให้คงสภาพดี แก้ ซ่อมเครื่องมือได้				
6	สามารถเคลื่อนไหวร่างกาย และกล้ามเนื้อได้อย่างคล่องแคล่ว				
7	เล่นกีฬา กรีฑา แข่งขันกีฬาและกรีฑาประเภทต่างๆ ได้				
8	ปลูกต้นไม้ ทำสวน ตกแต่งบริเวณด้วยต้นไม้ ทำสนามหญ้าได้สวยงาม				
9	เลี้ยงสัตว์ต่างๆ ทำฟาร์ม ทำสวน ทำไร่ ทำนาได้				
	รวมคะแนนแต่ละช่อง				
	รวมคะแนนทั้ง 4 ช่อง				

คำชี้แจง ทักษะชุดที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางช่าง ได้แก่ อาชีพประเภทช่างทุกชนิด นักเทคนิค วิศวกร นักสำรวจ ช่างไฟฟ้า นักส่งเสริมการเกษตร ครัวอุตสาหกรรม โฟร์แมน ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง

ข้อคิดเห็นของนักเรียน ทักษะชุดที่ 1 ตรงกับทักษะพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่เพียงใด

และนักเรียนมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ทักษะชุดที่ 2

ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1	วิเคราะห์ ตรวจสอบ จำแนกออกเป็นส่วนๆ ค้นหาความสัมพันธ์ของเหตุและผล				
2	สังเกต ตำรวจอย่างรอบคอบ เข้าใจรายละเอียดและส่วนประกอบของเครื่องมือ				
3	รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ หาทางป้องกันปัญหา				
4	รวบรวม จัดกลุ่ม เสนอรายงาน ดำเนินการ รายงานจากข้อมูลที่ได้				
5	ศึกษาและสังเกตโครงสร้างการทำงาน เปรียบเทียบลักษณะของบุคคลและสิ่งของ				
6	ประเมินผลโดยการวัดและตัดสินใจเอง ทักษะในการทดสอบ				
7	มีความเป็นระเบียบ ทำตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ				
8	นำเอาข้อมูลที่วิจัยแล้วมารวบรวม ค้นพบกฎและข้อมูลใหม่ ๆ แปลความหมายสิ่งวิจัยได้				
9	สำรวจ ตรวจสอบ วิจัย ค้นคว้าเพื่อก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์				
	รวมคะแนนแต่ละช่อง				
	รวมคะแนนทั้ง 4 ช่อง				

คำชี้แจง ทักษะชุดที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางการสำรวจ ค้นคว้า วิเคราะห์ ได้แก่ อาชีพ ประเภทนักลงทุน นักคณิตศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ นักการตลาด นักสถิติ แพทย์พยาบาล เกษังกร ทันตแพทย์ นักวิจัย นักชีววิทยา นักเทคนิคการแพทย์ นักคอมพิวเตอร์ นักจิตวิทยา นักเคมี นักบิน นักรังสีเทคนิค นักภาพบำบัด ฯลฯ

ข้อคิดเห็นของนักเรียน ทักษะชุดที่ 2 ตรงกับทักษะพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่เพียงใด และนักเรียนมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ทักษะชุดที่ 3

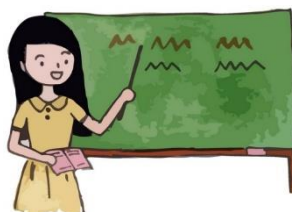
ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำเอาความคิดใหม่ๆ มาใช้ มีจินตนาการ				
2	ประดิษฐ์ ทดลองวิธีใหม่ๆ จัดโครงการใหม่ๆ แสดงความคิดริเริ่ม และนำมาปฏิบัติ				
3	ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นำความคิดทางนามธรรมมาทำให้เห็นรูปร่างขึ้น				
4	นำเอาความคิดใหม่ๆ มาใช้ รู้ถึงความสัมพันธ์ของวัตถุและมิติ				
5	ชักจูงให้เกิดความรู้สึกโดยไม่ใช้คำพูด แสดงออกโดยใช้สัญลักษณ์หรือท่าทาง				
6	ออกแบบเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย ใช้สีต่างๆ วาด ถ่ายภาพ				
7	ประดิษฐ์สิ่งของหรือวัตถุออกแสดง ปั้น แกะสลัก และตกแต่ง				
8	เรียบเรียงถ้อยคำให้สละสลวย คล่องจอง เรียบเรียงเสียงประสาน				
9	เล่นดนตรี ฟังแล้วรู้ว่าจังหวะดี ไม่ดี มีหัวทางดนตรี				
	รวมคะแนนแต่ละช่อง				
	รวมคะแนนทั้ง 4 ช่อง				

คำชี้แจง ทักษะชุดที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางศิลปะ ได้แก่ อาชีพประเภทศิลปะมุขชนิด นักภาษาศาสตร์ หรือ อักษรศาสตร์ ครู – อาจารย์ นักปรัชญา นักประพันธ์ นักโฆษณา นักข่าว นักแสดง สถาปนิก จิตรกร ปฏิมากร นักดนตรี นักแต่งเพลง นักประชาสัมพันธ์ ช่างภาพ

ข้อคิดเห็นของนักเรียน ทักษะชุดที่ 3 ตรงกับทักษะพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่เพียงใด และนักเรียนมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ทักษะชุดที่ 4

ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1	กระตุ้นให้คนรู้จักตนเอง ให้คำแนะนำผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่น				
2	แลกเปลี่ยนความคิด ให้ความรู้แก่ชุมชน ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี				
3	สอนและฝึกอบรมผู้อื่น อธิบายให้เข้าใจและถ่ายทอดความรู้				
4	สั่งงาน ควบคุมดูแลกลุ่มให้ดำเนินไปตามเป้าหมาย				
5	ทำให้ผู้อื่นสนุกสนาน ให้ความบันเทิง ทำให้เกิดบรรยากาศ ตลกขบขัน				
6	โน้มน้าวจิตใจผู้อื่น นำเสนอข้อมูล หรือเป็นผู้ให้ข่าว				
7	สื่อสาร พูดคุย เกี่ยวกับผู้อื่นทางคำพูด ให้คำแนะนำ เปรียบเทียบ แปลข้อมูล				
8	ช่วยเหลือ รับใช้ผู้อื่น ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความยุติธรรม ฟังผู้อื่นด้วยความเข้าใจ				
9	จัดการดูแลรักษาบ้าน ครอบครั้ว เอาใจใส่ต่อกิจกรรมต่างๆ ทั้งในบ้านและในสังคม				
	รวมคะแนนแต่ละช่อง				
	รวมคะแนนทั้ง 4 ช่อง				

คำชี้แจง ทักษะชุดที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางด้านสังคม ได้แก่ อาชีพประเภทครู นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักแนะแนว พัฒนาการ พิธีกร นักจัดรายการวิทยุ และโทรทัศน์ ช่างเสริมสวย บรรณารักษ์ หนાયความ นักประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

ข้อคิดเห็นของนักเรียน ทักษะชุดที่ 4 ตรงกับทักษะพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่เพียงใด และนักเรียนมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ทักษะชุดที่ 5

ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1	ส่งเสริม ต่อรอง ประนีประนอมด้านความคิดหลากหลาย พุดให้คนเชื่อฟัง แล้วคล้อยตาม				
2	สร้างความไว้วางใจเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำงานเพื่อประสานความขัดแย้ง				
3	ให้ความบันเทิงแก่ผู้อื่นด้วยความสามารถพิเศษของตน เช่น เล่นดนตรี พุดต่อหน้าชุมชน				
4	มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านความคิดเห็น สามารถยุติข้อโต้แย้งได้				
5	ตัดสินใจแก้ปัญหาในภาวะตึงเครียด กล้าปลดคนงาน และยุติโครงการเมื่อถึงคราวจำเป็น				
6	ต่อเติม วางแผน โครงการ ประเมินผลจุดมุ่งหมาย และสร้างผลผลิต ให้แก่กลุ่ม				
7	ควบคุมดูแลบุคคลให้ทำงานในกลุ่ม สามารถจัดการด้านบุคลากร กระบวนการทำงานและพัสดุ				
8	ร่วมมือทำกิจกรรม แต่งตั้งบุคคลและจัดแบ่งหน้าที่ จัดกำหนดการต่างๆ				
9	มั่นใจตนเอง กระตือรือร้นในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น และอยากทำงานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น				
	รวมคะแนนแต่ละช่อง				
	รวมคะแนนทั้ง 4 ช่อง				

คำชี้แจง ทักษะชุดที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางด้านธุรกิจหรือการจัดการ ได้แก่ อาชีพประเภทธุรกิจการค้า เช่น นักบริหารธุรกิจ ผู้จัดการ พนักงานธนาคาร นักบัญชี พนักงานขาย เจ้าหน้าที่การตลาด ฯลฯ

ข้อคิดเห็นของนักเรียน ทักษะชุดที่ 5 ตรงกับทักษะพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่เพียงใด และนักเรียนมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ทักษะชุดที่ 6

ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1	ทำงานตามคำสั่งหรือคำชี้แจงได้ดี นำเกณฑ์มาใช้ในการทำงานได้อย่างเคร่งครัด				
2	ทำหน้าที่ธุรการได้เรียบร้อย เช่น พิมพ์ดีด ถ่ายเอกสาร จัดจำแนก หมวดหมู่				
3	กำหนดตารางเวลาในการทำงาน รับผิดชอบงานหลากหลาย				
4	รอบคอบและละเอียดถี่ถ้วนกับสิ่งปลีกย่อย ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้อยู่ในภาวะกดดัน				
5	รวบรวมใช้ข้อมูลที่มีอยู่ รู้วิธีการออกข้อมูล และสร้างระบบรวบรวมข้อมูล				
6	จดจำได้แม่นยำโดยเฉพาะด้านตัวเลข สถิติ สามารถในการนับคำนวณและทำงานกับตัวเลขจำนวนมากๆ				
7	บันทึกรายการรับจ่ายอย่างถูกต้อง วางแผนการจัดการค่าใช้จ่ายของโครงการได้				
8	มีหน้าที่ลงรายการเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย สามารถวิเคราะห์งบประมาณต่างๆ				
9	สามารถให้เหตุผลและแก้ปัญหา เข้าใจเกี่ยวกับตัวเลข และการจัดการตัวเลขในรูปแบบต่างๆ				
	รวมคะแนนแต่ละช่อง				
	รวมคะแนนทั้ง 4 ช่อง				

คำชี้แจง ทักษะชุดที่ 6 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางการควบคุมดูแลรักษาและการปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ อาชีพประเภทผู้ควบคุมเครื่องจักร ผู้ช่วยเลขานุการ พนักงานสมุหบัญชี พนักงานพิมพ์ดีด เจ้าหน้าที่ธุรการ พนักงานรับโทรศัพท์ ผู้ช่วยงานวิจัย ฯลฯ

ข้อคิดเห็นของนักเรียน ทักษะชุดที่ 6 ตรงกับทักษะพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่เพียงใด และนักเรียนมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

เมื่อทำแบบสอบถามเสร็จทั้ง 6 ชุดแล้วให้นักเรียนพิจารณาว่า ชุดใดได้คะแนนสูงสุดเป็น 3 อันดับแรก

อันดับ 1 ทักษะชุดที่..... ได้..... คะแนน

อันดับ 2 ทักษะชุดที่..... ได้..... คะแนน

อันดับ 3 ทักษะชุดที่..... ได้..... คะแนน

สรุปความคิดเห็นของนักเรียน

1. ทักษะสำคัญ ๆ ที่นักเรียนมีพื้นฐานอยู่ ได้แก่

1.
2.
3.
4.
5.

2. อาชีพที่นักเรียนสนใจมากที่สุด 3 อันดับ คือ

1.
2.
3.

3. นักเรียนคิดวางแผนที่จะปฏิบัติตนเพื่อไปสู่อาชีพที่นักเรียนสนใจ ดังต่อไปนี้

1.
2.
3.

ที่มา : สวัสดิ์ สุวรรณอักษร และ ประหยัด ทองมาก สมุดปฏิบัติการ กิจกรรมแนะแนวสมบูรณแบบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน้า 70- 74

ชีวิตก็ไม่ต่างจากการตามหาทองคำ
ที่คุณต้องขุดทรายไว้ค่าขึ้นมาเป็นร้อยครั้ง
กว่าจะค้นพบสิ่งที่มีค่าจริง ๆ

เกมจับคู่ ทักษะกับอาชีพ

อาชีพ

ทักษะ

1. เจ้าหน้าที่ธุรการ	A. ทักษะทางการควบคุมดูแลรักษาและการปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. ช่างภาพ	B. ทักษะทางด้านธุรกิจหรือการจัดการ
3. ครูอุตสาหกรรม	C. ทักษะทางศิลปะ
4. ผู้ช่วยเลขานุการ	D. ทักษะทางช่าง
5. นักประชาสัมพันธ์	E. ทักษะทางด้านสังคม
6. นักบิน	F. ทักษะทางช่าง
7. นักบัญชี	G. ทักษะทางศิลปะ
8. หมอพยาบาล	H. ทักษะทางการสำรวจ คำนวณ วิเคราะห์
9. วิศวกร	I. ทักษะทางด้านธุรกิจหรือการจัดการ
10. พนักงานธนาคาร	J. ทักษะทางการสำรวจ คำนวณ วิเคราะห์
11. นักแสดง	K. ทักษะทางการควบคุมดูแลรักษาและการปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
12. นักจิตวิทยา	L. ทักษะทางด้านสังคม

เฉลย

1. เจ้าหน้าที่ธุรการ และ 4. ผู้ช่วยเลขานุการ

คู่กับ A,K ทักษะทางการควบคุมดูแลรักษาและการปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. ช่างภาพ และ 11. นักแสดง

คู่กับ C,G ทักษะทางศิลปะ

3. ครูอุตสาหกรรม และ 9. วิศวกร

คู่กับ D,F ทักษะทางช่าง

5. นักประชาสัมพันธ์ และ 12. นักจิตวิทยา

คู่กับ E,L ทักษะทางด้านสังคม

6. นักบิน และ 8. หมอพยาบาล

คู่กับ H,J ทักษะทางการสำรวจ ค้นคว้า วิเคราะห์

7. นักบัญชี และ 10. พนักงานธนาคาร

คู่กับ B,I ทักษะทางด้านธุรกิจหรือการจัดการ

กิจกรรมที่ 11 สิ่งดีในตัวฉัน

แนวคิด

ทักษะความสามารถเป็นสิ่งที่ติดตัวในแต่ละบุคคล บางคนอาจมีได้เอง เรียกว่า พรสวรรค์ แต่บางคนสามารถเพิ่มพูนทักษะความสามารถด้วยการหมั่นฝึกฝนให้เกิดมีขึ้นเรียกว่าพรแสวง ทักษะความสามารถในแต่ละคนจะแตกต่างกัน บางคนอาจเก่งในหลายด้าน บางคนเก่งเพียงด้านเดียว แต่คงไม่มีใครที่ไม่เก่งอะไรเลยจึงควรค้นหาทักษะความสามารถของตนเองให้พบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ค้นหาทักษะที่โดดเด่นของตนเอง
2. เพื่อให้ให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตรงกับทักษะของตนเองได้

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

ใบงาน แบบสำรวจพหุปัญญา และใบความรู้ พหุปัญญา

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน พร้อมสอบถามอาชีพที่นักเรียนได้จากการทำกิจกรรมในคาบที่

ผ่านมา

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยและนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับทักษะของแต่ละบุคคลกับอาชีพที่จะต้องสอดคล้องกัน โดยผู้วิจัยยกตัวอย่างบุคคลที่มีชื่อเสียง และให้นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างทักษะให้สอดคล้องกับอาชีพที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้วิจัยอธิบายและให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับ แบบสำรวจพหุปัญญา พร้อมทั้งอธิบายวิธีการทำแบบทดสอบและกล่าวถึงความสำคัญของแบบสำรวจ เพื่อให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำแบบสำรวจ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

จากนั้นให้นักเรียนแปลผล เพื่อการค้นหาทักษะความถนัดในอาชีพและนักเรียนจะได้ทราบตัวอย่างอาชีพที่สอดคล้องกับทักษะทางอาชีพของตนเอง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนถึงผลที่ได้จากการทำแบบสำรวจและให้นักเรียนบอกปัญหาเด่นทักษะทางอาชีพ และอาชีพที่เหมาะสมของตนเอง

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมเพื่อนำไปวางแผนกับอนาคตของตนเอง และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบความรู้และใบงานกลับคืน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนทำแบบสำรวจปัญหา

แบบสำรวจปัญหา

ตอนที่ 1 คำสั่ง โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ตรงกับลักษณะของท่าน

ปัญหาด้านภาษา

- หนังสือมีความสำคัญมากต่อข้าพเจ้า
 - ข้าพเจ้าได้ยืมคำพูดในหัวก่อนที่จะอ่านหรือพูด หรือเขียนลงไป
 - ข้าพเจ้าได้ประโยชน์จากการฟังวิทยุหรือซีดีมากกว่าการดูโทรทัศน์หรือภาพยนตร์
 - ข้าพเจ้าถนัดในการเล่นเกมภาษา เช่น สแครปเบิ้ล (Scrabble) และพาสเวิร์ด (Password)
 - ข้าพเจ้าชอบเล่นสนุกด้วยการพูดเล่นคำ กล่าวกลอนต่อกลอนหรือวลีที่ประกอบด้วยคำเล่นเสียง (tongue twisters)
 - บางทีคนอื่นต้องให้ข้าพเจ้าอธิบายความหมายของคำที่ข้าพเจ้าเขียนหรือพูด
 - ขณะที่เรียนในโรงเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา และประวัติศาสตร์จะเรียนง่ายกว่าวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
 - เวลาขับรถบนทางหลวงข้าพเจ้าจะสนใจข้อความในแผ่นป้ายโฆษณามากกว่าทีวีทัศน์
 - เวลาข้าพเจ้าพูดคุย ข้าพเจ้ามักจะพูดถึงหนังสือที่อ่านหรือเรื่องที่ได้ฟังมา
 - เมื่อเร็ว ๆ นี้ข้าพเจ้าได้เขียนเรื่องที่มีชีวิตภูมิใจหรือได้รับการยอมรับจากผู้อื่น
- พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดทางภาษา

.....

.....

.....

ปัญหาด้านตรรกะ – คณิตศาสตร์

- ข้าพเจ้าคิดคำนวณในใจได้ดี
- วิชาคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ข้าพเจ้าชอบขณะที่เรียนในโรงเรียน
- ข้าพเจ้าชอบเล่นเกมที่ต้องการคิดที่มีเหตุผล
- ข้าพเจ้าชอบทดลองว่า “อะไรจะเกิดขึ้นถ้า..” เช่น ถ้าข้าพเจ้าเพิ่มปริมาณน้ำที่ต้นกุหลาบเป็นสองเท่าทุกสัปดาห์จะเป็นอย่างไร
- ข้าพเจ้าชอบคิดหารูปแบบ กฎเกณฑ์ หรือผลที่เกิดขึ้น
- ข้าพเจ้าสนใจพัฒนาการใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์

- ข้าพเจ้าเชื่อว่าเกือบทุกอย่างในโลกสามารถหาคำอธิบายที่มีเหตุมีผลได้
- บางทีข้าพเจ้ามักจะคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่เป็นภาพ ไม่เป็นคำพูด
- ข้าพเจ้าสามารถหาข้อผิดพลาดของคนอื่น ทั้งที่บ้านและที่ทำงานอย่างมีเหตุผลได้
- ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจ ถ้าสิ่งต่าง ๆ มีการวัด ชั่งตวง ได้มีการจัดประเภทและมีการวิเคราะห์พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดทางด้านตรรกะ – คณิตศาสตร์

.....

.....

.....

ปัญญาด้านมิติ

- บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าเห็นภาพ ได้อย่างชัดเจนเมื่อหลับตา
- ข้าพเจ้ามีความรู้สึกไวต่อสี
- ข้าพเจ้าใช้กล้องบันทึกสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็น
- ข้าพเจ้าชอบเล่นเกมต่อภาพและเกมปริศนารูปภาพ
- กลางคืนข้าพเจ้ามักจะฝันเห็นภาพชัดเจน
- ข้าพเจ้าสามารถเดินทางได้โดยไม่หลงในที่ที่ไม่คุ้นเคย
- ข้าพเจ้าชอบวาดเขียน และขีดเขียนขยุกขยิกเสมอ
- เวลาเรียนในโรงเรียน วิชาเรขาคณิตจะง่ายกว่าพีชคณิตสำหรับข้าพเจ้า
- ข้าพเจ้าสามารถนึกภาพ ได้อย่างสบาย ๆ โดยไม่ต้องเห็นจริง ๆ ว่าบางสิ่งมีลักษณะเป็นอย่างไรเมื่อมองจากมุมสูง
- ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือที่มีรูปภาพมาก ๆ

พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดทางด้านมิติ

.....

.....

.....

ปัญญาด้านร่างกาย – การเคลื่อนไหว

- ข้าพเจ้าเล่นกีฬาหรือมีกิจกรรมออกกำลังกายเป็นประจำ
- ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดถ้าต้องนั่งนิ่ง ๆ เป็นเวลานาน

- ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยมือ เช่น เย็บผ้า ทอผ้า แกะสลัก ทำงานไม้ หรือสร้างหุ่น
 - ความคิดดี ๆ มักจะเกิดขึ้นขณะที่ข้าพเจ้าเดินหรือวิ่ง หรือออกกำลังกาย
 - ข้าพเจ้าชอบใช้เวลาว่างในที่กลางแจ้ง
 - ข้าพเจ้ามักจะใช้มือหรือท่าทางขณะที่พูดคุยกับผู้อื่น
 - ข้าพเจ้ามักชอบสัมผัสสิ่งของที่ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้
 - ข้าพเจ้าชอบนั่งรถเหาะในสวนสนุก หรือชอบเล่นอุปกรณ์ชนิดอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความตื่นเต้นคล้ายกัน
 - ข้าพเจ้ามีประสาทสัมผัส เช่น มือ ตา ร่างกายที่สัมพันธ์กันดี
 - ข้าพเจ้าจะต้องลงมือปฏิบัติจริง ๆ จึงเรียนรู้ทักษะใหม่ได้ แค่อ่านหรือดูวิดีโอที่อธิบายเกี่ยวกับทักษะนั้นไม่เพียงพอ
- พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดทางด้านร่างกาย – การเคลื่อนไหว

ปัญญาด้านดนตรี

- ข้าพเจ้าร้องเพลงได้ไพเราะ
 - ข้าพเจ้าสามารถบอกได้เวลาที่เสียงหรือจังหวะผิด
 - ข้าพเจ้าฟังดนตรีจากวิทยุ เทป และแผ่นซีดี เสมอ ๆ
 - ข้าพเจ้าเล่นเครื่องดนตรีได้ 1 อย่าง
 - ถ้าไม่มีดนตรี ชีวิตข้าพเจ้าคงจะแยกต่างหาก
 - บางเวลาเดินตามถนน ข้าพเจ้าจะได้ยินเสียงเพลงจากวิทยุหรือโทรทัศน์อยู่ในใจ
 - ข้าพเจ้าสามารถใช้เครื่องเคาะจังหวะง่าย ๆ ให้เข้ากับจังหวะดนตรีได้
 - ข้าพเจ้าจำทำนองเพลงและดนตรีได้หลายเพลง
 - ถ้าข้าพเจ้าได้ฟังเพลงสัก 1 – 2 ครั้ง ข้าพเจ้าสามารถร้องเพลงนั้นได้ค่อนข้างถูกต้อง
 - ข้าพเจ้ามักจะเคาะจังหวะหรือร้องเพลงขณะที่ทำงานดูหนังสือหรือเรียนสิ่งใหม่ ๆ
- พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดทางด้านดนตรี

ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์

- ข้าพเจ้าเป็นคนที่เพื่อนร่วมงานและเพื่อนบ้านมักจะมาปรึกษาหรือขอคำแนะนำ
- ข้าพเจ้าชอบกีฬาที่เล่นเป็นกลุ่ม เช่น แบดมินตัน วอลเลย์บอล ซอฟต์บอล มากกว่ากีฬาที่เล่นคนเดียว เช่น วายน้ำหรือวิ่ง
- เวลาที่มีปัญหา ข้าพเจ้ามักจะไปปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าจะแก้ไขด้วยตัวเองลำพัง
- ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทอย่างน้อย 3 คน
- ข้าพเจ้าชอบเล่นเกมเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว
- ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้ามีลักษณะเป็นผู้นำ (คนอื่นก็พูดเช่นนี้)
- ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจ เวลาอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่
- ข้าพเจ้ามักจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสังคม ทั้งที่ทำงานและในชุมชน
- ข้าพเจ้าชอบที่จะสังสรรค์กับเพื่อน ๆ ในตอนเย็นมากกว่าอยู่บ้านคนเดียว

พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดทางด้านมนุษยสัมพันธ์

.....

.....

.....

ปัญญาด้านเข้าใจตน

- ข้าพเจ้าจะใช้เวลาอยู่ตามลำพัง นั่งสมาธิหรือคิดเกี่ยวกับคำถามชีวิตที่สำคัญ ๆ
- ข้าพเจ้ามักสมัครเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเพื่อจะได้รู้จักตนเองดีขึ้น
- ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นที่แตกต่างจากกลุ่ม
- ข้าพเจ้ามีงานอดิเรกที่ชอบทำตามลำพังคนเดียว
- ข้าพเจ้ามีเป้าหมายสำคัญบางอย่างในชีวิต และมักจะคิดถึงเป้าหมายเหล่านั้นเสมอ
- ข้าพเจ้าตระหนักในจุดอ่อนและจุดแข็งในตัวของข้าพเจ้า (จากข้อมูลย้อนกลับจากแหล่งต่าง ๆ)
- ข้าพเจ้าเป็นคนที่มิจิตอิสระเสรีและมีความมุ่งมั่น
- ข้าพเจ้าบันทึกในสมุดประจำวัน เพื่อบันทึกเหตุการณ์และความนึกคิดของตัวเอง
- ข้าพเจ้ามีกิจการส่วนตัว หรืออย่างน้อย ๆ ก็ได้ ครุ่นคิดอย่างจริงจังที่จะเริ่มทำกิจการส่วนตัว

พฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงความถนัดด้านเข้าใจตน

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 เมื่อทำแบบสำรวจแล้ว ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากแบบสำรวจพบปัญหา พบว่า ปัญหาเด่น คือ

.....

.....

.....

2. ต้องใช้ทักษะอาชีพ ดังนี้

.....

.....

.....

3. อาชีพที่เหมาะสม คือ

.....

.....

.....

4. อาชีพในอนาคตที่นักเรียนคาดหวัง คือ

.....

.....

.....

ที่มา : แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน้า 17-24

เชื่อมั่นในตัวเอง เลิกเปรียบเทียบตัวเรากับคนรอบข้าง

เพราะทุกคนมีข้อดี ข้อเสียต่างกัน

และคุณจะสามารถสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อยอมรับในสิ่งที่คุณเป็นเท่านั้น

ใบความรู้ เรื่องพหุปัญญา

ทฤษฎีพหุปัญญามีคุณค่าในการช่วยให้ทุกคนได้พบว่าตัวเองเด่น หรือมีความสามารถพิเศษทางด้านใด ปัญญาหรือความสามารถพิเศษนั้นคือศักยภาพที่ยังไม่ได้นำมาใช้ในการทำงานหรือประกอบอาชีพจำเป็นต้องใช้ปัญญาด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน งานอาชีพควรเป็นสิ่งที่ทำให้เราพอใจและมีความสุข การทราบว่า เรามีปัญญาเด่นด้านใด ควรจะประกอบอาชีพในกลุ่มไหน จะช่วยให้เราประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถในรายการต่อไปนี้ เพียงแต่ให้ความเข้าใจคร่าว ๆ เกี่ยวกับอาชีพที่สัมพันธ์กับปัญญาเด่นด้านต่าง ๆ เท่านั้น

วิธีตรวจคำตอบ

1. ข้อที่มีเครื่องหมาย / ได้ 1 คะแนน ไม่มีเครื่องหมาย / ได้ 0 คะแนน
2. รวมคะแนนปัญญาแต่ละด้าน ด้านใดได้คะแนนมากที่สุด หมายความว่า ท่านมีปัญญาเด่นในด้านนั้น
3. ถ้ามีคะแนนปัญญา 2 หรือ 3 ด้านเท่ากัน หมายความว่า ท่านมีปัญญาเด่นในด้านเหล่านั้นผสมผสานกัน

ปัญญาด้านภาษา

ทักษะในอาชีพ พูด บอก อธิบาย เขียน พูดภาษาต่างประเทศ แปล สอน อภิปราย
โต้วาที วิจัย ฟัง พิสูจน์ อักษร บรรณาธิการ รายงาน

ตัวอย่างอาชีพ บรรณารักษ์ ภัณฑารักษ์ บรรณาธิการ นักแปล นักบำบัดด้านการพูด
นักประพันธ์ โฆษกวิทยุ/โทรทัศน์ นักหนังสือพิมพ์ นักกฎหมาย เลขานุการ นักพิมพ์ดีด นักพิสูจน์อักษร ครูภาษาอังกฤษ

ปัญญาด้านตรรกะ – คณิตศาสตร์

ทักษะในอาชีพ งานการเงิน การทำงานประมาณ วิจัยเศรษฐกิจ ประมาณการ
ตั้งสมมติฐาน งานบัญชี งานสถิติ งานตรวจบัญชี หาเหตุผลวิเคราะห์ จัดระบบ แยกประเภท
จัดลำดับ

ตัวอย่างอาชีพ นักตรวจบัญชี นักบัญชี ผู้จัดซื้อ นักคณิตศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักสถิติ นักวิเคราะห์ คอมพิวเตอร์ นักเศรษฐศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์

ปัญญาด้านมิติ

ทักษะในอาชีพ วาดภาพ มองเห็นภาพในใจ สร้างภาพ ออกแบบคิดประดิษฐ์ ระบายสี ทำแผนที่ ตกแต่ง ถ่ายภาพยนตร์

ตัวอย่างอาชีพ วิศวกร นักสำรวจ สถาปนิก นักวางผังเมือง นักตกแต่งภายใน นักถ่ายภาพ ครูศิลปะ นักประดิษฐ์ นักบิน นักปั้น นักวาด

ปัญญาด้านดนตรี

ทักษะในอาชีพ ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี กำกับดนตรี แต่งเพลง ฟังแยกเสียงได้ดี วิเคราะห์ วิวิจารณ์ดนตรี

ตัวอย่างอาชีพ นักจัดรายการทางวิทยุ นักทำเครื่องดนตรี นักปรับระดับเสียงเปียโน ผู้บำบัดทางดนตรี นักขายเครื่องดนตรี นักแต่งเพลง วิศวกรห้องดนตรี ผู้กำกับวงประสานเสียง วาทยกร นักร้อง ครูดนตรี

ปัญญาด้านร่างกาย – การเคลื่อนไหว

ทักษะในอาชีพ จัดประเภทสิ่งของ ทรงตัว ยก ขน เดิน วิ่ง ประดิษฐ์ ซ่อมแซม ทำความสะอาดสิ่งของ ประกอบสิ่งของ แสดง ทำท่าไม้ เต็มรับ เล่นกีฬา จัดกิจกรรมกลางแจ้ง เดินทาง

ตัวอย่างอาชีพ นักกายภาพบำบัด นักนันทนาการ นักเต็มรับ นักแสดง นางแบบ ชาวนา ช่างเครื่องยนต์ ช่างไม้ ครูพลศึกษา คนงานโรงงาน นักกีฬาอาชีพ ช่างเจียรไนอัญมณี เจ้าหน้าที่ป่าไม้

ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์

ทักษะในอาชีพ ให้บริการ ต้อนรับ สื่อสาร เห็นอกเห็นใจช่วยสอนตัวต่อตัว ให้คำปรึกษา ช่วยแนะนำดูแล ประเมิน ชักชวน ใฝ่ใจ ขยายโฆษณา เป็นตัวกลางประนีประนอม ทำให้ร่วมมือสัมพันธ์

ตัวอย่างอาชีพ ผู้บริการ ผู้จัดการ ครูใหญ่ เจ้าหน้าที่ส่วนบุคคล นักสังคมวิทยา นักแนะแนว นักจิตวิทยา พยาบาล นักประชาสัมพันธ์ พนักงานขาย

ปัญญาด้านตน

ทักษะในอาชีพ ตัดสินใจ ทำงานตามลำพัง ส่งเสริมตนเอง ตั้งจุดมุ่งหมาย ริเริ่ม ประเมิน วางแผน คิดไตร่ตรองภายใน พยายามเข้าใจตนเอง

ตัวอย่างอาชีพ นักจิตวิทยา ผู้สอนศาสนา ครูจิตวิทยา นักบำบัด นักแนะแนว นักเทววิทยา นักวางแผน ผู้ประกอบการ

ที่มา : แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน้า 25-27

ไม่มีคำว่าสายเกินไป สำหรับการก้าวตามฝัน

กิจกรรมที่ 12 นี้แหละฉันในอนาคต

แนวคิด

การที่บุคคลจะวางเป้าหมายชีวิตและเป้าหมายการทำงานจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงานมากยิ่งขึ้น เพราะจะได้ทำงานอย่างมีกระบวนการ การวางเป้าหมายด้านอาชีพก็เช่นเดียวกัน การวางเป้าหมายอย่างมีกระบวนการ ทั้งการได้สำรวจตัวเอง ในด้านความสนใจ บุคลิกภาพ ทักษะ และค่านิยมของบุคคล ก็จะนำไปสู่การวางแผนอนาคต และประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจภาวะด้านอาชีพของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ สรุปและวางแผนการศึกษาให้เหมาะสมกับอาชีพที่เหมาะสมกับ

ตนเอง

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- ใบงาน ภาพรวมของฉัน

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและเล่ากรณีตัวอย่างของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและไม่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการทำงาน ซึ่งเป็นผลมาจากการวางแผนชีวิตด้านอาชีพที่เกิดจากการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพ และการขาดการวางแผนชีวิต

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนให้นักเรียนทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ทำและสรุปออกมาเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองรวมทั้งแนวทางการศึกษาต่อ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้วิจัยแจกใบความรู้และใบงานทั้งหมดให้กับนักเรียน และให้นักเรียนทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ศึกษามาทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านค่านิยม ด้านความสนใจ และด้านทักษะ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ให้ทำใบงาน ภาพรวมของฉัน เพื่อสรุปชุดกิจกรรมที่ได้ทำมาทั้งหมด

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนเพื่อนำเสนอ ภาพรวมของตนเองให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง พร้อมทั้งให้เพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

ขั้นสรุปผล

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้จากการทำงานกิจกรรม นี้
แต่ละในอนาคต และผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบงานกลับบ้าน

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน

ใบงาน
เรื่อง ภาพรวมของฉัน

บุคลิกภาพของฉัน
.....
.....
.....

ความสนใจของฉัน
.....
.....

แนวทางการศึกษาต่อของฉัน
เมื่อจบม.ต้น
.....
.....

ค่านิยมของฉัน
.....
.....
.....

อาชีพที่เหมาะสมคือ
1.....
2.....
3.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

กิจกรรมที่ 13 การปัจฉิมนิเทศ

แนวคิด

การตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพ ที่ออกแบบมาเป็นชุดกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนสามารถรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตด้านอาชีพ และสามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสมในการเลือกศึกษาต่อ ทั้งในด้าน บุคลิกภาพ ทักษะ ค่านิยม และความสนใจ

วัตถุประสงค์

เพื่อสรุปชุดกิจกรรมและให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดกิจกรรม

เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม

- แผนที่นำทางสู่อาชีพในอนาคต

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายและพูดคุยกับนักเรียนในเรื่องทั่วไป และบอกนักเรียนว่าการพบกันครั้งนี้ในการทำชุดกิจกรรมจะเป็นครั้งสุดท้ายสุด

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยกล่าวถึงการ ความสำเร็จของตนเองจากการใช้ชุดกิจกรรมที่ผ่านมาทั้งหมด พร้อมทั้ง สอบถามนักเรียนเช่นกัน

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกถึงกิจกรรมที่ประทับใจมากที่สุด พร้อมบอกเหตุผล

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุป แผนที่นำทางสู่อาชีพในอนาคต ของตนเอง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

นักเรียนรวบรวมใบงานและใบความรู้ทั้งหมด จัดทำเป็นรูปเล่ม ร่วมพูดคุยและแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนเกี่ยวกับชุดกิจกรรมทั้งหมดที่นักเรียนได้ทำ และให้นักเรียนนำชุด กิจกรรมที่ได้เป็นรูปเล่มกลับบ้านเพื่อเป็นแนวทางในการร่วมกันวางแผนอนาคตระหว่างนักเรียน และผู้ปกครอง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนพูดถึงประโยชน์และความรู้ที่นักเรียนที่ได้รับจากชุดกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพในการประกอบอาชีพใน

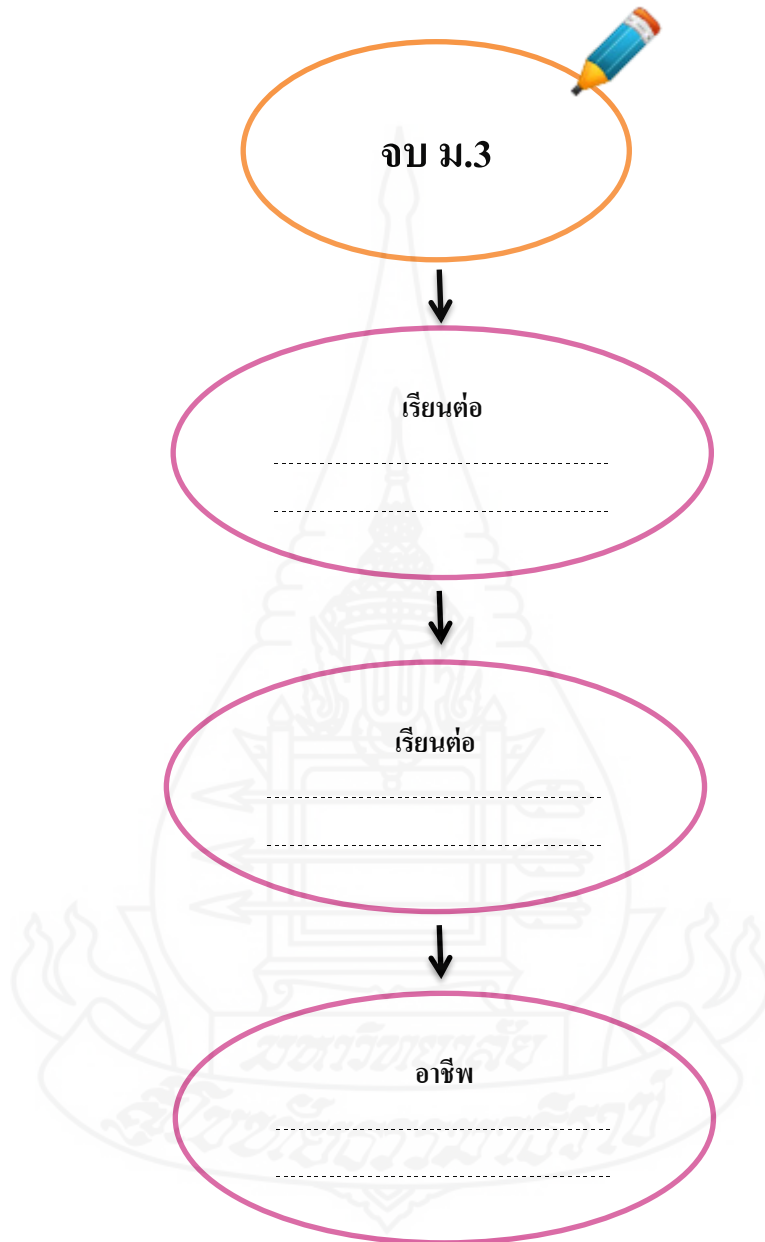
อนาคต และกล่าวสรุปชุดกิจกรรม กล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ และอวยพรนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียนและการประกอบอาชีพในอนาคต

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การร่วมแสดงความคิดเห็น

แผนที่นำทางสู่อาชีพในอนาคต

GOOD
LUCK!

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกัญจน์ภัส เกตุโรจน์
วัน เดือน ปีเกิด	7 มกราคม 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	กศ.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2551
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
ตำแหน่ง	ครู คศ.1

